

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1955—56

Statens pædagogiske Studiesamling
København

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

Beretning
for skoleåret 1. august 1955—31. juli 1956

SKOLEDIREKTØR N. P. ANDERSEN

Administration, ledelse og tilsyn.

pr. 1. april 1956.

Skolekommissionen:

Typograf Werner Fievé, formand.
Ingeniør H. F. N. Hoffmeyer, næstformand.
Arbmd. Aage Andresen.
Husmoder fru Nicoline Bendixen.
Husmoder fru Agnes Jensen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Snedkermester C. A. Bjerregaard.
Gartner Arne Loklindt.
Direktør G. Ulrik.
Fru Else Svarrer.
Forretningsbestyrer Børge E. Johannesen.
Læge Henning L. Jensen.
Fru Grete Kodal.
Fru Gerda Jensen.
Fru Dilde Skogemann.

Byrådets skoleudvalg:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand.
Typograf Werner Fievé, næstformand.
Elektriker Harry Sørensen.
Skoleinspektør frk. M. Hald.
Fiskeeksportør Hans Clausen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør,
M. Skov Nielsen, fuldmægtig,
Dagmar Jensen, overassistent,
Karen Marie Petersen, kommuneassistent,
Lizzi Hansen, kontorassistent,
Annie Christiansen, kontorassistent,
Elfrida Høyer-Nielsen, kontorist,
Ingrid Bjerregaard, kontorelev.

Skolevæsenets kontor:

Kongensgade 34².

Telefon 4040.

Skoledirektøren	lokal	340
Fuldmægtigen	»	341
Overassistenten	»	342
Ekspeditionen	»	343

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14—15 undt. lørdag (privat: Havnegade 83, tlf. 1113).

Ekspedition kl. 9—15, lørdag kl. 9—12. Vikaranvisning dog fra kl. 7,30.

De kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	Skoleinspektør Karl M. Bruun tlf. 3176, priv. 4152.
Danmarksgades skole (D):	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
m. Anneksskolen	
Gammelby skole (Gb.):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592, priv. 4730.
Grådybskolen (Gr.):	Skoleinspektør John Jensen tlf. 3362, priv. 854.
m. pavillonen ved Grådybet (tlf. 4514)	
Jerne skole (J):	Skoleinspektør P. Waaben tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør Magne Astrup tlf. 2163, priv. 4536.
Stormgades skole (S):	Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, tlf. 289, priv. 1945.
Vestre skole (V):	Skoleinsp. frk. Karen Marie Nielsen tlf. 395, priv. 2036.
m. Vesterhavssk. (tlf. 3913)	
Østre skole (Ø):	Skoleinspektør frk. Margr. Hald tlf. 308, priv. 775.
Veldbæk skole (Vdb.):	} Førstelærer Axel Knudsen tlf. 4384.
Tourup skole (T):	

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Fælleslærerrådet:

Formand: Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet ved Boldesager skole:	Kommunelærer A. Skov Thomassen,
» Danmarksgades skole:	Kommunelærer Carl Dirks,
» Gammelby skole:	Viceinspektør Henning Hjuler,
» Grådybskolen:	Kommunelærer K. J. Schlein Andersen,
» Jerne skole:	Overlærer Kaj Jensen,
» Rørkjær skole:	Viceinspektør J. Holmberg,
» Stormgades skole:	Overlærer J. Wolff,
» Vestre skole:	Overlærer S. P. Sørensen,
» Østre skole:	Viceinspektør H. A. Hansen.

Skolepsykologisk kontor:

Kronprinsensgade 33.

Tlf. 2801 og 2980.

Ledende konsulent for særundervisningen: Erik A. Matthiessen,
tlf. privat 5013.

Konsulent: Fru Birte Binger, tlf. privat 3972.

» : Harald Rasmussen, tlf. privat 3924.

Skolepsykiater: Reservelæge Birte Jørgensen, Thisted.

Lægeautoriseret talelærer: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4040,
lokal 346. Tlf. privat 3015.

Skolelægeinstitutionen:

Skolelæger:

L. M. Jakobsen, tlf. 4043, privat 3200.
J. Snedvig, tlf. 3459, privat 3397.

Specialister:

Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg sanatorium.
Røntgengennemlysninger. Tlf. 1010.
Overlæge S. Fr. Nielsen. Høreundersøgelser. Tlf. 2212.

Skolesundhedsplejersker:

Frk. Beate Hansen, Stormgades skole, tlf. 3589, og Vestre skole,
tlf. 3595.
Frk. Tove Jessen, Rørkjær skole, tlf. 3459, og Gammelby skole.
Frk. Anna Justesen, Grådybskolen, tlf. 4781, og Østre skole,
tlf. 3588.
Frk. Helga Christensen, Boldesager skole, tlf. 1882, og
Jerne skole.
Frk. Warla Østbirk, Danmarksgades skole, tlf. 4043, og Veldbæk
og Tourup skoler samt Rendbjergghjemmet.

Skoletandklinikkerne:

Overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen, tlf. 1020, privat 873.
Klinikken på Boldesager skole, tlf. 3699.
» » Danmarksgades skole, tlf. 1020.
» » Grådybskolen, tlf. 3037.
» » Rørkjær skole, tlf. 3459.
» » Stormgades skole, tlf. 3879.

Skolevæsenets socialrådgivere:

Kongensgade 34². Træffetid kl. 8—9 og — undtagen lørdag — kl. 13—14.
Fru Irene Christiansen, tlf. 4040, lokal 345.
Frk. Iris Mogensen, tlf. 4040, lokal 344.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor i Anneksskolen, Skolegade 54, tlf. 4737.
Forstander Henry Mogensen. Træffetid kl. 14—15, undtagen lørdag.
Tlf. privat 4640.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Viceinspektør Arne Jørgensen, formand.

Fiskeeksportør Hans Clausen, næstformand.

Elektriker Harry Sørensen, A. O. F.

Husmoder fru Agnes V. Nielsen, Esbjerg husmoderforening.

Husmoder fru Nicoline Bendixen, Husligt arbejderforbund.

Husmoder fru Esther Andreasen, Folkeligt oplysningsforb.

Assurandør A. Skeem, Det komm. ungdomsudvalg.

Skibstømrer Rudolf Hansen, Ungdomsfore. fællesråd.

Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Valgt af fælleslærerrådet.

Murermester Oskar Nielsen, Valgt af arbejdsgiverforeningen.

Fagforeningsformand Chr. Kjeldsen, Valgt af Dansk arbejdsmandsforbunds fællesledelse.

Pædagogisk rådgiver: Skoledirektør N. P. Andersen.

Sekretær: Forstander for fortsættelsesskolerne Henry Mogensen.

Valgt af
Esbjerg
byråd

Undervisningslokaler.

Antal reelle undervisningslokaler pr. 31. december 1955
(købstadordn. skoler):

Skole	Normalklasser	Mindre lokaler til særundervisning	Tegning	Geografi	Naturhistorie	Fysik	Sang	Gymnastik	Småsløjd og hobby	Sløjd	Håndarbejde	Skolekøkken	Børnehv.-lokaler	Skolelæsestue	Lysbilledlokale	Faglokaler i alt	Undervisnings- lokaler i alt
Boldesager	20		1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	1	13	33
Danmarksgade m. del af Anneksskolen	3	1	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	1	12	32
Gammelby	15	1	1		1	1	1	2	1	1	1		1	1	1	12	28
Grådybskolen m. pa- villonen i Grådybet	29	2	1	1	1	1	1	4 ¹	1	2	2	2	1	1	1	19	50
Jerne	13			1	1	1		1		1	1	1	1	1		9	22
Rørkjær	24	2	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1		12	38
Stormgade	21	4	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1		12	37
Vestre m. Vesterhavs- skolen og del af An- neksskolen	15	4				1		1	1	1			1			4	19
Østre	14	1		1	1	1		2	1	1	1		1 ³	1		2	6
I alt	180	11	6	7	8	9	6	19	4	10	10	7	10	8	3	107	298

¹ Heraf en tumlesal for småbørn.² Bruges i fællesskab med Danmarksgades skole.³ Lejet lokale i Børnegården i Englandsgade.

I de landsbyordnede skoler i Tourup og Veldbæk findes henholdsvis 1 normalklasseværelse og 3 normalklasseværelser, 1 gymnastiksal, 1 sløjdlokale og 1 bibliotekstokale.

Idet antallet af skolernes egne reelle undervisningslokaler lægges til grund, fås følgende oversigt over udnyttelsesgraden af undervisningslokalerne ved de købstadordnede skoler pr. 31. december 1955.

Skole	Antal elever	Antal klasser	Antal klasser pr. undervisningslokale	Antal ugentlige undervisningstimer	Ugentligt antal undervisningstimer pr. lokale
Boldesager	1172	44	1,33	1303	39,48
Danmarksgade med del af anneksskolen	979	41	1,14	1309	36,36
Gammelby	841	39	1,39	1159	41,39
Grådybskolen med pavillonen i Grådybet	1321	54	1,02	1606	30,30
Jerne	866	34	1,55	947	43,05
Rørkjær	1095	44	1,16	1333	35,08
Stormgade	962	40	1,08	1255	33,92
Vestre med Vesterhavsskolen og del af anneksskolen	755	31	1,15	951	35,18
Østre	786	33	1,38	940	39,17
I alt	8777	360	1,21	10803	36,25

En så intensiv udnyttelse af lokalerne er selvsagt ikke mulig, hvorfor skolerne efter omstændighederne har set sig nødsaget til dels at undervise i uhensigtsmæssige lokaler og dels at bortskære ialt ca. 200 ugentlige timer.

Af Grådybskolens gæstebog for skoleåret 1955—56.

Lærerpersonalet fra Gørding.

Et hold elever fra det skotske kunstakademi.

Et hold vordende ungdomsklubledere.

Et hold amerikanske læreraspiranter under ledelse af fhv. kirkeminister Arne Sørensen.

Ca. 200 deltagere i sømandsmissionens stævne.

En gruppe aldersrentenydere fra Randers.

Jugoslaviske lærere.

To grupper fiskeriekspertter fra Det mellemste Østen og Afrika udsendt på studierejse af FAO.

Skoleinspektøren fra Tromsø.

Professor Fisker, kunstakademiet.

Arkitekt Mendedal Rasmussen m. fl. fra Ollerup.

Østtyske lærere.

En gruppe russiske lærere.

Lærer Solheim, Norge.

En gruppe elever fra Esbjerg Højskole.

Seminarieforstander Morville, Jonstrup seminarium.

Leder og nogle lærerinder fra den franske skole, København.

Arkitekt Gerstrøm, Frederiksberg.

60 deltagere fra Dansk Børnehaveråds sydjyske kreds.

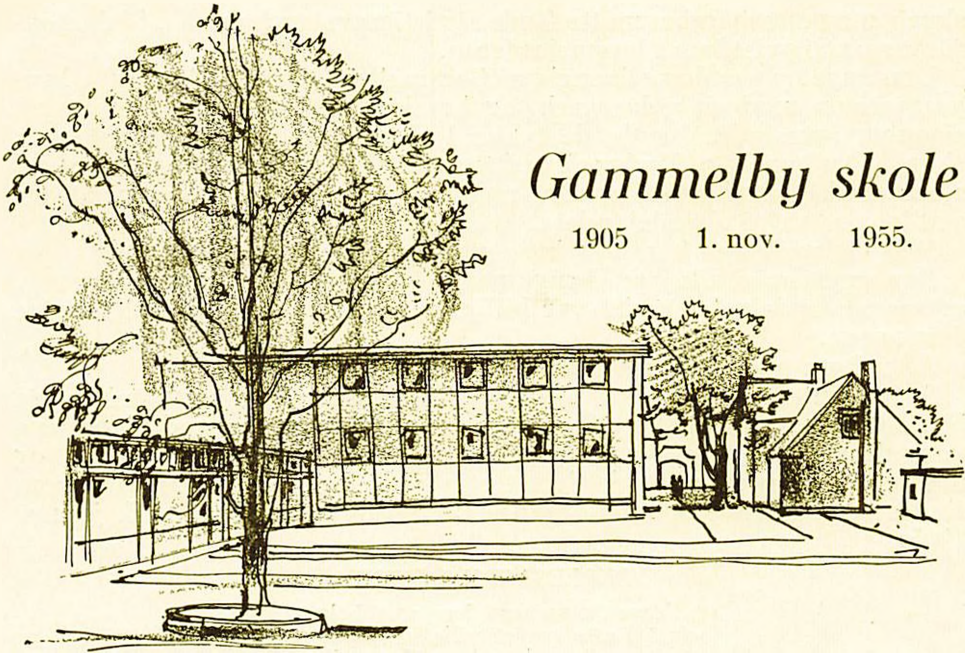
Skoleinspektør A. Daubjerg, Køge.

Arkitekt John Gregorg, Birmingham.
 Arkitekt Humberto Vasquez, Colombia.
 Lærerinde Marthe-Ragnhild Rønning, Tønsberg.
 D. U. I.s lederkursus på Esbjerg højskole.
 Et byrådsudvalg fra Varde.
 Skolebestyrer A. Karmly, Stavanger.
 Imperiepædagoger.
 Svenske chefredaktører.
 Gentofte skoleudvalg.
 D. S. U. med gæster fra Hamburg.
 Kvindeudvalget med gæster fra Hamburg.
 Arkitekt Hilbing, Kassel.
 Dansk tunghøreforenings kongresdeltagere fra Esbjerg højskole.
 Skoleudvalget fra Løgumkloster.
 Fru Arne Jørgensen m. et tysk udvekslingshold.
 Kvindeudvalg fra Sjørsløv.
 Radioreporter Kurt Kofran fra Südd. Rundfunk.
 En gruppe kreaturhandlere fra Schweiz (nogle af dem var skoleud-
 valgsformænd).
 En eng. arkitekt og en fotograf.
 Et hold fra Esbjerg højskole.
 Hadsten højskole (30 elever).
 30 lærere fra Schweiz.
 En bygningsinspektør fra København.
 Redaktør Vieg og frue, »Morgenposten«, Oslo.

Gammelby skole

1905 1. nov. 1955.

Af jubilæumsskriftet citeres:

Et gulnet fotografi —

Pludselig ligger det på bordet, det gamle, gulnede fotografi.

Det har været gemt — og vel også glemt — i mange år, men under den kulegravning af fortiden, der altid går forud for et jubilæum, er det dukket op. Stiltfærdigt som alt, der føler sig forladt af tiden, gør det opmærksom på sin eksistens. Påtrængende i sin stiltfærdighed mellem de moderne, skarpe billeder. — Uldent i linierne, flosset i kanterne er det.

Måske vil bogtrykkeren sige, at der aldrig af det billede kan blive et godt aftryk. Måske; men det skal med alligevel, for det er netop der, historien skal begynde.

GAMMELBY 1905.

Har De lidt fantasi, lad os så begynde med alt det, der ikke kan ses på billedet.

Kan De forestille Dem egnen dengang — for et halvt århundrede siden? Det er svært, for hvem forestiller sig åbne, flade marker og spredte, duvende lyngtoter, når man til daglig færdes mellem sirlige familiehuse og frodige småhaver.

Allerede omkring århundredskiftet var der dog ved at vokse lidt by op mellem de spredte gårde. Esbjergs nærhed begyndte at gøre sig gældende. — Denne mærkelige by, der havde haft frimodighed til at placere sig klods op ad det gamle, ærværdige Jerne sogn og med friskfyrtig foretagsomhed givet sig til at vokse, så den gamle blev stillet i

skyggen og efterhånden måtte finde sig i tilnavnet »forstad«. Sådan opfører man sig vist kun i lømmelalderen.

Den unge by var dog afhængig af Gammelby. Den unge by skulle bruge mursten mod sit vokseværk, og her kunne Gammelby være med. Gennem årtusinder havde de tykke lerlag ligget og ventet på deres chance. Nu kom den. Teglværk ved teglværk skød op langs kysten, skorstenene strakte sig i vejret som et memento til opkomlingen om, at der stadig var kraft i »bondelandet«.

Med teglværkerne kom nye huse, nye familier, flere børn.

Den unge by skulle også bruge penge — mange af borgernes penge, og mange opdagede, at det var billigere at bo i det mere koldsindige Jerne sogn.

Atter kom nye huse, nye familier, flere børn.

Snart syntes skolevejen til Veldbæk for lang for de mange små, korte ben, og ønsket om en skole for de mindste lidt nærmere ved hjemmene voksede sig stærkere. Sognerådet tog sagen op til saglig drøftelse, og man enedes om at indkalde de interesserede forældre til et møde, som findes refereret på følgende måde i »ESBJERG AVIS« den 5. januar 1905:

SKOLESAGEN I JERNE

Jerne Sogneraad har som bekendt givet Løfte om at ville lægge en ny Skole mellem Jerne og Gammelby. I den Anledning holdtes i Mandags i Jerne Forsamlingshus et Møde, der var besøgt af over 100 Mennesker. Skolekommissionen og 4 Sogneraadsmedlemmer havde givet Møde. Efter en lang, fordragelig Diskussion enedes man om at henstille til Sogneraadet at bygge Forskole i baade Gammelby og Jerne, saafremt der kunne ventes Statstilskud til begge Skoler.

Selv om fordrageligheden åbenbart havde været et fremtrædende træk på mødet, nærrede mange dog på ægte vestjydsk manér betænkeligheder ved de store udgifter, man ved det påtænkte skolebyggeri satte sognet i. Dette kom bl. a. til udtryk over for et skoleinteresseret sognerådsmedlem, der dog kunne berolige den ængstelige skatteborger med det djærve svar: »Ka do skaf æ børn, ska a nok skaf æ pæng!«

Således gik sagen sin gang, indtil »ESBJERG AVIS« atter den 13. juni 1905 kan melde nyt om skolebyggeriet:

LICITATION

I Lørdags aabnedes Tilbudene paa Opførelsen af Skolebygningerne i Jerne Sogn. Skolerne i Jerne og Gammelby blev givet i Entreprise til Brødrene Jensen i Kvaglund for en samlet sum af 12.750 Kr. og Lærerboligen i Boldesager for 3.800 Kr., alt med Tillæg af Materialer med Undtagelse af Støbegods og Skolemateriel.

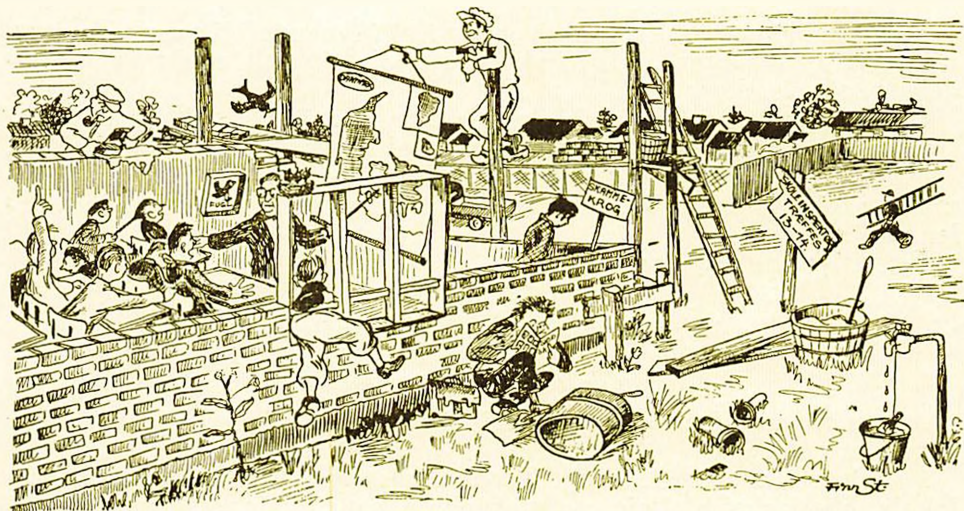
Om Gammelby forskole hedder det i det afgivne tilbud, at den kan bygges for 4982 kroner. For dette beløb påtager håndværkerne sig at levere en stor skolestue og en lærerindebolig bestående af stue, soveværelse og køkken. Byggegrunden, der var på 2 skæpper jord, var — så vidt det har kunnet opspores — blevet erhvervet for 25 øre pr. kvadratalen. — Mon ikke enhver skolebyggende kommune i dag vil undertrykke et hørligt suk over priserne?

Men hvad fik man så for pengene? — Det kan De se på det gamle, gulnede fotografi; men De kan også se det i dag. Ganske vist er den gamle forskole i dag kun en lille del af det store, moderne skolekompleks, der er vokset op bag den, men den gamle bygning lever stadig i bedste velgående og er med til at give skolen ansigt mod Darumvej.

Den 8. juli 1905 blev den første lærerinde kaldet til skolen, det var frk. Inger Marie Hansen, der året før havde taget sin lærereksamen fra det dengang eksisterende seminarium i Varde.

Skolen i Gammelby var dog ikke på det tidspunkt klar til at blive taget i brug. Derfor måtte den unge lærerinde med sine 36 elever søge husly i Jerne skole, der kunne stille et lokale til rådighed. Det var ikke ganske almindeligt, dette første skolelokale for Gammelby skole. Det bestod af to mindre rum, der var bragt i forbindelse med hinanden ved en fløjddør; men man klarede sig og glædede sig til at kunne tage den nye skole i Gammelby i besiddelse.

Endelig den 1. november 1905 kunne børnene og lærerinden forlade Jerne skole og rykke ind i den lille nye skole, der endnu duftede af kalk og maling, og her påbegyndte det skoleliv, der har rørt sig på dette sted i et halvt århundrede.

... »byggeriet har sjældent virket forstyrrende, og vi har været genstand for megen hensyn-
tagen fra håndværkernes side«.

Fremad og opad.

Gammelby skole har 50 års jubilæum.

— Og hvad er da et sådant jubilæum?

Velsagtens dette, at et eller andet har bestået gennem det halve hundrede år.

Bygningsmæssigt er det kun den lille stump forskole, der i 1905 blev lagt på den åbne mark, som er med til jubilæet i dag, men dette brudstykke er ikke Gammelby skole.

Ingen person har gjort alle de halvtreds år med, det være sig som leder, lærer, elev eller noget andet.

Men gennem samtlige halvtreds år er der på stedet levet et skoleliv, og det er dette, der bør være dagens keredel, som det bør være det i ethvert skolejubilæum.

Med Gammelby skoles 50 års jubilæum er et halvt århundredes skolehistorie skrevet.

Og i dette stykke historie indgår beretningen om småbørn ad plørede jordveje og om den enlige lærerinde i den lille forskole, men først og fremmest beretningen om udvikling.

Mest synlig er den udvikling, der søger at holde skolen i trit med bydelens vækst, for det er noget synligt og konkret dette med at få bygning føjet til bygning og at få lærerkorpset forøget fra een til mange.

Mindre synlig er den indre udvikling, den med roden fast forankret i det værdifaste af den nedarvede kultur stadig at være en forberedelse til det omgivende levende liv — mindre synlig, men derfor ikke mindre betydningsfuld.

Skolejubilæum er skolehistorie. — Et stykke historie om levende mennesker, der befolkede skolehuset gennem de skiftende år.

Skolejubilæum er status. — Hvad har jeg gjort, og hvad har jeg nået? — Og det skal siges ved denne status, at Gammelby skole har tjent sin bydel vel.

Skolejubilæum er blik fremover, og i et favnende blik ser vi nybygningerne i skolekomplekset skyde op, som de allerede er skudt op i bydelens beboelseskvarterer.

Og skolejubilæum er gode ønsker for fremtiden, gode ønsker om fremgang og trivsel for et frugtbart og positivt skolearbejde og skoleliv.

Fremgang og trivsel har præget det første halve århundrede af Gammelby skoles historie. Ved indgangen til det næste skal ønsket for skolen da være:

Fortsat fremad og opad!

Særlige arbejder og nyanskaffelser.

I. Udvidelse af Gammelby skole.

Arbejdet med denne skoles udvidelse til fuldt firesporet skole har været fortsat.

I skoleåret er taget i brug: Tegnelokale, fysiklokale, naturhistorielokale, håndarbejdslokale, geografilokale, sanglokale, en gymnastiksal med birum, et mindre klasselokale til holdundervisning samt et udvidet gangparti for skolebespisning m. v. — I bygningens kælderetage er sik-

ringsrum udnyttet til klublokaler for skolen og kvarterets børne- og ungdomsorganisationer. — Udvidelsen fortsættes.

II. Udvidelse af Vestre skole.

Først på året 1956 påbegyndtes arbejdet med udvidelsen af Vestre skole.

Den bestående gymnastiksalsbygning ændres og kommer til at indeholde en gymnastiksal, bibliotekslokale og lokaler for skolelægen. I tilknytning til denne bygning opføres en bygning med yderligere en gymnastiksal med omklædnings- og badeafdelinger for begge sale, gårdtoiletter, sløjdlokale og et klasseværelse.

III. Udvidelse af Jerne skole.

I maj måned 1956 bevilgede byrådet efter indstilling fra skoleudvalget et beløb til udgifter ved projektering af Jerne skoles udvidelse til en 4-sporet skole, og udvalget har derefter igangsat dette projekteringsarbejde. Det er tanker, at arbejdet med udvidelsen skal igangsættes i regnskabsåret 1956—57.

IV. Særlige arbejder m. v. ved skolerne.

Som led i den almindelige modernisering af ældre skoler har man i årets løb fortsat arbejdet med akustisk regulering af klasseværelser og gange og med modernisering af gulvbelægning og belysningsarmaturer. Ligeledes har man udskiftet ældre skolemøbler og tavler med nye, der er anskaffet et antal skabe, reoler og opslagstavler, og der er installeret stikkontakter for båndoptagere m. v. og opsat et antal håndvaske.

Af særlige arbejder kan nævnes, at tandklinikken på Danmarksgades skole er ombygget og tandklinikken på Stormgades skole udvidet. Der er opført et nyt læskur på Danmarksgades skole, lagt nyt tag på Gammelby skoles hovedbygning, indrettet klasselokaler i tidligere bibliotekslokaler på Jerne skole, en dampkedel på Rørkjær skole er udskiftet, og der er til afløsning af utidssvarende elevtoiletter i gården på Rørkjær skole indrettet nye i kælderetage. Gårdspladsen på Stormgades skole har fået ny belægning, og der er indrettet badeværelse i skolens pedelbolig. På Vestre skole er etableret klasselokale i et loftsværelse, og der er indrettet nye kontorlokaler på skolen.

Iøvrigt er der foretaget reparationer og vedligeholdelsesarbejder på bygninger og inventar i sædvanligt omfang.

Udlån af skolevæsenets lokaler.

Selv om skolerne i disse overbelastede år selv lægger alvorligt beslag på lokalerne, sker der dog en kraftig yderligere udnyttelse af lokalerne ud fra den opfattelse, at de er fællesskabets ejendom.

»De kommunale fortsættelsesskoler«, der er sammenslutningen af ungdoms- og aftenskolen, gør i stor udstrækning brug af skolelokaler, Esbjerg årskursus for amtets lærere holder selvsagt til på skolerne, og Esbjerg aftenseminarium har fortsat til huse på Rørkjær skole.

Endvidere har i skoleårets løb været udlånt lokaler til bl. a.:

Jerne mands- og damekor.	Det danske spejderkorps.
Politiorkesteret.	KFUK spejderne
Postbudenes musikkorps.	Esbjerg husmoderforening.
Amatørorkesteret.	Dansk kvindesamfund.
Kvindeligt arbejdersangkor.	Lotterne.
Esbjerg arbejdersangkor.	Røde kors.
Esbjerg jun. jazzklub.	Gammelby søndagsskole.
Jernbaneorkesteret.	Sydvestjysk kommunalkursus.
DUI.	Defektricens kursus.
FDF.	Esbjerg svæveflyveklub.
Det danske pigespejderkorps.	

For udlån af den her omhandlede art gælder det, at lokaler med rengøring, lys, varme og pedeltilsyn stilles vederlagsfrit til rådighed for organisationen inden for pedellens rådighedstid. Falder benyttelsen uden for denne — d. v. s. efter kl. 22 eller lørdag-søndag — må brugeren betale den herved opståede merudgift til pedel.

For benyttelse af Grådybskolens samlingssal, der er en festsal med fast scene og henimod fire hundrede tilskuerpladser, gælder følgende bestemmelser:

A. Salen kan stilles til rådighed for:

1. Skolen og skolevæsenet samt de dertil direkte knyttede organer (enkelte skoler, kor, orkester, skolescene, skolebio o. l.).
2. Organisationer i opdragelsens og undervisningens tjeneste.
3. Organisationer med alment kulturelt sigte.
4. Skolekredsens rent lokale organisationer.

B. Vederlag for benyttelsen:

1. For de under A. nævnte organer og organisationer stilles salen med scene, foyer, toiletter og garderobe til rådighed uden anden betaling end det under B. 2. nævnte eventuelle vederlag. Såfremt et arrangement er mod erlæggelse af entre, betales en lejeafgift på 50 kr. pr. arrangement, hvilken afgift dog bortfalder, hvor det drejer sig om børneorganisationer, der arbejder med frivillige, ubetalte ledere, eller i tilfælde hvor entreindtægten går til det daglige almenkulturelle arbejde eller er af rent veldædig karakter.
2. For ethvert udlån gælder, at hvis et arrangement ligger uden for eller strækker sig ud over pedellens rådighedstid, skal den derved påførte merudgift betales af brugeren.

C. Administration af benyttelsen:

1. Anmodning om lån af salen m. v. rettes til Grådybskolens inspektør, der afgør, om anmodningen kan efterkommes eller ej. Anmodning om lån af salen m. v. fra andre end de under A nævnte tilstilles gennem Grådybskolens inspektør skoleudvalget til afgørelse.

2. Betaling for benyttelse sker ved opkrævning gennem skolevæsenets kontor efter et af Grådybskolens inspektør udfærdiget indtægtsbilag.

Samlingssalen har foruden til skolens fælles morgensang været benyttet i følgende omfang:

Søndagsskole hver søndag fra 4. september 1955 til 13. maj 1956.

Gudstjeneste en gang om måneden undtagen i juli og august.

FDF en aften om måneden undtagen i juli og august.

1955:

- 2-3/9: Stadsingeniørernes årsmøde.
- 10/9: Skolepsykologernes årsmøde.
- 14/9: DUI optaktsmøde.
- 16/9: Sammenkomst for afgangede og nyansatte lærere.
- 21/9: Musikprøve.
- 22/9: Eftermiddag: Esbjerg & omegns skolescenes repræsentantskabsmøde.
Aften: »Levende musik«.
- 1/10: Sammenkomst for dem, der medvirkede ved skoleidrætsstævnet.
- 3-4-5/10: Hver dag eftermiddag og aften skolesceneforestilling.
- 9/10: Festlig sammenkomst for svagføre (Svagføretoget).
- 10/10: Aftenskolens teaterforestilling: »Candida«.
- 14/10: Konfirmandfest for skolens konfirmander.
- 27/10: AOF og Kristeligt soc. Forbunds foredragsaften med pastor Birke.
- 18-19-20/11: Hver eftermiddag og aften skolesceneforestilling.
I øvrigt har salen i november været optaget ca. 15 aftener af prøver på vor egen skolekomedie »De Pokkers Unger«.
- 2-3-4-6/12: »De Pokkers Unger« som skolesceneforestilling.
- 7/12: DUI.

1956:

- 21/1: Aftenseminariets skolekomedie efter en uges prøver i salen.
- 31/1: DUI.
- 15/2: Aftenskolens forestilling »Den kloge Mand«.
- 19/2: Grådybskolens fastelavnsfest.
- 29/2-1/3: III. Esbjerg spejdertrop.
- 17/3: Esbjerg lærerforenings 50-årsfest.
- 28/4: Festlig afslutning på kommunalfunktionærernes kursus.
- 15-16-17-18/5: Udstilling af skolemøbler.

Lærerpersonalet.

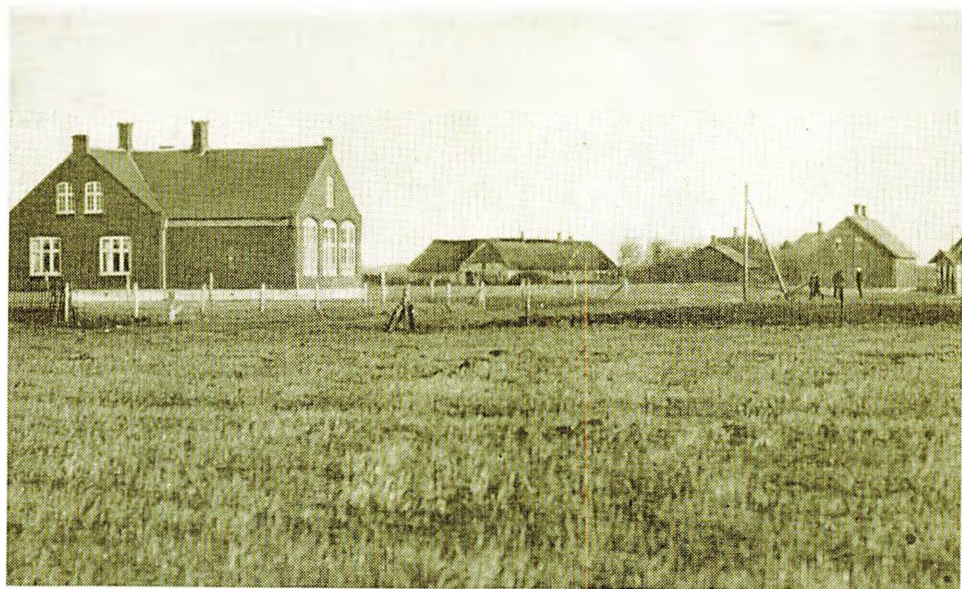
Ved skolevæsenets købstadsordnede skoler var der for skoleårene 1954—55 og 1955—56 normeret følgende embeder:

	1954—55	1955—56
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen	10	10
Viceinspektører, herunder konsulent for særundervisningen	20	21
Talelærer	1	1
Lærere	138	155
Lærerinder	125	125
Timelærere	10	8
Timelærerinder	15	18
Faste vikarer	12	13
I alt ...	331	351

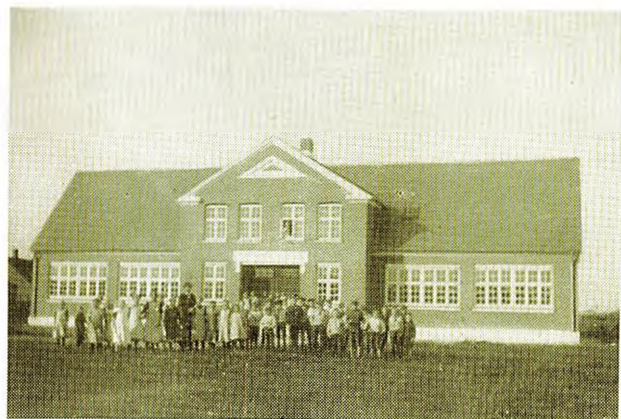
Af de faste lærer og lærerindeembeder var som overlærerembeder normeret 65 70
Gennem skoleåret stod et vekslende antal embeder ubesatte.

Til- og afgang i lærerpersonalet i skoleåret 1955—56.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		ansættelse under andet skolevæsen m. v.	indgåelse af ægteskab	alder	anden ansøgt afsked	dødsfald
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen				1		
Viceinspektører, herunder konsulent for særundervisningen						
Overlærere				5		1
Lærere og aspiranter	12	7				
Lærerinder og aspiranter	4	3	2			
Timelærere	5					
Timelærerinder	4					1
Faste vikarer	10	2				

1905

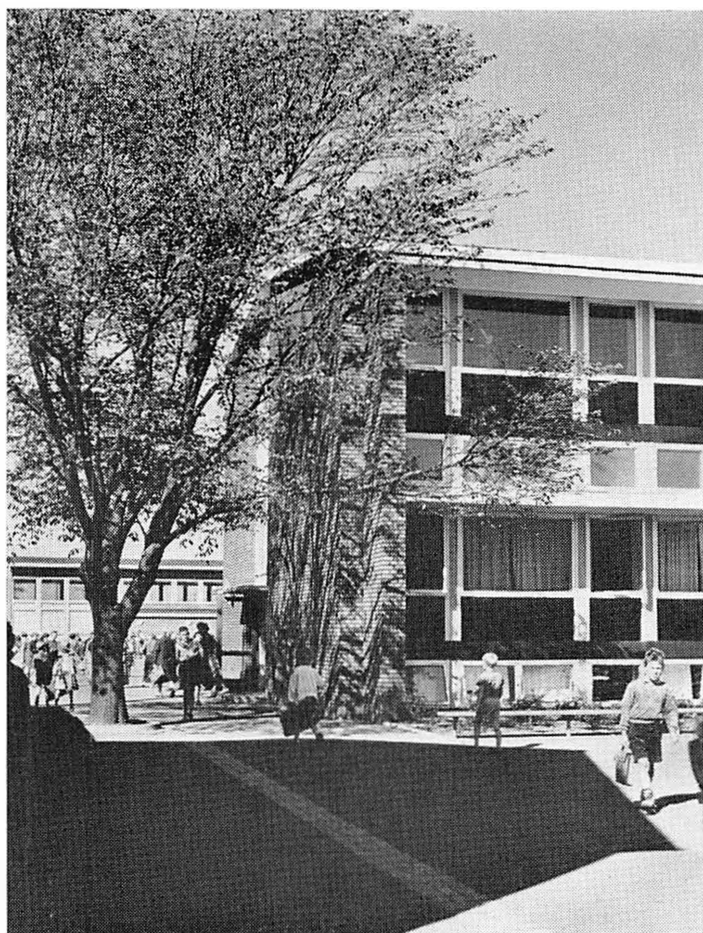

Gammelby
skole.

1915

1926

Den ny Gammelby skole.

Lærerpersonalets fraværelse i skoleåret 1955—56.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ.+ Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	487	739	1226	132	101	233	1459
September	549	668	1217	490	155	645	1862
Oktober	551	290	841	672	151	823	1664
November	833	204	1037	711	12	723	1760
December	727	134	861	568	19	587	1448
Januar	771	180	951	1076	4	1080	2031
Februar	1124	172	1296	1233	16	1249	2545
Marts	757	186	943	1244	10	1254	2197
April	475	59	534	847	10	857	1391
Maj	365	244	609	1058	275	1333	1942
Juni	259	15	274	993	139	1132	1406
I alt	6898	2891	9789	9024	892	9916	19705

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omregnet til årligt antal	Timer	I %
Lærere	5741	220071	9789	4,45
Lærerinder	3908	149807	9916	6,62
I alt	9649	369878	19705	5,33

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt ca. 2600 timer, der skyldes svangerskab. Dersom dette antal timer fradrages i anførte antal timer, vil lærerindernes fraværelse i % udgøre 4,89.

I de under anden årsag anførte timer er indeholdt 986 timer for lærere under kortere tjeneste i militær og hjemmeværn, 51 timer for lærere og 147 timer for lærerinder under orlov og 944 timer for lærere og 605 timer for lærerinder under deltagelse i kusus.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 10 skoleinspektørmøder, 61 lærerrådsmøder og 34 lærermøder.

Jubilæer.

25 års ansættelse.

1. oktober 1955: Overlærer frk. Inger A. Rosenkilde, Rørkjær skole.
1. oktober 1955: Viceinspektør Kr. Fr. Larsen, Rørkjær skole.
1. december 1955: Viceinspektør Thomas E. Thomasen, Danng. skole.
1. december 1955: Overlærer frk. Kirstine Nielsen, Boldesager skole.
1. januar 1956: Skoleinspektør Karl Bruun, Boldesager skole.
1. april 1956: Overlærer Kaj Jensen, Jerne skole.

40 års ansættelse.

1. december 1955: Viceinspektør J. K. Skov Thomassen, Jerne skole.
1. februar 1956: Overlærer frk. Mariane Nielsen, Stormgades skole.

Lærernes videreuddannelse.

Som tidligere år har skolevæsenet i snævert samarbejde med Esbjerg lærerforening, den lokale afdeling af Socialpædagogisk forening været medarrangør af en lang række foredrag, kursus og instruktioner.

Herudover har i kursusåret 1955—56 149 lærere og lærerinder siddet på skolebænk hos Esbjerg årskursus, og yderligere 34 kolleger har benyttet sommerferien til et kortere eller længere kursus; til delvis dækning af udgiften hertil er fra skolevæsenets side ydet ialt 6.800 kr.

Oversigt over instruktionskursus i samarbejde med Esbjerg Lærerforening i skoleåret 1955—56.

12. august: Dansk i 1. grundskoleklasse. Instruktor: viceskoleledende Anton Nielsen, Århus.

13. august: Regning i 1. grundskoleklasse m. Torben Gregersen, København.

10. september: Fællestur til skolemødet i Varde. Rektor Oxenvad talte om: Nyere synspunkter vedr. danskundervisning.

30. september: Skoleinspektør Sv. Å. Werborg gennemgik midterlinieforslaget.

10. oktober: Brug af børne- og ungdomsbøger i litteraturundervisningen. Skoleinspektør Vald. Madsen, Frederiksborg.

28. november: Foredrag om orienteringsfagene og gennemgang af undervisningsmateriel fra Lærerforeningernes Materialeudvalg. Thor-kil Holm, Forsøgsskolen, København.

13. januar: Skriftlig dansk m. viceinspektør Verner Sørensen, Århus.

29. februar: Esther Hermanson, Göteborg: En aktivitetspædagog syn på skolens opgaver (i samarbejde m. Esbjerg Aftenseminarium).

9. marts: Skolemødet for Ribe amt: Magister Jens Rosenkjær og Anne Marie Nørvig, der talte om forsøgene på Emdrupborg.

14. marts: Seminarieførstander Nørfeldt demonstrerede m. større børn og holdt foredrag om: Nyere synspunkter for kristendomsundervisningen.

30. april: Boldspil. (I samarbejde m. Amtsudvalget for skoleidræt).

7. maj: Skoledirektør N. P. Andersen indledede en drøftelse om: Problemer omkring optagelsesprøven.

9. maj: Foredrag om den norske framhaldsskole. Hr. Karmly, Stavanger.

28. maj—1. juni (incl.): Engelskkursus m. undervisningsassistent Colonel H. Young.

Studierejser til venskabsbyer.

Gennem en årrække har skolevæsenet, takket være de bevillende myndigheders forståelse, kunnet give to interesserede lærere eller lærerinder tilbud om en uges studieophold i venskabsbyerne Eskilstuna

eller Stavanger med alle rimelige udgifter i forbindelse med studieophold betalt af skolevæsenet.

Studieturene har fundet sted om efteråret, men forståeligt nok er der fremsat ønske om at få opholdet i Stavanger etableret omkring 17. maj, hvorfor denne årsberetning fortæller om to studieture til denne by.

For skoleåret 1955—56 føjedes hertil i Stavanger en udstilling af elevtegninger fra skoler i Esbjerg.

De fire kolleger beretter her:

Eskilstuna.

(Ved kommunelærer A. Skov Thomassen).

Hvad får en til at foretage en studierejse til Sverige? Der kan være mange grunde; en ønsker at studere specielle undervisningsformer, en anden skolestruktur, og en tredje har måske lyst til at kigge på skoler og deres indretning.

For mit vedkommende var ønsket om en studierejse vel nok mest dikteret af dette, at man har et par klasser i svensk, og at man i svensk-timerne ønsker at give eleverne en lille smule mere end bare det at oversætte svenske ord til dansk — f. eks. prøve på at give eleverne beskeden indtryk af svensk kultur og natur, af svensk folkesind og måske også dansk folkesind set med svenske øjne — alt dette samtidig med, at man gør forsøg på at »pudse sit svensk lidt af«, samt benytte lejligheden til at hente impulser til det, der herhjemme har ens specielle interesse, i mit tilfælde litteratur og amatørteater.

Takket være en umådelig gæstfrihed og venlighed både fra kollegers og »privatfolks« side, blev der rig lejlighed til at studere svensk og svenskere. Man faldt ned i en gruppe svenske kolleger på et lærerværelse og kom i ivrig diskussion. Man blev inviteret til selskab i et svensk hjem, hvor man skiftevis misundte og misundtes. Man faldt ved et lykketræf ind til en ældre svensk landsbylærer, der i timevis med fortryllende fortælleevne berettede om sin slægt og med stolthed viste gamle ting af slægtens eje frem — disse timer i andagtsfuld lytten lærte mig mere om Sverige end alle mine mere officielle besøg tilsammen. Denne mand havde rejst meget i Danmark, og gennem ham kom man ligesom til at »kigge ind ad egne vinduer«. Man stod endog i måbende beundring foran Gripsholm slot, og man kom en anden dag historien helt ind på livet i »Gamla stan« i Stockholm. Forresten: her var det, at man tilfældigt dumpede ind i en flok turister, der af en temperamentsfyldt svensk turistfører blev delagtiggjort i begivenhederne omkring det stockholmske blodbad, og med bøjet hoved, beskedent og medskyldig luskede bort med en følelse af at vade i blod til knæene — og faktisk først rejste hovedet igen, da man i en historietime i Eskilstuna blev klar over, at i alt fald svenske lærere deler Johs. V. Jensens syn på de historiske kendsgerninger bag blodbadet og er med til at ændre svenskernes syn på Kristian den Andens og danskernes rolle i det intrigespil, som spillede af svenskerne selv. Da man hørte det, rejste man hovedet igen, men måtte dog indkassere en lille påmindelse, da elever i en klasse opførte et ekstemoralspil bygget over danskernes jagt på Gustav Vasa — da var man ikke fri for at synes, at de danske personer kunne være fremstillet lidt mindre skurkagtige både i opførsel og forklædning. Men, som

lærerinden også bagefter sagde, så syntes de også selv, at det var et meget »uartigt« spil at opføre for en dansk gæst.

Lad mig med det samme sige, at disse timer i denne klasse vel nok var det mest interessante, rent skolemæssigt set, jeg overværede i Eskilstuna. Jeg så flere former for dramatisk arbejde med skolebørn heroppe — lige fra Mester Jakel-teatret i en børnehave i Strängnäs til udenadlærte sketches i store klasser, og fik ikke indtryk af, at amatørteatret ofres så megen opmærksomhed som i Esbjerg. Men denne lærerindes arbejde med ektemporalspil (delvis ektemporal) bygget over historiske tildragelser bestyrkede min opfattelse af, at dramatisk arbejde i timerne både levendegør og anskueliggør lærebogens stof, og at det netop er på dette felt, at ektemporalspillet har sin store betydning, i modsætning til de åndeligt ublufærdige oxfordbekendelser, det visse steder har udviklet sig til, f. eks. i forbindelse med diskussionen.

Disse børn var gennem lærerindens fortælling betaget af et stykke historisk stof, og de levede videre i spillet og uddybede det — men gik aldrig uden for stoffets ånd. Det synes for mig indlysende, at både danskbogen og bibelhistorien kan levendegøres gennem dramatisk arbejde. Lad mig i den forbindelse nævne, at jeg overværede en engelsktime med store piger, hvor lærerinden ud fra elevernes ordforråd og sammen med eleverne havde udarbejdet nogle små dramatiske optrin, som de spillede for mig. Lærerinden sagde, at eleverne var glade for at spille disse småting, og at de desuden, netop i disse spil, var frie og uden hæmminger i relning af at give den rigtige udtale af de engelske ord.

At man så også i andre klasser så eksempler på de i Danmark så godt kendte, indholdsløse »spejdersketches«, som ingen som helst mission har, nævner jeg kun, fordi de gav anledning til at deltage i beklagelserne over mangelen på dramatiske stykker for børn.

Ja, og så havnede man tilfældigt i en litteraturtime på seminariet i Strängnäs, hvor man betaget lyttede en hel time til et inspirerende foredrag om Jan Fridegård. Lad mig nævne det til slut, fordi han var beviset på, at metoder og pædagogiske systemer intet er i sammenligning med en personlighed bag katederet, et menneske, der selv elsker det, han skal give andre. Jeg har læst Jan Fridegård siden, og først nu forstår jeg ham.

Og nu forstår jeg en lille bitte smule mere Sverige. Læreren i Strängnäs, Gustav Vasa i skolestuen, den ældre mand, der i timevis fortalte om sin slægt, Gamla Stan i Stockholm og mange andre småting har gjort deres dertil.

Jeg er de myndigheder, der bevilgede en sådan rejse, tak skyldig, og jeg mindes med taknemlighed alle de mennesker i Eskilstuna, der altid var parat med råd og dåd.

Stavanger.

(Ved kommunelærerinde Kirsten Vesterager).

I begyndelsen af 1955 fik jeg den glædelige overraskelse at erfare, at jeg var blevet udtaget blandt ansøgerne til en uges studiebesøg i Esbjergs norske venskabsby, Stavanger. Det var min hensigt specielt at studere engelsk, håndgernings- og småbørnsundervisning. Da det samtidig var

mit første besøg i Norge, måtte jeg naturligvis forvente, at ugen ville byde på mange indtryk udover de rent skolemæssige, og jeg må sige, mine forventninger blev ikke gjort til skamme.

Jeg startede en af de sidste dage i september med fly direkte fra Ålborg til Stavanger. Alene rejsen frem og tilbage blev en betagende oplevelse. På turen derop fløj vi over »snemarker« af skyer, på hjemturen havde vi strålende sol og fik således en storslået anskuelsesundervisning i kontrasten mellem Sydvestnorges øde og vildsomme kyststrækning, stadig brudt af snævre fjorde og oversået med en vrimmel af småøer — og de flade, opdyrkede egne omkring Limfjorden, på det tidspunkt ydermere stærkt oversvømmede.

Fra det øjeblik, vi landede på Sola flyveplads, ca. 10 km syd for Stavanger, hvor vi blev modtaget af skoleinspektør (= skoledirektør) Beites sekretær, Odd Hersvik, mødte vi en enestående omsorg og hjælpsomhed. Der var ikke eet øjeblik hele ugen igennem, hvor tiden kunne føles lang, tværtimod! Vi blev kørt direkte til vort hotel og derfra straks videre til en koncert, hvor jeg blev kontaktet med lærerinde fru Dagny Vemrestad, som havde fået overdraget det hverv at »tage sig af« mig de dage, jeg var på hendes skole, »Storhaugskolen«. Fru Vemrestad lod sig dog ikke nøje med det, også udenfor skoletiden bød hun på en enestående venlighed og gæstfrihed, som jeg i høj grad påskønnede. Gennem hende og Odd Hersvik kom jeg i kontakt med flere norske kolleger og aflagde besøg i mange hyggelige hjem; og jeg er overbevist om, at den udveksling af ideer og erfaringer, man kan gøre under sådanne mere uformelle former, er lige så væsentlig, som hvad man ser på mere officiel basis — for ikke at tale om, at jeg fik lejlighed til at lære at nyde friskkogte krabber på rette vis!

De første dage besøgte jeg Storhaugskolen, een af byens mange folkeskoler, hvor børnene går de første 7 skoleår uden anden deling end frivillig deltagelse i visse særfag, bl. a. engelsk. Den videregående undervisning blev givet på særskilte skoler, dels for realskolen, dels for gymnasiet, og endelig på Framhaldsskolen, som jeg besøgte senere på ugen. Denne dækker undervisningen for de klassetrin, der svarer til vore 8. og 9. klasser, og har et stadig mere og mere udvidet samarbejde med den senere undervisning på tekniske skoler, handelsskoler o. l.

På Storhaugskolen overværede jeg nogle engelsktimer; undervisningen var lagt an nogenlunde som hos os; dog var det mit indtryk, at der i højere grad blev lagt an på at indarbejde et vist grundlæggende ordforråd, i nøje kontakt med dagliglivets sprogbrug, ved stadige gentagelser, mens mange af vore hjemlige lærebøger er tilbøjelige til at give for mange uvæsentlige »een-gangs«-ord på begynderstadiet. I en 7. klasse blev der især arbejdet med liv og lyst, børnene var i besiddelse af en forbløffende frejdighed og talefærdighed, læste små frilæsningsbøger og skrev småfortællinger på grundlag af farvestrålende billeder, de fik udleveret. Der blev arbejdet frem mod en afgangsprøve, hvis udfald kunne få indflydelse på elevens videre gang til de højere skoleformer. Det 8. skoleår er jo lovfæstet i Norge. Børn, der ikke går videre til eksamensskolerne, fortsætter således i det mindste eet år på Framhaldsskolen. Denne tilbyder undervisning på flere forskellige erhvervsbetonede linier, og standpunktet i engelsk har betydning for, hvilken linie

eleverne kan blive optaget på 8. skoleår omfatter 2 linier, en praktisk og en teoretisk; denne giver 5 ugentlige timer engelsk. Den teoretiske linie spaltes igen i 9. skoleår (som er frivilligt, men voksende i popularitet) i en handels- og en butikslinie med hver 6 ugentlige timer engelsk.

På Storhaugskolen fik jeg en særdeles grundig gennemgang af skolens håndarbejdsundervisning af Stavangers håndarbejdsinspektrice, en lærerinde, som har det bærende ansvar overfor kommunen m. h. t. indkøb af materialer o. l. — på dette punkt foretrækker jeg dog vores friere stilling. Men ellers må man sige, at forholdene der var de bedste. Selv for de mindste klassetrins vedkommende var det utænkeligt som hos os at slå pigerne fra to parallelklasser sammen til eet hold, og da timetallet gennemgående lå lidt højere end hos os, blev der langt mere tid for lærerinden til at vejlede børnene i en mere selvstændig retning, end vi nogensinde kan gøre os håb om i vore hæsblæsende håndarbejdstimer. På Framhaldsskolens »husstell«-linie blev der lagt stor vægt på, at håndarbejdsundervisningen skulle give eleverne færdighed og selvstændighed; pigerne syede bluser, kjoler o. l., hver efter sin individuelle model, lærte finere broderi og strikning (f. eks. norske vanter). Alle symaskiner var elektriske; som i Sverige betragtes håndmaskiner som fortidslevninger. Man kunne jo nok ønske sig, at det indenfor en overskuelig fremtid skulle blive en selvfølge på danske skoler, at der i hvert håndarbejdslokale findes i det mindste een elektrisk symaskine. Den finere og følsommere mekanik kræver en omhyggeligere behandling, og hvilken skolepige af i dag vil ikke som voksen komme ud for at skulle benytte en elektrisk maskine, så det ville være absolut på sin plads, om der var mulighed for at give de større piger den fornødne instruktion i skoletiden.

På Storhaugskolen aflagde jeg også et par småvisitter i 1. og 5. klasse, hvor jeg overværede både regnetimer og norsktimer. Der virkede meget hjemligt; som her blev der ud over indlæring af rent tekniske færdigheder givet plads for friere arbejdsmetoder; i en 5. klasse havde børnene f. eks. i fællesskab lavet et stort kort over Norge med afmærkning af de forskellige egne plante- og dyreliv, og de havde givet hver sit bidrag til en samling forårsdigte. En anden 5. klasse overrakte mig under højtidelige former et »værk« om Norge, sammensat af tegninger og udklip, som jeg lovede at viderebringe til en 5. klasse på Rørkjær skole, og jeg ved, der senere er blevet sendt et tilsvarende værk om Danmark til Stavanger.

Det skal lige nævnes, at det endnu er normen at dele børnene i rene pigeklasser og drengeklasse. Også på lærerværelset på Storhaugskolen eksisterede stadig det gamle skel mellem lærere og lærerinder; dog var døren mellem de 2 lærerværelser for nylig blevet erstattet af en bred åbning, og der fandt et ret livligt samkvem sted mellem de 2 parter! Det må endvidere nævnes, at lærernes ugentlige timetal er 36 timer, lærerindernes kun 30 med aflønning i forhold dertil; på Framhaldsskolen er begge tal noget lavere. Der er to selvstændige faglige sammenslutninger, svarende til D. L. F., een for lærere og en anden for lærerinder. Der arbejdes dog hen mod en sammenslutning af de to foreninger, men det vil tage sin tid, inden der bliver opnået enighed; et af de forhold, der skiller, er netop timetallet.

I den uge, jeg var i Stavanger, blev den almindelige skolegang afbrudt et par gange. Een dag var valgdag (og fridag for skolerne), og een dag overværede jeg på Storhaugskolen noget så ekstraordinært som en bispevisitats! Det, det oprindeligt drejede sig om, nemlig bispens tilsyn med undervisningen, er dog i nogen grad gledet i baggrunden; dog indledede han dagen med at aflægge kortere besøg i nogle klasser; men derefter gik hele skolen i optog til den nærliggende kirke, hvor der blev holdt gudstjeneste for børnene. Disse fik derefter fri, mens skolens lærerpersonale fortsatte til menighedshuset, hvor vi først blev »bespist af bisper og præster« med et solidt norsk kaffebord, og derefter holdt bispen et foredrag om sit syn på aktuelle skoleproblemer, dette blev fulgt af en livlig diskussion.

I ledige stunder fik jeg set en del af Stavangers omegn, oplevede f. eks. en solnedgang over havet og skærgården, og regnvejr på en sejltur med postbåden et stykke ind i fjorden, men kunne på grund af de sparsomme forbindelser som følge af årstiden ikke nå at komme ind i de dybe fjorde — som nordmændene sagde: Jeg fik jo ingen ordentlige fjelde at se!

Hvis der i min beretning skulle have sneget sig unøjagtige oplysninger ind, vil jeg på forhånd beklage det, men undskyldte mig med, at det dels er begrænset, hvor meget man kan nå at se på en uge, og dels kan der være sket nogle erindringsforskydninger i løbet af de ca. 1½ år, der er gået, siden turen fandt sted.

Til slut vil jeg gerne rette en tak til de myndigheder — ikke mindst de to venskabsbyers skoledirektører, som gør det muligt for os menige lærere at komme ud at få nye impulser, og endvidere sige hjertelig tak til de norske kolleger, som skabte så indholdsrig og hyggelig en ramme om en dejlig uge i Stavanger.

Stavanger.

(Ved overlærer Ellen Nielsen).

I dagene 11.—18. maj 1956 var jeg på studierejse til Stavanger, og det blev et i alle måder lærerigt og fornøjeligt besøg, for hvilket jeg herved bringer Esbjergs skolemyndigheder, som gjorde det muligt, min hjerteligste tak.

Jeg havde i forvejen korresponderet med skoleinspektør (skoledirektør) Lars Beite og havde ytret ønske om at måtte overvære undervisningen i grundskolen, idet jeg var særlig interesseret i at se en evt. gruppeundervisning. Skoleinspektøren opgav mig navnene på to lærerinder, fru Bore Jacobsen og fru Westerlund, begge på Ullandhaug skole. De skulle være mine kontaktpersoner under besøget, en glimrende ordning, som i alt fald jeg havde stor fornøjelse af. Noget af det værdifuldeste ved et sådant besøg er jo netop at komme i kontakt med norske kolleger og diskutere fælles problemer, og jeg var flere gange gæst i de to lærerinders hjem, hvor jeg traf andre stavangerlærere, som også inviterede mig til at besøge sig. På disse aftener diskuterede vi organisatoriske, økonomiske, pædagogiske og andre problemer. På mange områder var deres vanskeligheder nøjagtig de samme som vore. Jeg besøgte i den uge, jeg var i Stavanger, mange hyggelige lærerhjem, og jeg måtte gang

på gang undre mig over nordmændenes store gæstfrihed og interesse i, at jeg skulle se og opleve mest muligt. Den første dag, jeg var i Stavanger, fulgte skoleinspektør Beite mig således rundt i den gamle bydel og fortalte om byens historie, mens vi beså de snævre gader, Valbjergtårnet, domkirken, den gamle kongsgård o. m. m. — 17. maj blev jeg ringet op på hotellet og inviteret ud til en lærerinde, som jeg slet ikke kendte. Hun havde hørt, at der var en lærerinde fra Esbjerg i byen, og da hun havde et godt vindue ud mod folketogets rute, syntes hun, at jeg skulle komme ud til hende, så ville jeg være vis på at kunne se det hele. — Da jeg en dag havde ytret ønske om at se Stavanger kunstforenings samling og en kunstindustriudstilling, som netop fandtes i kunstmuseets udstillingslokaler, blev jeg modtaget af fru Bore Jacobsens mand, redaktør Jacobsen, og formanden for kunstforeningen, hr. Storstein, uden for museet, og de to herrer viste og forklarede mig begge de to udstillinger, der var meget interessante. Og endelig var der den søndag, jeg tilbragte i Stavanger. Da kørte lærer Westerlund mig rundt i sin bil hele dagen og viste mig byens herlige omegn. Helt til den berømte Gloppepedal med dens høje, stejle fjeldvægge og dens tusindvis af løsrevne fjeldblokke kom vi. Det var en uforglemmelig smuk tur, og den søndag viste vejret sig fra sin pæne side. Ellers var det desværre regn, blæst og kulde hver eneste dag, jeg var i Stavanger.

Jeg besøgte fire skoler: Ullandhaug, Kampen og Nylund skole og endelig Framhaldskolen. Den første og den sidste er de nyeste og mest moderne skoler, Stavanger kan fremvise, medens de to andre er ældre skoler af samme type som Stormgades skole.

På Ullandhaug skole, som var den første, jeg besøgte, fik jeg en hjertelig modtagelse af overlærer Olsen, og her blev jeg også »officielt« modtaget, idet skoleinspektør Beite kom til stede ved et festligt kaffebord på lærerværelset, hvor alle skolens lærere deltog, og han holdt en hjertelig velkomsttale til mig. Jeg måtte også selv sige et par ord til tak, og »Der er et yndigt land« blev sunget. På Ullandhaug skole følte jeg mig straks hjemme, ikke mindst fordi mine to kontaktmænd virkede her. Det er en festlig skole; overalt på gange og i klasseværelser dekoreret med store livlige barnetegninger og malerier. Skolen var ikke helt færdig, idet en tre etages bygning med faglokaler ikke var taget i brug endnu. Klasselokalerne lå i pavilloner med 8-10 lokaler i hver. De mindede meget om Grådybskolens klasselokaler. Langs den inderste væg var der et langt »køkkenbord« med vask og skabe til malerpotter, pensler o. lign. En god idé!

Det vil føre for vidt at redegøre for alt, hvad jeg så og hørte i timerne på skolerne, jeg skal her blot omtale enkelte ting. Gruppearbejde, som jeg havde håbet at få at se, så jeg ikke; derimod så jeg flere steder imponerende fællesarbejder. Bl. a. blev jeg præsenteret for resultaterne af en stor nylig afsluttet konkurrence. Den var udskrevet på initiativ af skoletandlæger og læger, og alle klasser kunne deltage. Det drejede sig om at illustrere og forklare de vigtigste sundhedsregler. 1., 2. og 3. klasse skulle tegne, 4. og 5. klasse deltog med fællesarbejder, og 6. og 7. classes elever deltog enkeltvis med illustrerede stile. Førstepræmien for den sidste gruppe var en cykel. Alle arbejderne var netop fremlagt i venteværelset til St. Svithun skoles tandlægeklinik, og de var impone-

rende, ikke mindst fællesarbejderne. I den gruppe havde fru Westerslunds 5. pigeklasse vundet 1. præmie med en tyk bog om Kari Sund og Mari Usund. Det var utroligt, hvad de piger havde tegnet, malet, klippet, klistret og skrevet. Et virkelig imponerende arbejde.

På alle skolerne lagde jeg mærke til den store rolle, som hjemstavns-lære spiller i de små klasser (1., 2. og 3.). Jeg så mange nydelige hefter, som børnene havde udarbejdet. Der var i tekst og tegninger behandlet emner som: Årsliderne, højtider og fester, byen (skolen og dens omegn, havnen, banegården, posthuset, kirkerne, sygehuse, parker o. s. v.). I alle småbørnsklasser stod der, med henblik på denne undervisning, en stor sandkasse, hvor børnene selv kunne forme de ting, som man netop talte om. Det må være en vældig god indledning til rigtig geografi-, historie- og naturhistorieundervisning.

På en af skolerne overværede jeg en »kosetime« i en 3. klasse. Skolebordene var skubbet til side, og børnene sad på stolene i en stor rundkreds. I midten af kredsen optrådte så de børn, der den dag ville give et bidrag til underholdningen. De læste op, reciterede, sang, fortalte historier eller gav de andre gåder og nogle spillede små komedier, som de sammen havde indøvet. En sådan »hyggetime« findes ikke på skoleplanen, men mange lærere bruger den, f. eks. i den sidste lørdagstime.

Tegning og malning spillede i alle Stavangers skoler en langt større rolle, end det gør i de fleste danske skoler. Overalt så man store indrammede, virkelig gode, børnetegninger, som lyste vældig op på gange og trapper. På Nylund skole havde børn dekoreret væggene i spiselokalet, og det var gjort imponerende godt, med meget kraftige, livlige farver.

En anden ting, som jeg lagde mærke til, var, at man kun arbejdede med halve hold i håndarbejde, og sådan har det været i mange år i Norge, fortalte lærerinderne. De forstod slet ikke, hvordan vi herhjemme kunne have 28—30, ja tit flere på et håndarbejds hold. Deres arbejdsmodeller var derimod ofte ret gammeldags. Der synes jeg, vore er bedre.

Også særundervisning så jeg lidt til. På Ullandhaug skole har de en observationsklasse (dreng), som lærer Skadberg lægger et stort og interesseret arbejde i. Jeg så flere af deres manuelle arbejder. Bl. a. havde de lavet modeller af norske bjælkehuse af avispapir, som var rullet sammen til stave og malet. Det var ualmindeligt nydeligt. For øjeblikket gennemgik klassen H. C. Andersen, og jeg måtte læse Kejserens nye klæder for dem, medens hr. Skadberg viste lysbilleder dertil.

Da jeg søgte om at komme til Stavanger, havde jeg kun tænkt mig at besøge grundskolen, men efter at jeg havde talt med lederen af Framhaldsskolen, hr. Karmly, som var på studiebesøg her i Esbjerg i dagene før, jeg skulle af sted, fik jeg også lyst til at besøge hans skole, og det blev et meget interessant besøg.

Framhaldsskolen er som bekendt den frivillige ungdomsskole for de elever, der ikke går i eksamensskolen efter de 7 års skolegang i folkeskolen. Denne skole er blevet en stor succes i Stavanger, idet over 90 % af de børn, der ikke fortsætter i den højere skole, går videre her i 1, 2 eller 3 år. I Framhaldsskolen kan de unge vælge imellem 5-6 forskellige linier, husholdnings-, handels-, håndværker-, søfartslinien m. fl., og det

er muligt i løbet af 3 år at gå på 2 forskellige linier, f. eks. husholdnings- og handelslinien. Selve skolen er en dejlig, kun 3 år gammel skolebygning, der har selvstændig leder og eget lærerkorps. I bygningen er der en mængde specialrum for de forskellige linier. Der er f. eks. et dejligt husgerningslokale, en rigtig butik med kolonial, manufaktur- og andre varer, flere maskinværksteder, et rum med de forskellige søfartsinstrumenter, tegnelokale m. m. Når eleverne slutter deres skolegang på Framhaldsskolen, får de et afgangsbrev, og på handelslinien kan de slutte med en eksamen, der svarer til vor handelsmedhjælpereksamen, således at de, når de går ud fra skolen, kun har den praktiske del tilbage af en fuldstændig handelsuddannelse. Disse elever, som forøvrigt alle elever, der har et afgangsbrev fra Framhaldsskolen, er meget velanskrevne ude blandt erhvervslivets folk, så skolen har i høj grad forældrenes tillid. Men her er man virkelig også gået til bunds i problemerne og bl. a. erkendt, at det koster noget at lave en god skole for de 14-17 årige. Og så er det sikkert ikke nogen dårlig idé ligesom at lade dem begynde på noget helt nyt: Ny skole og nye lærere. Det er som om det bringer dem mere på linie med eksamensskolens børn. Det var virkelig morsomt at se og høre om.

Og så var der den 17. maj!

Jeg havde med vilje valgt ugen før pinse til mit stavangerbesøg for at få den oplevelse med, og det blev en oplevelse, trods det dårligste 17. maj vejr, man har oplevet i Norge i mange år. Jeg havde nok tidligere vidst, at den 17. maj var en stor dag i Norge, men jeg havde faktisk troet, at det kun var skolebørnene, det gjaldt. Det er imidlertid helt forkert. 17. maj er simpelthen den største festdag, nordmændene har, og *alle* er implicerede. Allerede flere dage i forvejen mærker man det: Forretningerne er pyntede med de norske farver, og der sælges i læssevís af flag, sløjfer og bånd, i hjemmene gøres der ekstra rent og pyntes op, børn og voksne får nyt sommertøj, i skolerne snakkes der 17. maj o. s. v. På selve dagen er alle forretninger lukkede, og der er en mængde arrangementer. Dagens højdepunkt er børnetoget, men foruden det er der rustog, folketog, musik på sygehuse, alderdomshjem og i fængsler, forskellige sportsarrangementer, festgudstjeneste i kirkerne, indendørs fester på alle hotellerne, udendørs fester for børnene foruden familiefester i alle de forårssmykkede hjem m. m. Jeg var impliceret i arrangementer fra tidlig morgen til sen aften, så jeg tror nok, jeg fik en fornemmelse af Norges 17. maj.

Kl. 9 samledes alle skolebørnene på torvet og de tilstødende gader. Hver skole havde sin plads med fane og musikkorps i spidsen. Det var et fuldstændig overvældende og imponerende syn at se ned over de mange børn. På torvet bekransedes Kiellandstatuen, domprovsten holdt en kort tale, og så satte børnetoget sig i bevægelse. Det går en forskellig rute hvert år. Der var 4 foreningskorps og 14 skolemusikkorps, hvoraf det ene var vore egne Vesterhavsdrenge, der gjorde stor lykke. Jeg gik med i toget sammen med skoleinspektør Beite og overlærer Petersen fra Nylund skole, og jeg tror nok, at jeg i den time, toget varede, så alle Stavangers 60.000 indbyggere og mange fra oplandet. De stod som en tæt mur af tilskuere langs hele ruten, trodsende regn, blæst og kulde.

Senere på dagen var jeg af 17. maj komitéen inviteret til supé på ho-

tel Atlantic, og desuden var jeg gæst i tre lærerhjem, hvor man fejrede dagen på smukkeste måde sammen med familie og venner. Også rus-toget og det imponerende folketog fik jeg med, så da jeg — meget sent — kom hjem til mit hotel, var jeg en stor oplevelse rigere, og dog var dagen i år kun en svag afglans af en 17. maj i varme og strålende sol — sagde man.

Den omstændighed, at 17. maj faldt på torsdag før pinse, gjorde, at jeg fik en dag mindre på skolerne, end jeg havde beregnet. Børnene fik nemlig pinseferie allerede fredag. Jeg besøgte om eftermiddagen en kollega, og om aftenen var jeg sammen med mine to kontaktmænd og et par andre kolleger inviteret ud til skoleinspektør Beite, i hvis hyggelige hjem vi tilbragte en dejlig aften. Det blev en festlig afslutning på en dejlig uge, og jeg vil gerne her bringe en hjertelig tak til alle, der gjorde stavangerturen til en uforglemmelig oplevelse for mig: Overlærerne Olsen, Petersen og Karmly, hr. og fru Bore Jacobsen, hr. og fru Westerland og alle de andre kolleger, der modtog mig i deres hjem, og sidst, men ikke mindst fru Beite og skoleinspektør Beite, hvis tilrettelægning af mit besøg var forbilledlig. Jeg håber, at jeg i de kommende år vil kunne yde en besked en gengæld.

Esbjergbørn udstiller i Stavanger.

(Ved kommunelærer P. Holt).

I foråret 1955 afholdtes i Ovenlyssalen i Esbjerg en udstilling af børnetegninger fra Esbjergs skoler. En væsentlig del af denne udstilling blev i september 55 sendt til venskabsbyen Stavanger, og jeg var så heldig at komme med som udstillingsleder.

Børnenes arbejder blev ophængt i et udmærket lokale på en centralt beliggende skole — Storhaugskolen — og her var i en uge stort — virkelig stort — rykind af klasser, lærere og andre interesserede. Jeg fortalte om vort arbejde, vore muligheder i tegnetimerne, vore materialer — om forskellighederne i Esbjerg- og Stavangerbørns vilkår — og det var jo let, for billederne på væggene støttede fremstillingen, ja, var sikkert bedre end mine ord — og jeg følte det hele ganske storartet, meget bedre end at udstille for udøverne, ophængte eller forbigåede, i deres egen by.

En særlig glæde for mig var det held, jeg havde til ved samme lejlighed at træffe norsk tegnings store og charmerende høvding, Rolf Bull-Hansen, i Stavanger. Med stor venlighed blev der arrangeret sammenkomster, så jeg kunne træffe ham og diskutere børnetegning i herlige timer.

Rolf Bull Hansen besøgte også udstillingen — ligesom seminarieret — eller lærerskolen i Stavanger — lagde beslag på en tidlig eftermiddag, hvor diskussionen gik hedt. Skal jeg give udtryk for en konklusion af disse samtaler, må det være i retning af — at man for det første fik begyndt tidligere i Norge at forstå, at barnet i tegningen besad et naturligt talent, som burde udnyttes i udviklende øjemed, udviklende, skabende og baseret på barnets naturlige grundlag, — dernæst, at »tegneundervisningen« eller rettere barnets fremføring i tegning er meget tydeligt præget af den mand (R. B. H.), som rejste og i mange år ledede

Norges Tegne- og Sløjdscole i Notodden. Den divergerer ikke nær så meget som de udtryksformer, vi ser hernede. — Dette sidste måske fordi vi først har opdaget værdien af barnets naturlige tegneudvikling meget senere — summarisk sagt, i den sidste halve snes år. Nok er børne- eller skoletegningen efterhånden blevet præget af de intentioner, der er strømmet ud fra Statens tegnelærerkursus, men med en friere og mangfoldigere indflydelse på landets lærerkræfter.

Med enestående beredvillighed blev der overladt mig et stort tal tegninger, udført af børn ved Stavanger skolevæsen, hvoraf et udvalg for tiden cirkulerer ved vore seminarier, og en del opbevares på Rørkjær skole.

Jeg overværede tegning i skolernes forskellige klasser (det slog mig for resten, at drenge og piger ikke gik i klasse sammen).

Og det var med begejstring, jeg så et bespisningslokale, dekoreret af børnene på skolen, store farverige og ægte børnemalerier dækkede væggene, ligesom man alle steder så børns billeder smukt monterede i rammer og ophængt i klasser og på gange.

Endelig må jeg ikke glemme byen, Stavanger, dens omegn, dens gæstfrihed og charme. Man var velkommen der, blev inviteret ud, fik koncertbilletter, fik museet forevist og smagte friskkogte krabber fra Atlanten, oplevede et valg til stortinget, var på fjeldtur. Alt i alt, man er taknemlig for et sådan pust under vingerne, kommer hjem, rigere på minder og indtryk. Gid tryksværten her vil formidle en »tak for turen« til alle skyldige.

Elevet.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1955 (folketal: 51.208)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
Kommunens skoler:												
. Boldesager skole	81	86	167	479	405	884	54	65	119	2		1172
. Danmarksgades skole ...	25	33	58	375	397	772	62	84	146	1	2	979
. Gammelby skole	71	72	143	319	320	639	22	37	59			841
. Grådybskolen	160	179	339	434	471	905	28	37	65	9	3	1321
. Jerne skole	56	56	112	371	328	699	28	27	55			866
. Rørkjær skole	47	51	98	451	424	875	59	63	122			1095
. Stormgades skole	51	30	81	372	368	740	76	65	141			962
. Vestre skole	52	48	100	285	308	593	27	35	62			755
. Østre skole	36	39	75	345	318	663	18	27	45		3	786
. Tourup skole				4	2	6						6
. Veldbæk skole				31	24	55						55
. Rendbjerg hjemmet				11	2	13						13
Tilsammen	579	594	1173	3477	3367	6844	374	440	814	12	8	8851
Esbjerg Statsskole:												
				51	51	102	77	78	155	91	64	412
Private skoler:												
. Sct. Nicolai skole	2	1	3	18	16	34				7	4	48
. Esbjerg realskole	6	5	11	58	52	110	11	12	23	47	27	218
Tilsammen	8	6	14	76	68	144	11	12	23	54	31	266
I alt A. B. C.	587	600	1187	3604	3486	7090	462	530	992	157	103	9529
Underviste i hjemmet ...												
. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvaghed eller lignende				12	1	13						
. På åndssvageanstalt				5	3	8						
. På vanførehjem m. v. ...				4	2	6						
. På Eksternatskolen				5	7	12						
. I andre kommuners skoler				7	15	22						
. Endnu ikke indmeldte ...				1		1						
Tilsammen				35	28	63						
Antal undervisningspligtige børn i Esbjerg												
				3639	3514	7153						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 13,97 % af byens indbyggerantal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 17,29 % af byens indbyggerantal. Antallet af elever i undervisningspligtig alder er således i det væsentlige uændret, hvorimod antallet af de, der frivilligt søger det kommunale skolevæsen såvel før som efter undervisningspligten, er betragteligt steget.

Klassetal og børnetal i kommunen

Klassetrin	Bold.ager skole		Danm.g. skole		Gaml.by skole		Grådyb-skolen		Jerne skole		Rørkjær skole	
	Kl.	Børn	Kl.	Børn	Kl.	Børn	Kl.	Børn	Kl.	Børn	Kl.	Børn
Børnehaveklasse	4	124	2	58	4	112	6	172	3	86	4	124
1. grundskoleklasse	5	142	4	108	4	120	6	169	4	124	4	124
2. »	6	157	4	112	4	94	6	161	4	116	5	116
3. »	6	155	4	100	5	117	7	192	4	115	4	115
4. »	5	155	4	107	4	102	6	156	4	119	5	119
5. »	4	118	4	110	3	80	6	158	3	96	5	96
I f klasse	3	79	3	73	2	57	3	80	2	53	2	53
II f »	2	48	2	37	2	40	2	40	2	36	2	36
III f »	1	21	1	15	1	21	2	41			1	21
I x »	1	31	2	60	1	27	2	60	1	30	2	60
II x »	1	32	2	61	1	26	2	59	1	34	2	61
III x »	1	31	3	62	1	20	1	23	1	26	2	31
IV x »	2	49	2	44	1	25			1	31	2	49
Realklasse	1	18	1	23							1	18
Hjælpeklasse							1	10			3	10
Læseklasse	1	12									1	12
Tunghøreklasse			1	9								9
Observationsklasse												
I alt	43	1172	39	979	33	841	50	1321	30	866	45	1000

Optælling efter skoleafdelinger:	Klasser	Børn	Børn pr. klasse
Børnehaveklasser	32	893	27,91
Grundskole	200	5263	26,32
Eksamensfri mellemskole	47	1092	23,23
Eksamensmellemsk. og realkl.	56	1447	25,84
Hjælpeklasser	10	102	10,20
Læseklasser	3	32	10,67
Tunghøreklasse	1	9	9,00
Observationsklasse	1	13	13,00
I alt	350	8851	25,29

skoleerne den 31. december 1955.

Førmorg. skole	Vestre skole		Østre skole		Vestjydsk skoleordning				Rendbjerg-hjemmet		I alt			
	Børn	Kl.	Børn	Kl.	Børn	Tourup forsk.		Veldbæk sk.		Kl.	Børn	Klasser	Børn	Børn pr. kl.
3	79	3	89	3	75							32	893	27,91
3	91	2	57	4	112							36	1035	28,75
4	109	5	112	4	106	1	6					43	1096	25,49
4	102	4	99	4	99							42	1097	26,12
4	106	5	111	4	94			1	5			42	1083	25,79
4	88	4	90	4	95							37	952	25,73
2	47	2	40	1	30			1	24			21	543	25,86
2	36	2	45	2	44			1	26			19	409	21,53
1	22											7	140	20,00
2	58	1	27	1	26							13	377	29,00
2	63	1	26	1	33							13	392	30,15
2	57	1	22	1	22							13	306	23,54
2	47	1	20	1	23							12	279	23,25
1	16	1	17									5	93	18,60
3	31			3	27							10	102	10,20
1	10											3	32	10,67
												1	9	9,00
										1	13	1	13	13,00
0	962	32	755	33	786	1	6	3	55	1	13	350	8851	25,29

Elevforsømmelser i skoleåret 1955—56.

Skole	Forsømmelser i $\frac{0}{10}$ af de skolepligtige dage				Ikendte boder for forsømmelser uden lovlig grund Kr.	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Boldesager skole	3,81	0,50	0,03	4,34	11,00	4	1
Danmarksgades skole ..	3,62	0,34	0,02	3,98	2,00	2	0
Gammelby skole	3,73	0,36	0,04	4,13	8,00	2	0
Grådybskolen	3,97	0,45	0,04	4,46	30,00	5	7
Jerne skole	3,89	0,53	0,01	4,43	0,00	1	1
Rørkjær skole	3,38	0,28	0,08	3,74	0,00	0	0
Stormgades skole	3,82	0,67	0,04	4,53	35,00	6	1
Vestre skole	3,15	0,35	0,01	3,51	0,00	0	0
Østre skole	3,31	0,30	0,03	3,64	0,00	1	1
Veldbæk-Tourup	1,95	0,22	0,03	2,20	0,00	0	0
Alle skolerne ...	3,46	0,40	0,03	3,89	86,00	21	11

Elevforsømmelser uden lovlig grund i de sidste 5 år.

Skole	1951—52	1952—53	1953—54	1954—55	1955—56
Boldesager skole	0,06	0,02	0,02	0,02	0,03
Danmarksgades skole ..	0,04	0,06	0,03	0,02	0,02
Gammelby skole	0,16	0,08	0,13	0,04	0,04
Grådybskolen	0,00	0,00	0,06	0,05	0,04
Jerne skole	0,03	0,05	0,04	0,04	0,01
Rørkjær skole	0,04	0,04	0,07	0,08	0,08
Stormgades skole	0,04	0,05	0,05	0,02	0,04
Vestre skole	0,05	0,04	0,02	0,02	0,01
Østre skole	0,07	0,05	0,06	0,10	0,03
Veldbæk-Tourup	0,03	0,22	0,08	0,03	0,03
Gennemsnitstal	0,06	0,07	0,06	0,04	0,03

Elevunderstøttelse.

Til stimulering af og økonomisk støtte ved elevers skolegang ud over den undervisningspligtige alder, men uanset skoleafdeling, var der som tidligere år på skolevæsenets budget optaget et beløb, for dette år 50.000 kr.

Almindeligvis må forsørgerens skattepligtige årsindtægt ikke overstige 8.500 kr., og skolen skal bevidne, at eleven skolemæssigt er værdig til at modtage understøttelsen.

Der blev i finansåret 1955—56 ialt udbetalt ca. 46.000 kr. i portioner på 200 kr., hvor der i hjemmet var eneforsørger, og 175 kr., hvor der var såvel far som mor.

433 søgte, 238 fik ansøgningen bevilget: fra realklassen 22, IV x 81, III x 75, II x 2, III f 54, II f 4.

Undervisning.

At ca. 51 % af timerne gennem de syv undervisningspligtige år anvendes til hovedfagene dansk, regning og skrivning, kan vanskeligt komme til udtryk i en årsberetning, og svært er det i det hele taget at få selve det undervisningsmæssige ind i årsberetningens rammer.

Dette rækker imidlertid ikke ved den kendsgerning, at skolelivet året igennem opbygges på undervisning, og i det følgende refereres afslutningen på visse grene af den almindelige undervisning samt visse andre særlige former faldende ind under det undervisningsmæssige.

Årsprøve.

Skriftlig årsprøve afholdtes i dagene 13.—14.—15. og 16. juni 1956. Mundtlig årsprøve afholdtes som forældredage 21. og 22. juni med halvdelen af skolerne hver af dagene, idet lærerpersonalet fungerede som »kollegiale censorer« hos hinanden.

Gammelby skole fylder 50 år.

»Vi bygger en by«

Her har man i fællesskab genskabt skoleskovturen.

For årsprøverne gælder følgende af skolekommissionen i 1951 vedtagne retningslinier:

Skriftlig del.

Der prøves i følgende discipliner:

2. kl.: regning, orddiktat ell. alm. diktat.
 3. » : » » » » »
 4. » : » » » » »
 5. » : » » » » » ; genfortæll. ell. fristil
 I f » : » » » » » ; » » »
 II f » : » » » » » ; » » » spørgestil ell. fristil
 III f » : » » » » » ; spørgestil ell. referatstil ell. fristil
 I x : » » » » » ; genfortælling ell. fristil
 II x : » » » » » ; » » »
 III x : » matematik, genfortælling og fristil.

»Fristil« kan i ethvert tilfælde erstattes af »billedstil«.

Hvor der er tale om valg mellem forskellige discipliner i dansk, træffer læreren valget.

Prøvetiden i de forskellige discipliner og klasser er følgende:

	2.	3.	4.	5.	I f	II f	III f	I x	II x	III x
Regning	1	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	1 ^{1/2}	2	2	3	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	2
Matematik										3
Orddiktat, alm. diktat	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Spørgestil						2 ^{1/2}	3			
Genfortælling				2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}		2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}
Fristil				2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	3	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	3 ^{1/2}
Referatstil							3			
Samlet prøvetid	2	2 ^{1/2}	2 ^{1/2}	6 ^{1/2}	8	10 ^{1/2}	13	8 ^{1/2}	8 ^{1/4}	11

(Regning indskrives med blyant i 2., 3., 4. og 5. kl.).

(Orddiktat indskrives med blyant i 2., 3., 4. og 5. kl.).

(Alm. diktat indskrives med blyant i 2., 3. og 4. kl.).

Under prøven må ordbog benyttes undtagen ved diktat.

På grundlag af de skriftlige arbejder gives der karakterer for orden i dansk og regning.

Forslag til opgaver udarbejdes af 3 udvalg nedsat af fælleslærerrådet, et udvalg for grundskolen, et for eksamensfri mellemskole og et for eksamensmellemskolen.

Under udarbejdelse af forslagene må de forskellige udvalg samarbejde med henblik på en koordinering af stof, således at en fremadskridende sværhedsgrad opnås.

Samtidig med opgaverne udarbejdes så fyldige direktiver for bedømmelse og karaktergivning, at der kan opnås en ensartet bedømmelse fra skole til skole.

Desuden udarbejdes almindelige retningslinier for bedømmelsen af genfortælling og stil.

Forslag til opgaver og direktiver skal forelægges for og godkendes af skoledirektøren.

Bedømmelsen af årsprøveopgaverne foretages af den pågældende faglærer i forbindelse med en af skoleinspektøren udpeget lærer som censor. Parallellklasser ved en skole bør så vidt muligt have samme censor i samme disciplin.

Samtlige eksamensarbejder fremlægges rettede under den mundtlige årsprøve, efter denne overgives de til hjemmet.

Mundtlig del.

Mundtlig årsprøve afholdes på forældredage i slutningen af skoleåret. Forældredagens timer bør i videste omfang have karakter af almindelig undervisning. Der gives ikke karakter for præstationerne.

Skoleinspektøren lægger særligt skema for forældredagene med hensyntagen til, at der bliver tid for læreren til samtale med forældre. På hver klasses plan lægges en time i dansk og en time i regning. For 5.-klasser og ældre klasser indlægges yderligere en time efter skolens valg.

For IIIx-klasserne kan desuden prøves i fremmedsprog eller/og matematik.

Planen for forældredage lægges sådan, at skolerne parvis arbejder sammen, således at der gives lærerne lejlighed til som kollegiale censorer at overvære forældredagen på en anden skole.

For hjælpe- og andre særklasser tilrettelægges klasselæreren såvel skriftlig som mundtlig årsprøve under hensyntagen til hver enkelt elev.

Optagelsesprøve til I. eksamensmellemkoleklasse.

Denne prøve afholdes efter særlige regler.

Karakterer og karaktergivning.

1. Overalt i eksamensmellemskolen anvendes de for denne skoleafdeling anordningsmæssige karakterbetegnelser og karakterværdier.
2. Hvor der i grundskole og eksamensfri mellemkole anvendes karakterer, bruges følgende betegnelser:

ug	betyder	udmærket
ug ÷		
mg ×		
mg	»	flink
mg ÷	»	middel
g ×		
g	»	kun nogenlunde
tg	»	dårlig
mdl	»	meget dårlig
slet	»	kan intet

3. Som bindeled mellem hjem og skole anvendes foruden personlig kontakt, klasseforældremøder o. l. et skriftligt meddelelsesmiddel (karakterbog, meddelelsesbog). Hjemsendelse heraf sker 2 gange årligt, første gang i december, anden gang umiddelbart efter skriftlig årsprøve.

Afgangsbevis, vidnesbyrd, anbefaling.

1. Efter bestået officiel eksamen udstedes anordningsmæssigt eksamensbevis.
2. Ved udgangen af eksamensfri mellemkoles ældste klasse (III^f) medgives et af skolekommissionen godkendt afgangsbevis.
3. Skolens anbefalinger udstedes af læreren og underskrives af skoleinspektøren.

Optagelsesprøve til eksamensmellemkole.

I eksamensmellemkolen kan i henhold til anordning af 19. juni 1903 optages ethvert flittigt og dertil egnet barn, som har bestået optagelsesprøven.

Om elever, der ønskes optaget, afgiver hjemmet samtidig med optagelsesbegæringen erklæring om at ville lade barnet fortsætte skolegangen skoleafdelingen ud.

Skoleinspektøren afgiver efter samråd med de pågældende lærere skøn over elevens flid, evner og kundskabsstandpunkt udtrykt ved karaktersymbolerne ug, ug⁺, mg⁺ o.s.v. samt udtalelse om elevens egnethed i det hele taget udtrykt gennem »velskikket«, »skikket«, »tvivlsom« eller »uskikket«.

Den skriftlige prøve omfatter dansk (diktat og genfortælling) og regning (tal- og tekstopgaver).

Består en elev denne prøve med mindst mg i *begge fag* og i øvrigt er betegnet som skikket eller velskikket, kræves ikke mundtlig prøve.

Har en elev i denne prøve kun opnået g eller derunder i *begge fag*, kan han ikke optages i eksamensmellemkolen.

Den mundtlige prøve omfatter dansk og regning, og derudover gives en karakter i skrivning på grundlag af de to arbejder i skriftlig dansk.

Før at en elev kan optages, kræves som regel mindst 4,67 (ug = 6) i gennemsnit af de fire karakterer i skriftlig og mundtlig dansk og regning; i tvivlstilfælde (optagelse på prøve) tages elevens standpunkt i andre fag samt lærernes bedømmelse af eleven i almindelighed skøns- mæssig i betragtning.

Skriftlig prøve afholdtes den 9. og 10. februar 1956.

Mundtlig prøve afholdtes den 16. februar og følgende dage efter den enkelte skoles behov.

Til optagelsesprøven indstilledes:

Fra 4. klasse	23 elever
Fra 5. klasse	495 »
Fra If klasse	60 »
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>
	I alt 578 elever

hvoraf i alt 410 eller 70,9 % blev optaget i eksamensmellemkolen.

Hertil kommer, at 47 elever fra 5. klasse bestod optagelsesprøven ved Esbjerg statsskole, således at i alt 457 elever blev optaget i eksamensafdeling.

På tidspunktet for prøvens afholdelse gik der i skolevæsenets 5. klasser i alt 1073 elever; fordelingen til de følgende skoleafdelinger er:

Til eksamensafdeling 457 elever eller 42,59 % mod sidste år 41,27 %.

Til eksamensfri afdeling 616 elever eller 57,41 %.

En analyse af optagelsesprøven 1956 viser følgende:

I. Oversigt over indmeldte og optagne elever:

	4. kl.		5. kl.		I f		I alt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Indmeldte elever	23		495		60		578	
Bestået uden mundtlig prøve	2	8,70	106	21,41	4	6,67	112	19,38
Bestået med mundtlig prøve	11	47,83	209	42,22	21	35	241	41,07
Ikke bestået, men optaget på prøve			47	9,49	10	16,67	57	9,86
I alt optaget	13	56,53	362	73,13	35	58,34	410	70,93
I alt ikke optaget	10	43,47	133	26,89	25	41,66	168	29,07

II. Oversigt over skønnet egnethed og prøveresultat:

	4. kl.				5. kl.				I f				I alt				
	Velskikket	Skikket	Tvivlsom	Uskikket	Velskikket	Skikket	Tvivlsom	Uskikket	Velskikket	Skikket	Tvivlsom	Uskikket	Velskikket	Skikket	Tvivlsom	Uskikket	
Antal elever bestået uden mundtlig prøve	1	1			64	40	2			3	1			65	44	3	
Antal elever bestået med mundtlig prøve	2	9			71	110	28		1	13	6			74	132	34	
Antal elever ikke bestået, men optaget på prøve ..	1				4	25	16	2		6	3	1		5	31	19	3
Antal elever ikke optaget	1	6	2		3	46	63	21		8	15	2		4	60	80	23

III. Oversigt over skønnet kundskabsstandpunkt i forhold til opnåede karakterer i skr. dansk og skr. regning ved prøven:

	4. kl.	5. kl.	I f
Kundskabsstandpunkt (gennemsnitlig indstilling)			
Gennemsnit for skr. dansk til optagelsesprøven	5,04	4,97	4,79
Gennemsnit for skr. dansk til optagelsesprøven	4,23	4,20	4,05
	(÷ 16,07%)	(÷ 15,49%)	(÷ 15,45%)
Gennemsnit for skr. regning til optagelsesprøven	4,38	4,68	4,62
	(÷ 13,10%)	(÷ 5,84%)	(÷ 3,55%)

IV. Oversigt over karakterernes fordeling for 576 indstillede elever:

Karakterer	ug	ug÷	mg+	mg	mg÷	g+	g	g÷	tg+	tg	tg÷	mdl+	mdl	mdl÷	sl+	sl	I alt
Skr. dansk	6	24	49	79	69	84	81	62	35	28	25	12	19	2		1	576
Skr. regning ...	7	70	67	118	126	59	50	30	21	13	9	5		1			576

Mellemskoleeksamen 1956.

Til mellemskoleeksamen indstilledes fra i alt 12 klasser 277 elever (131 drenge — 146 piger).

Alle bestod med en gennemsnitskvotient på 13,61.

Realeksamen 1956.

Til realeksamen indstilledes fra i alt 5 klasser 93 elever (43 drenge — 50 piger).

Alle bestod med en gennemsnitskvotient på 13,67.

Afbrudt skolegang.

I løbet af mellemskoletiden er elever udkrevet til andre skolevæseners eksamensafdeling; man kender ikke deres videre skæbne.

Ligeledes har de omhandlede klasser fået tilgang af elever udefra.

Idet begge kategorier medregnes til elever, der har fuldført skolegangen, viser det sig, at af et begyndelsestal i I eksamensmellemskoleklasse på 351 elever har der ved slutningen af undervisningspligtig alder været en afgang på 63 elever, hvilket udgør 17,95 %.

Fortsat skolegang.

277 elever tog i 1955 mellemskoleeksamen ved de kommunale skoler. Af disse elever fortsatte 96 i realklasser, og 12 blev optaget i gymnasieklasser. I alt 108 elever eller 38,99 % fortsatte således skolegangen.

Overgang til gymnasium.

1954: 13 elever fra IVx og 5 elever fra realklasser.

1955: 12 elever fra IVx og 1 elev fra realklasser.

1956: 11 elever fra IVx og 1 elev fra realklasser.

Forsøg i III f klasser.

Medens man gennem en længere årrække på heldig vis har formidlet overgangen fra hjem til skole, har man vist overgangen fra skole til erhvervsliv mindre interesse.

I erkendelse af dette, men også af andre årsager, kan man forbedre de store elevers arbejdsindsats, ved at gøre skoledagens indhold mere livsnært? Kan man tage mere rationelt på de primære færdigheder i dansk og regning? Kan man få de store elever til at se mere positivt på spørgsmålet erhvervsvalg? — arbejder vi med spørgsmålet om en ændring af skoledagens indhold for III eksamensfri klasse, hvis elever her i skolevæsenet alle er over undervisningspligtig alder.

Forarbejdet resulterede i følgende henvendelse til alle hjem, der i skoleåret 1954—55 havde et barn i en af Grådybskolens to II f klasser:

Esbjerg, den 31. maj 1955.

Til hjemmet!

Som det formentlig allerede er Dem bekendt gennem dagspressen, agtes gennemført en forsøgsundervisning for de to III f-klasser (8. klasser), der næste år har hjemsted på Grådybskolen.

Min indstilling til skolekommissionen var sålydende:

»Som det er kommissionens medlemmer bekendt, foreligger der i den aktuelle skoledebat flere forslag til en omstrukturering af den danske folkeskole.

Selv om dette principielt skal ses som et led i folkeskolens almindelige fremadskridende udvikling, må det sikkert også ses på baggrund af den ofte — delvis med urette — fremførte kritik af hovedfagernes stilling og med henblik på de kommende »store årganges« erhvervsorientering.

Ud fra disse betragtninger og for gennem forsøg at indvinde erfaringer til gavn for den nær forestående revision af undervisningsplanen, ønskes for 2 IIIF-klasser på Grådybskolen i skoleåret 1955/56 gennemført en forsøgsundervisning efter følgende hovedretningslinier:

1	daglig	time	rational	træningsdansk
1	»	»	»	træningsregning
2	daglige	timer	kulturelle	fag (emneundervisning)
2	»	»	liniefag.	

Jeg skal hertil knytte følgende bemærkninger:

Ved rational træningsdansk forstås de rent elementære færdigheder som stavning, simpel tegnsætning og dagliglivets mest enkle skriftlige opgaver.

Ved rational træningsregning forstås de fire regningsarter med hele tal, decimal- og småbrøker — d. v. s. den regning, enhver burde kunne mestre. Hver klasse undervises for sig.

Kulturelle fag omfatter skolens almindelige mundtlige fag (litteratur, naturhistorie, historie o. s. v.), hvortil knyttes idræt og fremmedsprog. Normalt undervises hver klasse for sig, men der er intet til hinder for, at de undertiden har »fællesoplevelser«; i fremmedsprog muligvis deling efter dygtighed.

Med »liniefag« tænkes på erhvervsbetonede fag. Det er tanken efter forhandling med de pågældende elever og hjem — på tværs af de to klasser — alt efter behov og foreliggende muligheder — at etablere 3-4 sådanne linier, eksempelvis: en boglig linie for de elever, der ønsker at fortsætte i de nyoprettede ekstraordinære III og IV eksamensmellemklasser, en huslig linie, en håndværkerlinie med henblik på fortsættelse i teknisk skole, en butikslinie med henblik på handel og kontor og fortsættelse på handelsskole.

Med oplysning, at indledende forhandlinger er ført med den pågældende lærergruppe på Grådybskolen, der positivt går ind for forsøget, skal jeg herved anmode skolekommissionen om bemyndigelse til — under forudsætning af hjemmenes tilslutning — at igangsætte forsøget efter de her skitserede hovedretningslinier.

I sit møde den 26. maj tiltrådte skolekommissionen enstemmigt indstillingen, og med denne meddelelse henvender jeg mig da til forældrene, dels for at give for-håndsoplysning, dels for at indbyde til nærmere orientering.

Som nævnt i min indstilling til skolekommissionen har forsøgsforslaget rod i den aktuelle skoledebat

1. Gennem de senere år er det — indtil trivialitet — fra erhvervsside påstået, at eleverne ikke mestrer dansk og regning i tilstrækkelig grad. — I forsøget vil vi i konsekvens heraf lægge særlig — mere end almindelig — vægt på træning i dette stof (stavning, simpel tegnsætning, den lille tabel i de fire regningsarter).
2. Mens skolen i almindelighed gennem en årrække helt godt har formidlet overgangen fra hjem til skole, må det erkendes, at man stort set har set bort fra, at der også var en overgang fra skole til samfunds- og erhvervsliv, som burde formidles. — Vel har man talt om erhvervsvejledning — og også spredt forsøgt den, — og der eksisterer endog en lov om det — men så er man heller ikke kommet videre.
I forsøget agter vi at give erhvervsbetonede fag en mere fremskudt plads end sædvanlig. Vi vil søge kontakt med erhverv, teknisk skole og handelsskole, for der at få råd og vejledning med hensyn til, hvilket stof det er gavnligest at give eleverne. — Vi vil ikke uddanne eleverne til murere, kontorister, sygiger, ekspeditricer etc., men vi vil gennem erhvervsorientering (lejlighedsvis af fagfolk), besøg på virksomheder, stærkere understregning og udbygning af de erhvervsbetonede fag søge at gøre eleverne bedre skikkede til den senere virkelige faglige oplæring.
3. Men for den erhvervsbetonede undervisning agter vi ikke at svigte skolens opgave på det almenkulturelle område.

Den almindelige fysiske træning vil blive opretholdt, og i skolens almindelige mundtlige fag (religion, litteratur, naturhistorie, historie etc.) søger vi at orientere eleverne i den kulturelle verden, de skal leve i. —

Vi vil i dette område af undervisningen søge at give dem noget at leve på — eller sagt med andre ord: Der gives også andre værdier i livet end netop lønningsposen.

Ud fra synspunkter, som de her fremsatte, er der efter de hidtil førte drøftelser opstillet følgende forslag til timeplan for de to forsøgsklasser:

I. Træning.

Rationelt dansk	6 ugl. timer	
» regning	6 » »	
		<hr/> 12 timer

II. Orientering m. v.

Emnebehandling	6 ugl. timer	
Gymnastik og idræt	2 » »	
Håndarbejde eller sløjd	2 » »	
Husgerning eller hobbyvirksomhed	3 » »	
		<hr/> 13 timer

III. Liniefag.

11 »

I alt 36 timer

Idet oprettelsen af linier selvsagt afhænger af de pågældende hjemms ønsker, og idet også rent praktiske hensyn af økonomiske grunde må tages, har de foreløbige drøftelser ført til følgende forslag vedrørende liniedelingen og dens indhold:

A. Boglig linie

— med særligt henblik på de elever, der senere ønsker at overgå til de af skolevæsenet oprettede særlige III og IV eksamensmellemskoleklasser.

Engelsk	3 ugl. timer
Tysk	3 » »
Matematik	3 » »
Fysik	2 » »

i alt 11 ugl. timer

B. Huslig linie

— med særligt henblik på de elever, der forventer, at deres senere hovedopgaver falder inden for hjemmets rammer.

Engelsk	3 ugl. timer
Håndarbejde m. v.	4 » »
Husgerning m. v.	4 » »

i alt 11 ugl. timer

C. Håndværkerlinie — med særligt henblik på senere overgang til teknisk skole.

Engelsk	3 ugl. timer
Sløjd m. v.	4 » »
Arbejdskundskab	4 » »

i alt 11 ugl. timer

D. Butikslinie

— med særligt henblik på senere overgang til handels-skole.

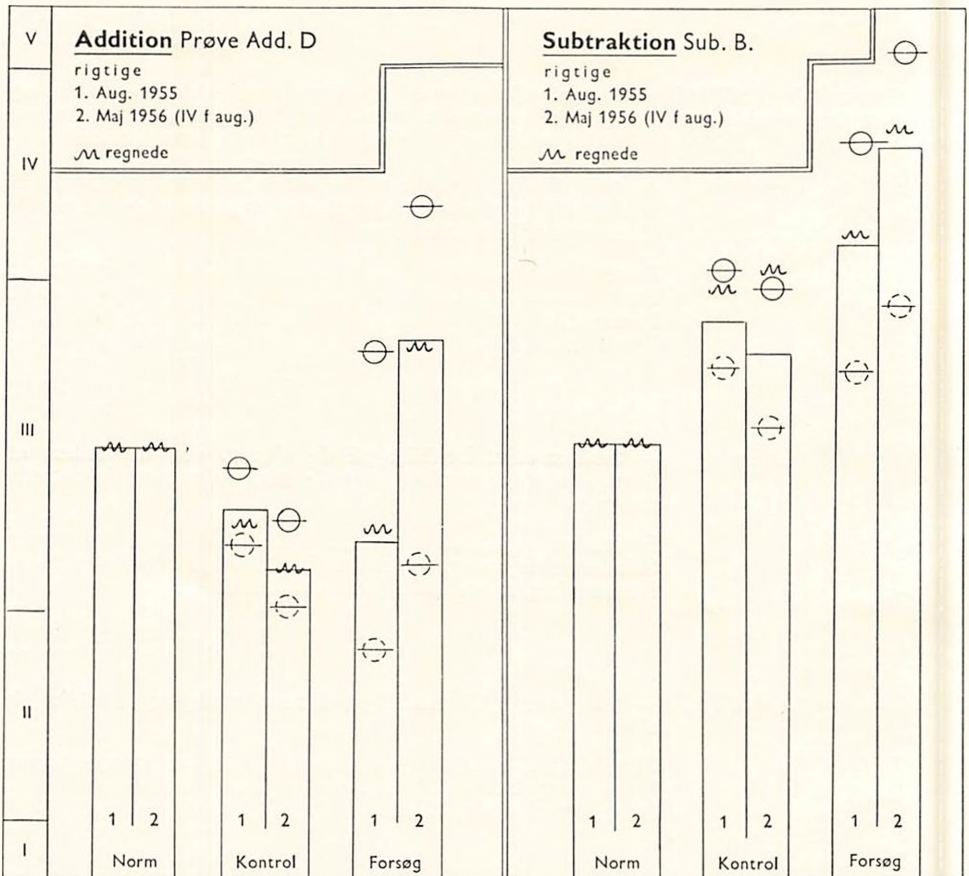
Engelsk	3 ugl. timer
Handelsfag	4 » »
Arbejdskundskab	4 » »

i alt 11 ugl. timer

To klasser med ialt ca. 50 elever blev igangsat efter de skitserede retningslinier.

Det er alle implicerede parters opfattelse, at forsøget lykkedes, og selv om alene dette, at det var *forsøg* i sig selv, indebærer noget stimulerende, må de nye indslag tilskrives en væsentlig del af æren for det gunstige resultat.

De praktiske discipliner fik en mere praktisk udformning end sædvanlig: Butikslinien fik f. eks. ansvaret for alle enkeltheder ved administrationen af den årlige skolekomedie fra fremstilling af billetter til aflæggelse af regnskab, den huslige linie det fulde ansvar for den madmæssige og pengemæssige side af et besøg af et halvt hundrede nordiske

skolesundhedsplejersker, og samtlige elever på de tre praktiske linier var en uge »udstationeret« på en arbejdsplads efter erhvervsønske.

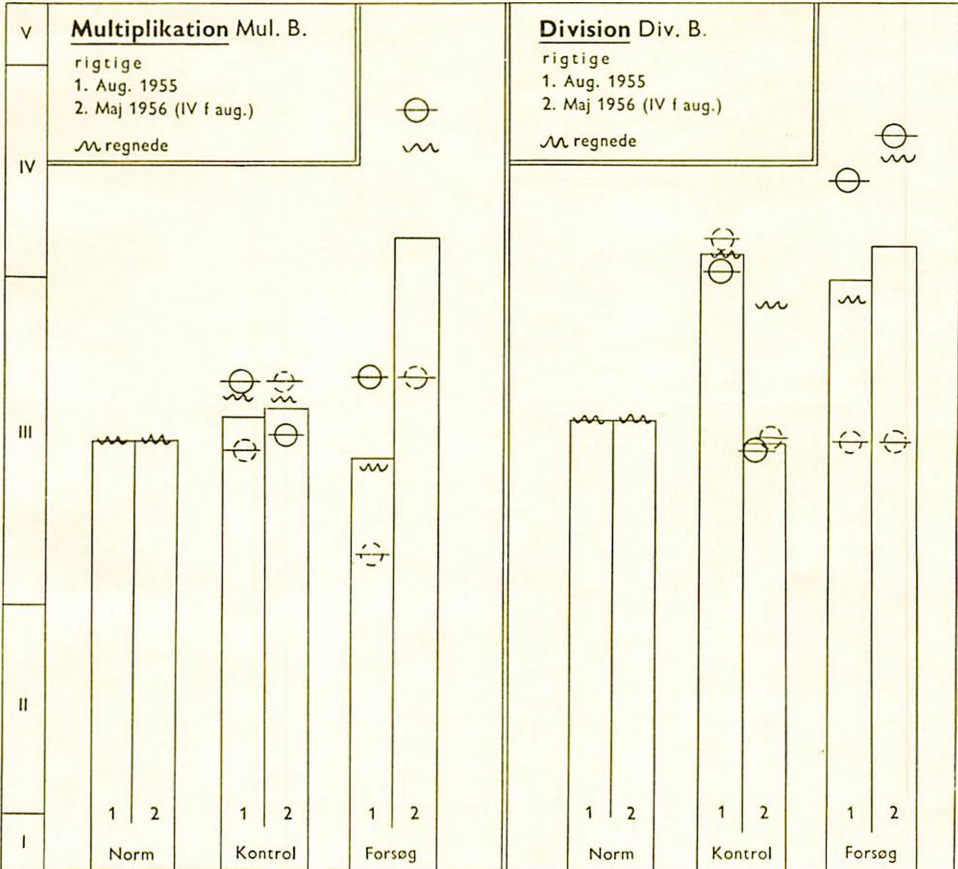
Også den rationelle træning i dansk og regning gav forøget arbejdsindsats og dermed forøgede resultater.

De i afsnittet her anførte diagrammer viser de to forsøgsklassers indsats i sammenligning med skolevæsenets øvrige III f-klasser, betegnet som kontrollklasser.

Denne rationelle træning i primære færdigheder har vi viet en særlig omhu, og takket være særdeles stor indsats af den pædagogiske medhjælper, overlærer Peter Vedde, har vi grundigt kunnet undersøge virkningerne af indsatsen. Peter Vedde kommer til følgende konklusion:

Der blev i de to III f-klasser på Grådybskolen bl. a. lagt stor vægt — større end normalt — på en daglig rationel træning i dansk og regning. På fagplanen var der afsat to timer om dagen — en til dansk og en til regning — til denne særlige træning, hvor hovedvægten skulle ligge på indøvelsen af det mest elementære og nødvendige.

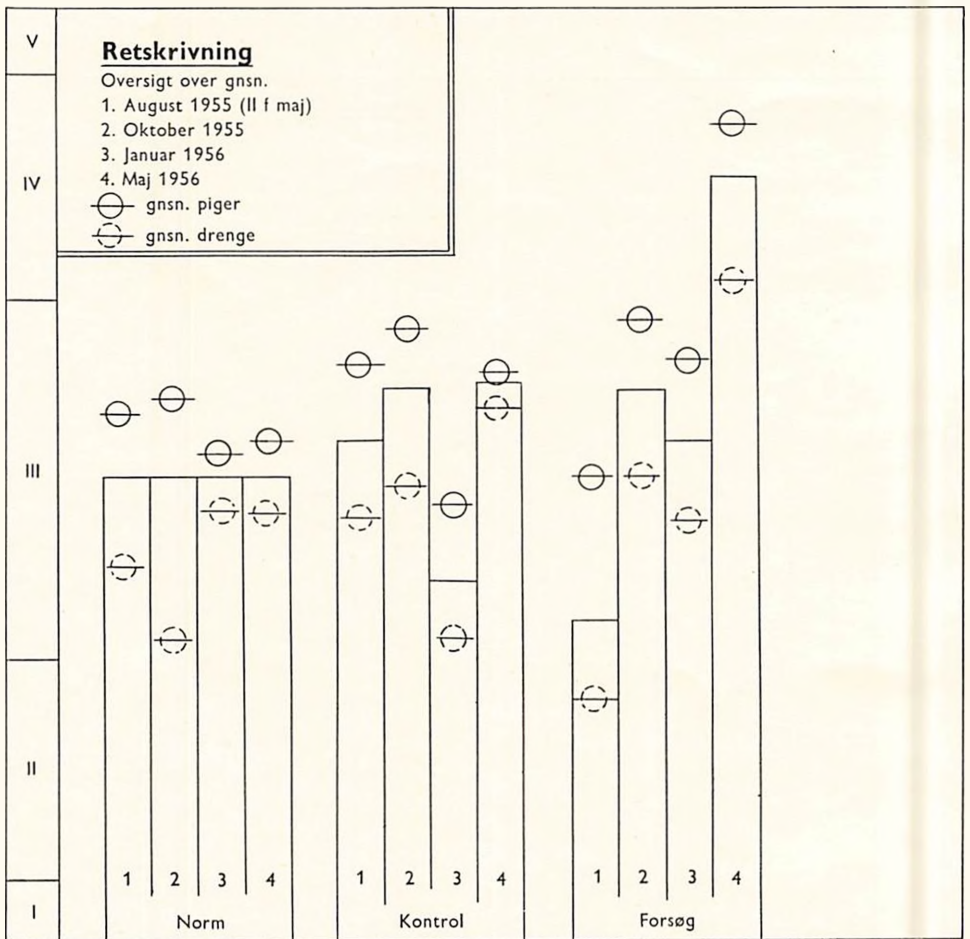
I retskrivning blev der til dette formål udarbejdet tre specielle stave-lister, hver omfattende 100 ord. Ordene var udvalgt efter A. Noesgaards

omfattende hyppigheds- og retskrivningsundersøgelser, således at de to første lister indeholdt de 200 hyppigst forekommende ord i det danske sprog. (Disse ord udgør over $\frac{3}{5}$ af det løbende antal ord i de ca. 1 million optalte). Det er indlysende, at det er betydningsfuldt, at eleverne først og fremmest opnår ortografisk sikkerhed i ord med så stor hyppighedsforekomst. Den tredje liste omfattede de i ortografisk henseende 100 sværeste blandt de ca. 4000 ord, som stavelisterne fra 2.—8. klasse indeholder. (Ca. $\frac{1}{5}$ af samtlige de i retskrivningsundersøgelsen registrerede fejl falder på disse ord). En særlig træning af ord med så stor sværhedsgrad indenfor det normale stavepensum mente vi derfor også måtte være yderst velmotiveret.

De tre stavelister var dupliserede og samlet i hæfteform, således at hvert ord havde sin linje til afkrydsning og kontrol af, om det pågældende ord var lært og stadig »sad fast«.

Sideløbende med disse lister, der altså skulle give eleverne den mest

nødvendige ballast i retskrivning, blev det normale stavepensum naturligvis også behandlet, ligesom man gjorde forsøg på en slags repetition af staveord fra de foregående klassetrin.

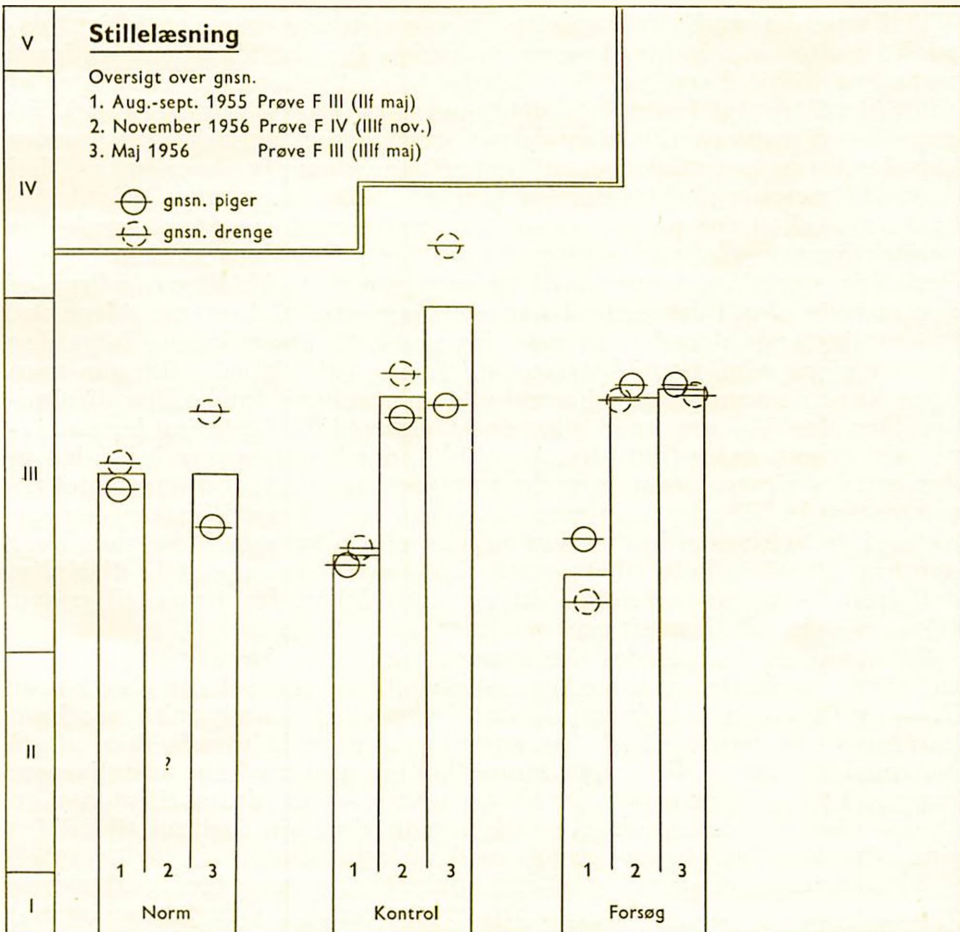
Undersøgelserne vedr. dansk og regning i de to klasser på Grådybskolen er, som skoledirektøren i sine indledende bemærkninger gør opmærksom på, foretaget på rent praktisk-pædagogisk grundlag, idet de af Danmarks pædagogiske Institut udgivne standardiserede standpunktsprøver er anvendt. Valget af prøver blev foretaget efter samråd med afdelingsleder Jesper Florander, hvem vi er stor tak skyldig for den overmåde store interesse, han har vist, og den beredvillige bistand, han har ydet.

Af prøver, standardiserede for klassetrinet, blev følgende anvendt:

Retskrivning: prøverne for august (II f maj), oktober, januar og maj.
Stillelæsning: F III-prøven, taget i august-september 1955 og igen i maj 1956.

F IV-prøven, taget i november.

Regning: de fire regningsarter, hele tal, taget i august 1955 og maj 1956.

Efter ønske fra Danmarks pædagogiske Institut er der desuden taget en speciel prøve i retskrivning (majprøven for II x) i begyndelsen og slutningen af skoleåret.

Med undtagelse af denne sidste blev alle prøver rettet, fejl/points registreret og resultaterne opført på de alm. klasselister. På grundlag af disse blev der lavet sammendrag, der er meddelt i det foregående i særlige talmæssige oversigter.

Samtlige prøver blev taget i de to III f-klasser på Grådybskolen (forsøg) og i en række III f-klasser med normal fagfordeling på Boldesager, Danmarksgades, Gammelby, Rørkjær og Stormgades skoler (kontrol). Lærerne i disse kontrolklasser fortjener stor tak og påskønnelse for den interesse og velvilje, de viste, og den værdifulde bistand, de ydede.

Hensigten med prøverne var primært at undersøge, hvorvidt den specielle træning i dansk og regning i de to klasser nu også gav sig udtryk i større fremskridt fra prøve til prøve året igennem, når disse klassers resultater blev sammenlignet med de tilsvarende fra kontrolklasserne på de andre skoler, der jo arbejdede efter den normale fag- og undervisningsplan og ikke havde specielle timer afsat til en sådan træning.

Ved arbejdet med standpunktsprøverne viste det sig på et tidligt tidspunkt muligt at udnytte dem på en mere tilfredsstillende og rationel måde end hidtil, hvor man kun havde de rent talmæssige resultater at holde sig til (antal fejl/points, gennemsnit og grov 5-grupperdeling). På grundlag af prøvens udfald og de ved standardiseringen fundne normer blev der lavet en grafisk fremstilling af hver klasse for hver prøve. Med disse diagrammer skabtes der for læreren en bedre og mere tilfredsstillende mulighed for på en simpel og hurtig måde at få *et samlet og umiddelbart overblik over klassen som helhed* og dens struktur (jævn fordeling, stor »tung« ende osv.) og samtidig *et umiddelbart indtryk af den enkelte elev* i forhold til kammeraterne på et bestemt tidspunkt. Det muliggjorde desuden, at man fra prøve til prøve kunne følge *den enkelte elevs udvikling* i klassen og i forhold til sig selv, ligesom man nemt kunne sammenligne den enkeltes placering i forskellige discipliner. Desuden fik læreren et glimrende *middel til orientering* for eleverne selv og evt. deres forældre, et middel, der kunne anvendes, uden at den enkelte vidste, hvem de andre nummerede cirkler i diagrammet repræsenterede. Efterhånden som disse grafiske fremstillinger blev ophængt i de to klasser, kunne den enkelte elev altså selv bedømme, hvor han/hun »lå« i forhold til de øvrige i klassen i den specielle disciplin, det drejede sig om, og følge sin egen udvikling fra prøve til prøve. (Hver elev kendte kun sit eget nummer).

På denne måde åbnedes der gennem prøverne for et perspektiv af værdifuld og inciterende pædagogisk karakter: den enkelte elev kunne få — og fik — en øget interesse i at forbedre sit standpunkt, når han/hun kunne se resultatet af sine anstrengelser, og behøvede ikke at stå mål med det uopnåelige, men kunne konkurrere med sig selv, ligesom læreren kunne finde en — ofte meget savnet — anledning til at give en »tung« elev den ros, vedkommende havde gjort sig fortjent til ud fra sine egne forudsætninger og målt med sin egen alen.

Retskrivning. På grundlag af de i kontrolgruppen og forsøgsklasserne opnåede *gennemsnit* ved de fire prøver i august, oktober, januar og maj

synes det afgjort at være velmotiveret at slutte, at forsøgsgruppen har haft en betydelig større fremgang end kontrolgruppen (lavere startniveau og højere slutniveau end kontrolklasserne). Ved en sammenligning mellem *de enkelte elevers placering* i klasseskemaet fra prøve til prøve er der ligeledes i det forløbne tidsrum sket en så betydelig fremgang for alle elevers vedkommende på én nær, at det virker ganske utroligt. En sammenligning mellem *klassens struktur* fra august 1955 med det tilsvarende billede for maj 1956 viser, at der for begge klassers vedkommende (den ene havde i starten en nogenlunde jævn fordeling mellem yderpunkterne, og den anden en stor »tung« ende) er sket en så udtalt forskydning mod en stærk koncentration i »den gode ende«, at det kraftigt støtter den samme opfattelse. For begge de to sidste forholds vedkommende er der ikke i kontrolgruppen som helhed sket en tilsvarende påfaldende udvikling.

Regning. En sammenligning mellem resultaterne fra prøverne i de fire regningsarter ved skoleårets begyndelse og dets slutning synes afgjort også — om end måske på en lidt mindre udtalt måde — for de nævnte tre forholds vedkommende at bekræfte den samme antagelse: at den særlige træning i det elementære er resulteret i større fremgang for samtlige fire regningsarters vedkommende end i kontrolklasserne.

Stillelæsning. For stillelæsnings vedkommende synes der derimod på det foreliggende grundlag at være grund til at antage, at fremgangen i forsøgsklasserne er noget mindre end i kontrolklasserne, et forhold, der måske nok kan være grund til at hæfte sig ved, da det jo drejer sig om måling af noget så vigtigt og betydningsfuldt som forståelse af det læste.

Sammenfattende kan det altså på det foreliggende grundlag siges, at det ud fra et praktisk-pædagogisk synspunkt synes afgjort, at den specielle træning i retskrivning og de fire regningsarter er resulteret i det, der vel i og for sig også i høj grad var grund til at forvente på forhånd: større og mere udtalt fremgang på disse områder i forsøgsklasserne end i kontrolgruppen. Udviklingen i stillelæsning, der synes at gå i modsat retning, kan derimod nok give grund til alvorlig overvejelse. Skulle en af grundene mon ikke kunne søges i den kendsgerning, at forsøgsklasserne på grund af de særlige linjefag havde et mindre antal ordinære dansk-timer til rådighed end kontrolklasserne? Om en tilsvarende tendens skulle gøre sig gældende for regning m. h. t. tekstopgaver, af hvilke der desværre ikke findes standardiserede prøver for dette klasse-trin, kunne måske også tænkes.

I alle tilfælde vil det sikkert være formålstjenligt fremover at tage under overvejelse, om ikke der vil være grund til at forrykke balancepunktet mellem antallet af linjefags — og dansk/regnetimer til fordel for de sidste — ikke mindst, da det er et synspunkt, der deles af begge kategorier af lærere på baggrund af deres praktiske erfaringer: linjefagslærere, der gav udtryk for, at de godt kunne klare sig med et noget mindre timetal, hvorimod regne- og dansklærerne faktisk følte behov for flere timer til disse fag.

Foranstående bemærkninger hviler som tidligere understreget på praktisk-pædagogisk grundlag. For at undersøge, om der på rent videnskabeligt grundlag kan drages lignende, evt. andre slutninger, har Dan-

marks pædagogiske Institut fået det talmæssige materiale vedr. prøverne i stillelæsning og de fire regningsarter samt de foran nævnte særlige retskrivningsprøver til behandling. Hvorvidt der så på det grundlag kan påvises så udtalte forskelle mellem kontrol- og forsøgsgruppen, at det set fra et eksakt videnskabeligt synspunkt kan betegnes som significant i statistisk henseende, og om evt. slutninger på det grundlag kan underbygge ovenstående eller peger i anden retning, bliver det meget interessant at erfare, når resultatet af de pågældende undersøgelser, der endnu ikke er afsluttede, foreligger.

Det mest værdifulde resultat af undersøgelserne er efter min opfattelse, at det er lykkedes at finde en praktisk form, som muliggør, at de talmæssige resultater fra de standardiserede standpunktsprøver lader sig omsætte i en diagramopstilling, som også afdelingsleder Jesper Florander har sagt god for. Denne opstilling, der kan aflæses umiddelbart, har for det første rent praktisk mange fordele, men indebærer også som nævnt i det foregående så betydningsfulde pædagogiske incitament for såvel lærer som elev, at det vil være naturligt at søge disse fordele og muligheder udnyttet i de almindelige klasser ved skolevæsenet, hvor de standardiserede standpunktsprøver jo benyttes i stadigt stigende omfang.

Skoleidrætsstævnet 1955.

(Ved kommunelærer Ole Klintø).

På sit møde den 16. juni 1955 vedtog udvalget for skoleidrætsstævnet at afholde skoleidrætsstævnet 1955 efter samme hovedlinier som de sidste år, således at stævnet afholdes i tre afdelinger.

1. 7. september på stadion:
Indledende kampe i boldspil. Afvikling af løb, boldkast og højdespring.
2. 9. og 13. september på skolernes baner:
Mellemliggende kampe i boldspil.
3. 15. september på stadion:
Finaler i boldspil. Afvikling af længdespring, kuglestød, stafetløb og budstikkeløb.

Som de sidste par år har der atter været en stigning i antallet af tilmeldte hold, hvilket har medført, at de til rådighed værende baner har måttet udnyttes i fuldt omfang. Det kan nævnes, at de indledende kampe i boldspil først var færdigspillede kl. 18,45. Der var tilmeldt 635 hold med ca. 3500 deltagende elever, ca. 150 lærerinder og lærere har været beskæftiget med planlægning, som dommere eller officials.

Skoledirektør N. P. Andersen åbnede stævnet den 7. september i strålende sol. Skoledirektøren udtalte, at netop på en sådan dag, hvor de fleste på stadion var udøvere af idræt og ikke tilskuere, opfyldte stadion sin mission. På afslutningsdagen den 15. september var der atter fint vejr. Skolekommissionens formand, typograf W. Fievé, foretog præmieuddelingen og afsluttede stævnet, idet han bl. a. udtalte, at ikke

alle kunne blive nr. 1, men man måtte tænke på, at det var mellem slagene, sejrene vindes.

Som et nyt indslag kan det nævnes, at skolevæsenets blæseorkester »Vesterhavsdrengene« med stor succes medvirkede ved indmarchen og udmarchen. En stor forbedring fra tidligere års grammofonplade!

At der uddeles pokaler til de sejrende hold ved et stævne som dette, strider vel mod stævnets inderste idé, og i erkendelse af dette, har man nu arrangeret sig således, at der findes præmie på samtlige deltagende klassetrin for såvel piger som drenge.

Skoleidrætsstævnets pokalvindere 1955.

Piger:

- 4. kl. rundbold: Boldesager (Boldesagerlærernes pokal).
- 5. kl. rundbold: Rørkjær (Esbjerg lærerforenings pokal).
- I f. langbold: Danmarksgade (Rørkjærlærernes pokal).
- II f. langbold: Gammelby (Esbjerg skoleudvalgs pokal).
- III f. langbold: Grådyb (Skolepedellernes pokal).
- 1x. langbold: Statsskolen (Skoleinspektør N. P. Andersens pokal).
- II x. langbold: Statsskolen (Blichfeldts pokal og sølvnåle).
- III x. håndbold: Boldesager (E. H. K.s pokal og sølvnåle).
- IVx langbold: Statsskolen (Esbjergbladets pokal).
- R. håndbold: Statsskolen (F. D. B.s tobaksfabriks pokal).

Drenge:

- 4. kl. rundbold: Grådyb (Boldesagerlærernes pokal).
- 5. kl. fodbold: Jerne (Esbjerg idrætspark's pokal).
- I f. fodbold: Vestre (Rørkjærlærernes pokal).
- II f. fodbold: Grådyb (Vestkystens sølvnåle).
- III f. fodbold: Grådyb (Skolepedellernes pokal).
- I x. fodbold: Grådyb (Ingeniør H. F. Hoffmeyers pokal).
- IIx. fodbold: Grådyb (K. F. U. M.s pokal).
- III x. håndbold: Stormgade (»Kvik«s pokal og sølvnåle).
- IV x. fodbold: Danmarksgade (Vestjydens pokal).
- R. fodbold: Boldesager (E. f. B.s pokal).

Skolebotanisk have.

(Ved kommunelærer G. Aagaard Sørensen).

Den skolebotaniske have, der ligger bag Rørkjær skole, har med sine ca. 700 arter efterhånden et fint udvalg af planter til brug ved undervisningen i botanik. Der er med dette udvalg mulighed for at rekvirere plantemateriale på alle årstider.

Haven er i det forløbne år blevet flittigt benyttet af Rørkjær skole og af aftenseminariet. Elevklasser fra andre skoler er p. gr. af afstanden afskåret fra at aflægge haven jævnlige besøg.

I stedet for kan man pr. brevkort, som er henlagt i skolernes naturhistorielokaler, rekvirere det undervisningsmateriale, man ønsker; en fremgangsmåde som i det svundne år er blevet benyttet af adskillige lærere ved andre skoler.

Færdselslære.

(Ved politimester B. Hebo).

Undervisningen har i skoleåret 1955—56 omfattet tredje-, fjerde-, femte- og sjetteklasserne samt første mellemskoleklasserne i samtlige kommunens skoler med undtagelse af Veldbæk skole.

Undervisningen har i lighed med tidligere år for tredieklassernes vedkommende omfattet fire timer.

Den første time har omfattet fodgængere, medens anden time har omfattet cyklister, deres placering på kørebanen og cyklens montering af klokke, katteøjje, bremse, lygte og lås samt nu refleksanordning. I tredje time har planspillet været benyttet, medens fjerde time har været benyttet til iagttagelse af den praktiske færdsel i byen.

For de øvrige klassers vedkommende har undervisningen været af 1 times varighed og har i store træk formet sig som en fornyet gennemgang af grundtimerne i tredje klasse.

Endvidere er der i Grådybskolen, Boldesager skole, Gammelby skole og Vestre skole forevist færdselsfilm for samtlige mellemskoleklasser, realklasser og sjette-, syvende- og ottendeklasserne.

Endelig er der på de samme skoler forevist en film med titlen »En straffesag« for IV mellem, realklasserne og ottendeklasserne.

I forbindelse med undervisningen i tredieklasserne er situationen på nuværende tidspunkt den, at man ikke er i stand til at give den fjerde time, idet herværende politi ikke råder over en vogn, der er i stand til at befordre en klasse, og det henstilles, at dette spørgsmål tages op til overvejelse.

Skolesvømmestævnet 1956.

(Ved overlærer Erik Vind).

Som foregående år var der på planen over benyttelsen af Boldesager friluftsbad afsat 5 dage (27.—31. aug.) til afholdelse af svømmekonkurrencer mellem samtlige skoler.

De første 4 dage foregik udtagelsen for de enkelte skoler. 4 piger og 4 drenge fra hvert klassetrin fra og med If og Ix skulle konkurrere med de øvrige skoler ved skolesvømmestævnet fredag den 31. aug. efter følgende plan:

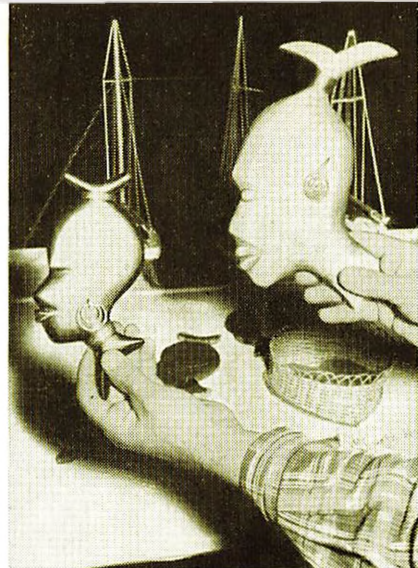
If kl. 14,30	IIIIf kl. 16,30
Ix » 15,00	IIIx » 16,45
IIIf » 15,30	IVx » 17,00
IIx » 16,00	real » 17,15

Konkurrencen var på alle klassetrin 4×25 m tvungen holdkapsvømning:

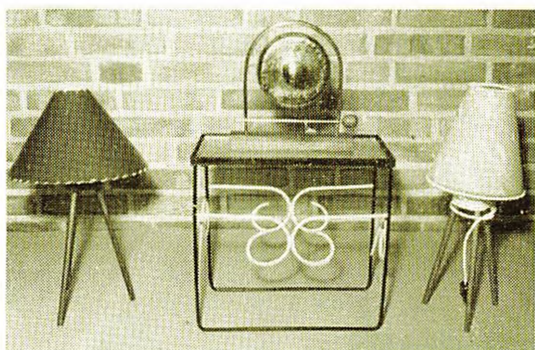
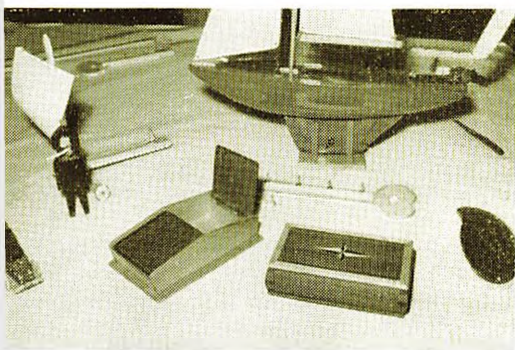
- Nr. 1. 25 m brystsvømning.
- » 2. 25 m bjergning.
- » 3. 25 m crawl eller frisvømning.
- » 4. 25 m rygsvømning.

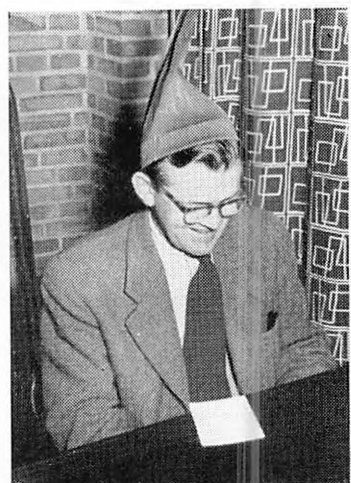
Denne form er valgt for at vise alle svømmearter og for at få så mange børn med som muligt. Alle skoler var — med undtagelse af Veldbæk — repræsenteret. 65 hold med 260 børn deltog.

Års-
afslutning
1956

Elev-
arbejder

Efter hver konkurrence fik det vindende hold overrakt vinderdiplomer og nåle.

Boldesager, der ganske naturligt havde været overlegen vinder de 2 første år, måtte i år aflevere pokalen til Stormgade, der vandt med 17 points mod Boldesager 16 points. Østre fik 13, Jerne 9, Danmarksgade og Rørkjær 8, Grådyb 6, Gammelby 5 og Vestre 1 point.

Stævnet sluttede med kunstudspring og kunstsvømning.

Tilskuerpladserne var fyldt af et meget interesseret og begejstret publikum. Desværre har vi ikke fået bedre tilskuerforhold, så vi kunne indbyde endnu flere. Hver deltager får kun 2 billetter til forældre eller kammerater.

Udtagelserne og selve stævnet blev ledet af svømmelærerne: Marie Elholm Christensen, Erna Faurholt Hansen, Bent K. Jacobsen, Ejvin Lau, Ib Nielsen og Erik Vind.

(Se endvidere: Fritidsvirksomhed side 75 og Boldesager friluftsbad side 93).

Skoleradio — Båndcentral.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Også i dette skoleår — ordningens andet år — har båndcentralen virket efter sin hensigt, og det er hævet over enhver tvivl, at vi med den har fået et såre værdifuldt hjælpemiddel i undervisningen.

En oversigt over benyttelsen viser følgende:

Skole	Antal udsendelser	Hørt i antal klasser:			Uden ang. af kl.	I alt
		grundskolen	eksamensmellemskolen	eksamensfrimellem-skole		
Boldesager	48	15	14	17	17	63
Danmarksgade	37	25	3	9	5	42
Gammelby	57	29	24	9	16(*)	78
Grådybskolen	16	0	9	13	1	23
Jerne	28	11	19	8	2	40
Rørkjær	57	39	53	7	5	104
Stormgade	19	12	3	5	9	29
Vestre	13	0	33	3	2	38
Østre	14	10	22	0	3	35
Seminariet, Statssk. m. fl. . .	33				34	34
I alt	322	141	180	71	94	486

hvortil kommer benyttelse af 17 tidligere arkiverede udsendelser, 10 instruktionsbånd, 50 ikke nærmere specificerede udsendelser, væsentlig for lærere, samt 27 særlige musikbånd, idet et discotek er knyttet til båndcentralen.

Udveksling med venskabsbyer.

Efter overenskomst Eskilstuna — Stavanger — Eshjerg imellem har der siden 1948 været gennemført gensidige udvekslingsbesøg for 10 skoleelever med ledsagende lærer og lærerinde.

Skolerne *indstiller* efter en fastlagt turnus kvalificerede elever — 5 piger og 5 drenge — til hvert hold, således at samtlige skoler er repræsenteret i årets udveksling.

Hver elev indbetaler 60 kr., idet dog mindre bemidlede hjem kan indstilles til nedsættelse eller fritagelse, og over særlig konto på skolevæsenets regnskab afholdes resterende udgifter, herunder udgifter til udflugter og fællesarrangementer i hjembyen.

Om årets udveksling beretter lederne:

Eskilstuna—Esbjerg 1956.

(Ved skoleinspektør F. Klinto).

Sent på aftenen tirsdag den 21. juni kom de svenske gæster til Esbjerg, hvor skoledirektøren bød velkommen ved en kop te på banegården, efter at gæsterne var parret sammen med deres danske kammerater, som de allerede i forvejen havde brevvekslet med.

Mens pigerne passede godt sammen, var det morsomt at se, at drengene næsten helt igennem svarede til hinanden som fyrlårnet til bivognen. Det kunne tyde på, at vi i fremtiden skal tænke lidt på ikke at vælge vore deltagere for gamle, da svenskerne har vanskeligheder med at få deres drenge ældre med.

Det viste sig da også senere, at mens svenske og danske piger blandede sig godt mellem hverandre på fællesudflugterne, var drengene lidt for tilbøjelige til at holde sig hver for sig.

Om fredagen var der udflugt til Fanø, hvor først den brede badestrand vakte både forbavselse og begejstring. Dernæst gik turen til Sønderho, hvor vi så på byen og var inde i kirken og på kirkegården med søfartsmonumentet. Kommunen gav aftensmad på feriehemmet, og hjemvejen gik om ad fuglekøjen med anderiet.

Lørdag, søndag og mandag var helt overladt til opholdet i hjemmene, men de fleste var nok med ved spejdernes Sct. Hansfest i Vognsbølparken. Lederne tog vi om søndagen med på en tur til Himmelbjerget og lagde hjemturen gennem Østjylland til Kolding. Om mandagen viste vi dem fiskerihavnen. Vejrguderne var så venlige, at vi fik fint søndagsvejr og så megen storm ovenpå, at havnen var fuld af kuttere om mandagen.

Tirsdag var der fællesudflugt til Ribe, hvor vi så domkirken og voldstedet samt et enkelt storkepar, der var prikken over i-et. Derfra gik det til Rømøbroen, hvor vi var så heldige, at det var lavvande, så grøbling og tilslikning trådte klart frem, og til Rudbøl, der for de fleste af børnene var dagens største oplevelse. De var vældigt optaget af, at de stod i to lande, når de skrævede over en grænsesten. Hjemvejen gik over Tønder, hvor vi spadserede gennem Uldgade og de andre snævre gader til kirken.

Onsdag var fridag, hvor vi tog en tur med lederne til Filsø, Henne og Blåbjerg, og torsdag morgen gik turen til Eskilstuna. På vejen overnattede vi i København, hvortil vi ankom så tidligt, at der blev lejlighed til en rundtur, hvor vi så det mest karakteristiske af byen — såvel det gamle som det nye. Grundtvigskirkens nøgne, høje, lyse rum var det, der betog børnene mest. Flere af vore egne børn sagde bagefter, at det

var det bedste af alt det, de havde oplevet på hele turen. Om aftenen var vi i Tivoli. Vi voksne frøs gudsjammerligt, men børnene havde fået ordre til at klæde sig ordentligt på, og de morede sig så dejligt, at de ikke mærkede kulden.

Fredag aften ankom vi til Eskilstuna, hvor børnene efter et kort velkommen på banegården tog hver til sit, mens lederne, der her var samlet fra fire lande, idet Stavanger- og Jväs kylåholdene var ankommet i løbet af samme eftermiddag, blev samlet og budt velkommen på stads-hotellet af folkskolestyrelsens formand i overværelse af såvel skoledirektøren som vicedirektøren, der alle var mødt med fruer.

Det var meget stiligt — med blomster til de kvindelige ledere — og hjerteligt og jævnt, således som disse begreber kan forenes på svensk.

Vi fik allerede her en fornemmelse af, at selv når det tages i betragtning, at forskellig mentalitet og nationalitet også inden for så lille et område, som Norden er, må give sig udslag, og at det blandt andet netop er disse udslag, vi er ude om at lære at kende hos hinanden, så behandler vi måske tingene lidt for formløst.

Lørdag, søndag og tirsdag var hviledage for børnene, men for lederne var der lagt et program så tæt, at vi kun havde små tre timer for os selv på hele turen.

Lørdag: Strängnäs domkirke med dens mange prægtige epitafier og Gripsholm slot med dets store billedgalleri, hver på sin vis monumenter over svensk adels- og kongevælde, »minnen från fornstora dar«. Søndag: Uppsala med slot og domkirke samt oldtidshøje. Tirsdag: Besøg med officiel frokost og venskabeligt samvær resten af dagen med de samme deltagere som ved velkomsten på kommunens fritidsreservat på Sundbyholm slot ved Mälaren, hvor fortids helleristninger og nutids sociale gøremål rækker hinanden hånd. Ind imellem alt dette måltider i svenske hjem, såvel under hverdagslige som under mere festlige for-mer.

Mandag: Heldagsudflugt for alle til Stockholm med rundtur såvel i bus som med båd samt besøg både på Skansen og i Gröna Lunden og derefter en hjemfart under den næsten daglyse svenske sommernat-himmel, der i de blødeste overgange spillede i alle spektrets farver, som igen ved spejling i søerne opløste sig i endnu flere nuancer. Det var en farvesymfoni over luft og mark, over skov og vand, som er uforglemmelig for den, der har set den. Desværre var der nok adskillige, der var så trætte, at de sov fra den.

Onsdag var helliget byen: Fremvisning af Fröslundaskolen; besøg i de gamle Rademacher-smedier, som byen skylder sin opkomst, og som nu bevares som musæum; besøg i byens mægtige sportspalads, hvor brugerne må betale afgift for hver time, anlæggene benyttes; besøg i en moderne storvirksomhed, der ved afskeden overrakte hver enkelt af gæsterne en gave, der symboliserede besøget i »smedestaden«, og endelig tur til »Folkets Park« med børneteaterforestilling opført specielt for os — og om aftenen i tilgift for lederne besøg ved den kgl. svenske operaballets sommertournegæstespil i byen.

Torsdag formiddag: Køretur til Hjålmaren med besøg på Julita Skans, hvor der både er folkemusæum og herregårdsmusæum — og lejlighed til at bade. Om aftenen officiel afsked, hvor også forældrene

var til stede. Her var der underholdning af forskellig art såvel af indbudte kræfter som af de deltagende værter og gæster.

Det var et muntert punktum efter fjorten dage i hverdag og fest, og fredag morgen tog vi så afsked på banegården. Hvis man kan tillægge alle de tårer, der trillede der, nogen betydning, har udvekslingen virkelig været så vellykket, at der må være håb om, at i det mindste nogle af de broer, der er bygget, vil bære en tid fremover. I hvert fald har børnene gensidig været gode gesandter i frændlandet. Derom vidner også det, at den ene efter den anden af forældrene — såvel i Eskilstuna som i Esbjerg — takkede os, fordi vi havde maget det sådan, at netop de havde fået henholdsvis den »roligaste og mest förtjusande« og den »al-lerbedste« af alle børnene som gæst.

Stavanger—Esbjerg 1956.

(Ved adjunkt Niels Fernström).

Udvekslingsrejsen startede i år med, at Esbjerg-holdet var i Stavanger først og havde sine værter med herhjem derefter. Derved kom vi i Stavanger til at være sammen med holdet fra Eskilstuna og i Esbjerg til at være alene med nordmændene, da vort hold til Eskilstuna var deroppe på samme tid.

I Stavanger var man tidligt på færde; allerede i marts var vi i kontakt med hinanden, og i april kunne jeg meddele vore unge, hvem de skulle udveksles med; de fleste nåede at få skrevet og få svar flere gange, før vi tog af sted.

Den 21. juni kl. 0,20 begyndte vi så rejsen; den var temmelig besværlig, indtil vi nåede Norge, men derefter var alt også så godt, som det kan tænkes; vi fik reserveret pladser i en udsigtsvogn af allernyeste type, og al vor træthed forsvandt ved de første indtryk af landet. Ved 21-tiden nåede vi frem og blev modtaget med hornorkester og velkomsttale af skoleinspektør Beite og fordelt mellem værterne; svenskerne kom med samme tog som vi, men det opdagede vi først i Stavanger.

Allerede næste dag var vi på tur og så Sola flyveplads, både den militære og den civile afdeling; på den militære flyveplads var det naturligvis jettflyene, der vandt interessen, og vi fik dem at se fra alle sider, så dem starte, og nogle af drengene fik endog lov til at sidde i en af dem; på den civile flyveplads så vi en stor islandsk passagermaskine, med plads til ca. 50 passagerer, og gik gennem den fra ende til anden. Allerede her mærkede vi den interesse og velvilje for os, som ikke svigtede een eneste gang under hele opholdet. Dagen sluttede med en middag på Sola strandhotel.

Dagen efter var vi på »Rosenberg«, hvor man var i færd med at bygge to tankdampere på 33000 t. hver. Det ene lå ved udrustningskajen, og her var vi ombord, så vi rigtigt kunne få indtryk af dets imponerende dimensioner. Det andet var lige påbegyndt, og her havde vi den ejendommelige oplevelse at gå inde under bunden af skibet. Senere på dagen så vi »Stavanger aftenblad«, hvor vi fik vore navne udleveret som stempler i typemetal, lavet mens vi så på det; et fikst minde om turen.

Den 25. og 26. blev turens store oplevelse, selv om vejret svigtede os temmelig slemt. Vi gik om bord i en marinekutter, der sejlede os ud til

Lysefjord, hvor vi blev sat af ved Refså; herfra gik turen til Prekestols-hytten; på denne tur fik vi den første forsmag på strabadserne i fjeldet. Men det skulle blive værre endnu, da vi havde spist, startede vi en ca. 30 stykker på turen op til selve Prekestolen. Desværre var regnen allerede så småt begyndt, og værre blev det, og da vi endelig nåede frem efter et par timers anstrengelser, var der så megen låge og regn, at vi dårligt kunne se kanten af klippen og da slet ikke udsigten. På dette tidspunkt længtes vi mest efter at komme hjem, og så måtte vi hele turen igennem igen. Der blev sovet godt den nat.

Den 26. havde vi til gengæld den dejligste tur ned fra hytten; vejret var blevet fint igen, og vi fulgte en god sti (efter norske forhold). Ved Føssang blev vi taget op af marinekutteren, som sejlede os tilbage til Stavanger. Om aftenen var vi til pølsegilde på Missionskaféen, hvor forskellige af deltagerne fik præmier for deres bedrifter på Prekestolsturen. Senere var vi på Framholdsskolen, som blev forevist os, og derefter så vi film om fiskeri og hermetikfabrikation.

Den sidste dag i Stavanger var fridag. Vi skulle rejse om aftenen, og værterne skulle have tid til at ordne deres sager inden rejsen. Ugen var gået, og opholdet var forbi. Det hele gik så hurtigt, og vi havde oplevet så meget i den korte tid, at vi rejste hjem med et levende indtryk af Stavanger og Norge.

Her hjemme var programmet helt anderledes. Ud fra den opfattelse, at nordmændene først og fremmest skulle lære danskerne og deres hjemlige forhold at kende, var der intet samlet program lagt for de første tre dage. Vore elever var instruerede om selv at vise deres gæster byen og dens nærmeste omegn og iøvrigt sørge for, at de fik at se, hvordan vi har det, når vi er hos os selv. Det er svært at sige meget om, hvor vellykkede disse dage var, men jeg tvivler ikke på, at de norske elever fik set en del, for vi så dem og deres danske værter ofte sammen med andre på de forskellige steder i byen og på havnen.

Men Esbjerg er jo ikke hele Danmark, og de tre sidste dage havde vi ture, så de fik et indtryk af, hvor forskelligt landet er.

Første tur gik til Rudbøl; nordmændene skulle se, hvor fladt et landskab kan være, og de blev naturligvis heller ikke snydt for den kendte oplevelse at stå med det ene ben i Tyskland. Der var for resten flere af vore egne, der også prøvede det for første gang. På hjemvejen besøgte vi Højer sluse, Tønder og Ribe.

Næste dag var vi på Fanø, men da var vejret så dårligt, at kun tre optimister havde taget badetøjet med, blev badningen ikke til noget; vi besøgte så Sønderhø og kom ret tidligt hjem. Det var kedeligt, at vejret netop denne dag snød os, men vi tog det nu med godt humør og konstaterede, at det var en slags tak for sidst for regnen på Prekestolen.

Sidste dag gik turen til Lillebæltsbroen, og det var naturligvis bakkelandet og bøgeskovene, der skulle ses; broen fik vi et indtryk af, da vi både gik over den og på fynssiden under den. Vejret var igen det bedst mulige, og landet og bæltet viste sig fra deres smukkeste side. På hjemvejen besøgte vi Koldinghus.

Så var programmerne udtømt, og næste dag rejste det norske hold hjem via København.

Hvad kom der så ud af det? Her gælder det samme, som ved så me-

gen anden pædagogisk virksomhed, resultatet kan ikke måles. Nogle unge fra to lande gjorde hinandens bekendtskab og så lidt af den anden parts forhold. Det lyder ikke af så meget, men hvis det gik dem, som det gik mig, fik de en værdi, der varer ud i fremtiden; min kone og jeg var heldige i det norske lederpar, adjunkt Hagevolds, at finde et par mennesker, vi kunne sammen med, og i løbet af fjorten dage udvikledes forholdet fra høflig konversation til gensidigt venskab. Gælder noget lignende blot en del af de unge, så er udvekslingen af så stor betydning, at den aldrig bør høre op.

Sundhed.

Fysisk—mental—social.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og J. Snedvig).

Arbejdets organisation og praksis har været som sidste år, d. v. s. at skolesundhedsplejen på Danmarksgades skole har haft sin særlige form med undersøgelser af alle børn i begynderklasserne, 4. klasserne og afgangsklasserne, mens børn fra mellemliggende klasser kun er blevet undersøgt, hvor vi har fundet anledning dertil. Anledningen kunne så være henvendelse fra forældre, fra lærere eller fra barnet selv eller være vore egne iagttagelser. Denne »forsøgsordning« har fungeret i 2 år, men er nu afsluttet, og en rapport over arbejdet foreligger som en sær-statistik i denne årsberetning.

Ved alle de øvrige skoler har sundhedsplejen virket som tidligere. Personalet har været uændret. Fra det nye skoleårs begyndelse får vi endnu en fulltime skolesundhedsplejerske, og frk. Degn vender hjem fra et 2-års studieophold i USA og overtager sit arbejde igen.

Børneantallet viser endnu stigning og udgør for skoleåret 8868. Skolesundhedsplejen omfatter endvidere statsskolen (432 elever), externat-skolen (39 elever) og Sct. Nicolaj skole (50 elever).

Een af skolelægerne har undervist 20 timer i skolesundhedspleje og skolehygiejne i aftenseminariets 3. klasse.

Ved den af sundhedsstyrelsen og indenrigsministeriet foranstaltede polio vaccination af skolebørn i 1.—5. klasse blev ca. 5500 børn i forsommeren 1955 og foråret 1956 vaccineret i Esbjerg kommunes skoler, et arbejde, hvori også skolelæger og sundhedsplejersker var engageret.

Erlervsvejledningen gør i stigende grad brug af skolelægens anmærkning om unges helbredstilstand ved ansættelse i virksomheder. Helbredskortet giver oplysninger om status gennem hele skoletiden, og det synes rimeligt, at der her udfra eventuelt gøres opmærksom på visse forhold eller tilstande. Der er ikke tale om attester, men om oplysninger, der går videre til erlervsvejledningens læge.

Alle undersøgelser for intelligens og ordblindhed foretages af psykologerne, til hvis beretning der henvises.

Vi omtalte sidste år et weekend-stævne med samtaler mellem pædagoger og skolesundhedsplejen. Vi havde et lignende stævne i år, hen-

lagt til Malt skole ved Vejen, hvor tillige repræsentanter for forældre, politikere og kommunale myndigheder deltog. Emnet var: Sunde børn i hjem, skole og samfund. Ved indledende foredrag, gruppediskussion og afsluttende samlet forhandling fik vi de forskellige instansers betydning belyst.

Tunghøreklassen, som blev oprettet forrige år, synes at være af stor betydning for de ca. 10 børn, der her får en særlig undervisning.

Rendbjerghjemmet giver som skolehjem læ og ro og vækstmuligheder for 15—16 børn, der af en eller anden grund ikke kan trives i de hjemlige forhold. Det ikke tidsbegrænsede ophold under ændret miljø ses at have en uvurderlig betydning for de fleste af børnene, en betydning, som ikke blot skal måles med skolens alen: »Hvad de lærer«, men måske endnu mere med samfundets målestok: »Hvordan de menneskeligt og socialt kan tilpasse sig livets kår«. (Om Rendbjerghjemmet se endvidere side 70).

Skolesundhedsplejens sigte er stadig den bedst mulige udvikling af *hele barnet*, det er at beskytte mod sygdom, hvor det er muligt, at korrigerende begyndende fejl, hvor det kan gøres, at hjælpe hvert enkelt barn til fuld udvikling af evner og muligheder, at lære dem at være medmennesker blandt mennesker. Dette sigte er fælles for hele skolen og for alle forældre, og sundhedsplejen står kun som medarbejder og er taknemlig for samarbejdet med lærere og hjem. Uden dette samarbejde kan vi ikke tale om skolesundhedspleje, og uden det, er arbejdet kun af begrænset værdi. Vi er taknemlige mod lærerne, som byder os velkomne ved klassebesøg, selv om vi er ganske klare over, at vi »slår noget i stykker i undervisningen«, og som i stort tal henviser børn til sundhedsplejerske og skolelæge, fordi netop læreren ser og bemærker ting, som trænger til forklaring eller korrektion. Og vi er taknemlige mod forældrene, som i stort tal kommer med børnene til skolelægen til klasseundersøgelserne. Uden deres oplysninger er lægens undersøgelser langt mindre værd, og råd og vejledning bør dog i almindelighed gives *både* til forældre og børn.

Sundhedsplejerskerne er alle fuldt beskæftigede på skolerne og giver hele deres tid og arbejdskraft her. De hører simpelthen med til skolen. Sundhedsplejersken er i sig selv et bindeled mellem hjem og skole, og ved sine besøg i klasser, i skolegård eller lærerværelse er hun den praktiske formidler af sundhedsplejens og hygiejnens mål og virkemidler. Hendes assistance for skolelægen og det stedse voksende kontorarbejde tager megen — for megen? — tid, og det meste af hendes arbejde iøvrigt kan ikke gøres op i tal. Utallige småsår og skrammer plastres og salves, og utallige lårer tørres af i et stykke cellostof. Mange børn kommer dagligt og skal »snakke med frøkenen«, mange af dem vel blot for at få dækket et kontaktbehov. Der er et stigende antal henvendelser fra lærere om direkte hjælp til undervisning i sundhedslære og hygiejne. De efterkommes meget gerne, så vidt det kan overkommes og passes ind i programmet. Sundhedsplejerskerne har udført 5431 moro- og 434 mantouxprøver, har aflagt 405 hjemmebesøg og fundet 13 børn med hovedlus.

Et meget stort arbejde er tuberkulosekontrollen med det til skolen knyttede personale. Ved et stort skolevæsen sker så mange ændringer

i både lærer- og rengøringspersonale, så det volder betydeligt besvær at sikre alles deltagelse. Fra enkelte møder vi et direkte udslag af mangel på forståelse af kontrollens nødvendighed. Foruden lovens bogstav synes dog stadig sygdommens alvor og ungdommens relative modtagelighed for tuberkuløs smitte at gøre den gennemførte årlige undersøgelse af alle voksne, der færdes på skolerne, bydende nødvendig.

Holdningsgymnastikken blev i skoleåret halveret p. gr. af massøse frk. Astrid Petersens sygdom, men vi regner med at få den optaget i fuldt omfang i år. Vi er overbeviste om værdien af disse særlige øvelser for de fleste af de deltagende 70—80 børn. Skoletægernes forelæsninger (med spørgetime) over kønslivets biologi, etik og hygiejne er fortsat for Ifm og Ifm og for Iix og IVx. Vi har ca. 100 % tilslutning og møder jævnligt udtryk for forældrenes glæde over timerne.

Vi har det samme gnidningsløse samarbejde med ørespecialist, talelærer, psykologer og skolens socialrådgivere såvelsom med vore praktiserende kolleger.

I tabellen side 57 ses en del af det i årets løb fundne. Danmarksgades skoles 986 børn er ikke medregnet i tabellen.

Enkelte bemærkninger til tabellen.

848, omtrent 11 % af børnene, er »kontrolbørn«, d. v. s., at vi ved vor undersøgelse finder ting eller forhold, som vi mener at måtte observere for at se, om henvisning til læge er nødvendig, eller om vi ved rådgivning kan hjælpe i den rigtige retning. I tallet indgår mange med »adfærdsforstyrrelser«, børn, der har det svært med sig selv eller deres omgivelser, hvor vi prøver at finde frem til en *forståelse* af barnets reaktion, en forståelse, vi mener, barnet altid har krav på, og som ofte er en betingelse for at kunne yde hjælp. Der er foretaget 1216 undersøgelser på disse kontrolbørn.

Henvisninger til læge udgør 7,5 %, tallet ligger forbavsende fast år efter år.

De 102 ikke koppevaccinerede er fundet ved undersøgelsen, men en del er senere bragt i orden. Tallet er i nogen grad påvirket af polio vaccinationen, der fik en vis fortrinsret, så koppevaccinationen blev skudt ud. Det samme kan undskyldte nogle af de manglende difterivaccinationer (705), hvori dog indgår en del, som forældrene ikke ønsker vaccinerede. Det synes utroligt og helt uforsvarligt ikke at ville give sine børn denne beskyttelse, men den er frivillig, og ulven ses jo slet ikke nu i skoven. Den dag, ulven viser sig, er faren overhængende.

Vi har stadig ca. 97 % af vore børn immuniserede mod tuberkulose, og vi har nu i årevis ikke haft et tilfælde af frisk tuberkulose blandt vore skolebørn.

Vi har 401 overvægtige børn, og mange af dem lider under det at være for tykke. Årsagen er for de fleste, at de spiser forkert og for meget. Havregryn med sukker er en af de forkerte kostkomponenter! Adskillige er henvist til læge. Vi har dobbelt så mange undervægtige — ingen underernærede, — næsten alle spinkle, tynde børn, der er særdeles raske og sunde. Ingen af dem er henvist til læge.

Adfærdsforstyrrelser er opført for 548 børn = 7 %, det er børn, der har givet anledning til undersøgelse, hjemmebesøg og samtaler med

lærer og forældre og eventuelt barnet selv og jævnlig til henvisning til skolepsykolog. De 693 neglebidere og de 349 sengevædere kunne regnes med i samme gruppe.

De 89 børn med taleforstyrrelser er alle under behandling eller kontrol af skolens talelærer og halsspecialist.

Vi har 12 tilfælde af æggehvide i urinen, hvoraf 10 er henvist til læge. Skønt vi kun udfører urinundersøgelse rutinemæssigt for alle børn i begynderklasser, 4. klasser og afgangsklasser, er tilfældene jævnt spredt, mest over sidste del af skoletiden.

Under holdning har vi i år kun opført de bedste, A-ryggene og de dårligste D-ryggene. Det ses, at antallet af D-rygge vokser op gennem skoleårene.

De fleste tilfælde af platfod er uden praktisk betydning eller er under kontrol og behandling. Kun to er henvist til læge.

Lidelser i mund, næse og svælg repræsenterer ofte acutte eller sub-

tabellarisk oversigt over skolelægearbejdet ved Esbjerg kommunes skoler — undtagen Danmarksgades skole — 1955—56.

	Bhv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	I f+x	II f+x	III f+x	IV x	Real	I alt
antal børn	836	946	992	1015	1009	885	845	668	379	236	71	7882
» forældre med	798	840	838	706	566	351	182	76	27	5	3	4392
» kontrolbørn	57	77	107	105	101	110	124	65	57	32	13	848
» kontrolundersøgelser	75	161	145	132	121	148	175	116	68	53	22	1216
» henvisninger til læge	50	61	67	70	64	83	89	53	36	17	3	593
ikke koppevaccineret	64	23	5	1	2	5	2					102
ikke fuldt difterivaccineret	113	137	103	91	91	85	48	16	12	7	2	705
ib. + efter infection	11	34	28	41	40	41	50	29	18	13	6	311
CG. vac. for skolegangs beg....	615	647	697	645	303	179	143	69	32	22	5	3357
CG. vac. efter skolegangs beg....	154	199	238	306	654	643	645	574	330	199	60	4002
tuberculin-negative	76	65	29	24	7	17	5	3	1	2		229
evaccineret	2	5	5	10	11	11	9	20	34	21	5	133
antal børn med overvægt(>15)	58	36	35	44	51	46	50	39	25	11	6	401
» » » undervægt(<15)	70	81	96	110	98	112	108	88	41	17	3	824
» » » sukkersyge			1		1	1	2					5
» » » epilepsi (kram.)		2	1	2		3	2					10
» » » hudsygdomme.	24	21	34	41	38	33	26	30	18	14	7	286
» » » hjertelidelser ..	4	1	3	3	2		1	4	1			19
» » » asthma	6	3	2	4	4	2	2	5	3	1	1	33
» » » adfærdsforst. ..	76	113	105	72	71	42	40	18	11			548
» » » neglebidende	39	72	74	89	112	117	84	61	34	5	6	693
» » » enuresis	70	57	57	50	36	25	33	16	4	1		349
» » » taleforstyr.	9	14	15	11	15	8	8	3	4	2		89
» » » nedsat syn	32	39	38	53	68	80	83	68	48	41	8	558
» » » nedsat hørelse ..	10	10	25	19	20	20	18	10	11	1		144
» » » albuminuri	2				2	2	1	2	3			12
» » » holdning »A«	120	183	168	156	176	124	103	88	45	55	8	1226
» » » holdning »D«	77	59	84	57	89	100	128	112	60	23	13	862
» » » platfod	107	151	137	118	112	117	122	95	58	30	10	1057
» » » lidels. i mund												
» » » næse, svælg ...	62	54	55	44	48	31	28	18	7	2		349
» » » polypper	8	9	8	5	4	3						37
» » » anæmi	8	8	9	4	6	10	7	8	8			68
» » » andre chron.												
» » » sygdomme	4	4	8	6	8	8	11	6	7	5		67
» » » »andre sygd.«	43	68	85	69	67	76	94	47	39	31	8	627

acutte forkølelseslilstande, og 35 af 349 er henvist til læge. Polypper er sjældne, de er fundet, før barnet kommer i skole, og findes ellers i de første skoleår.

I pulterkammeret »andre sygdomme« findes de mange forskellige ting, vi iøvrigt præsenteres for af sygdom og skader. Af de 627 er 140 henvist til læge, et udtryk for, at mange af disse børn trænger til behandling.

Alt i alt er sundhedstilstanden blandt skolebørnene absolut tilfredsstillende. Det forebyggende arbejde udført af spædbørnssundhedsplejerskerne og praktiserende kolleger sætter tydelige spor. De kunne være endnu tydeligere, hvis småbørnsundersøgelsen var obligatorisk.

Også skolesundhedsplejen er forebyggende, og vi tror, den har sin betydning gennem vækst- og udviklingsårene. Mangler vi ikke et systematisk forebyggende arbejde for de unge efter skolealderen?

Rapport om skolesundhedsplejen på Danmarksgades skole, Esbjerg, efter en forsøgsomlægning af arbejdet gennem to år.

(Ved skolelæge L. M. Jakobsen).

Motivering for forsøget.

Med al anerkendelse af værdien af de obligatoriske årlige undersøgelser af alle skolebørn har der fra forskellig side været rejst spørgsmål om, hvorvidt en sådan ordning er rationel, subsidiært om man kunne indskrænke antallet af rutineundersøgelser og udnytte den tid og arbejdskraft, sundhedsplejerske og læge derved sparede, på de børn, der i særlig grad har hjælp behov fra skolesundhedsplejen. Også i sundhedsstyrelsen har man overvejet spørgsmålet.

Betingelsen for et forsøg i den retning må være, at alle børn, der har hjælp behov, opdages og henvises til skolesundhedsplejen. »Opdagelsen« må især hvile på læreren i samarbejde med sundhedsplejersken. Altså betingelsen er: Lærere, der er opmærksom på, at de har ansvaret for børnenes henvisning, og en sundhedsplejerske, der har tid til at tale med lærere og børn, mulighed for præliminært at vurdere forholdene og lejlighed til at få fremstillet for skolelægen alle de tilfælde, der skal undersøges nærmere eller træffes beslutning om.

Da vi mente disse betingelser opfyldt i Esbjerg, opfordrede sundhedsstyrelsen os til på een af vore skoler gennem en to-årig periode at organisere skolesundhedsplejen således, at *alle elever i begynderklasser, 4. klasser og afgangsklasser undersøgtes rutinemæssigt, mens elever i de øvrige klasser kun kom til undersøgelse på givne foranledning.*

Arbejdsplan og tilrettelæggelse.

Forsøget indskrænker altså rutineundersøgelsen til tre gange i skoletiden, men skal samtidig sikre nødvendig undersøgelse, hjælp og råd i fuldt omfang til alle børn på alle klassetrin. Lærerne får derfor en stor opgave i at gøre sundhedsplejerske og læge opmærksom på børn, der er noget i vejen med. Forældre underrettes om, at de eventuelt selv må tage initiativ til undersøgelse af barnet hos skolelægen. Skolesundhedsplejersken aflægger nogenlunde regelmæssige klassebesøg. Vejning og måling foretages årligt af alle børn, og skolelægen er så vidt muligt med

ved denne lejlighed. Syns- og høreprøver foretages som sædvanligt. Tuberkulosekontrollen berøres ikke af forsøgsordningen.

Ved et møde, hvor man drøftede hele planen med lærercollegiet, til- sagde samtlige lærere ved skolen os deres medarbejde. I hver lærers klasseprotokol blev fæstnet et skema, linieret i overensstemmelse med protokollen, så børnenes navne ikke skal skrives ekstra. På skemaet er fem rubrikker, hvori kan sættes et X for at angive fysiske, psykiske eller skolemæssige afvigelser fra det stipulerede normale. Skemaet er delt i otte måneder, så en vis udvikling af symptomerne kan angives. Sundhedsplejersken (og evt. skolelægen) aflægger jævnligt — i det mindst månedligt — besøg i klassen. Hendes egen iagttagelse sammenholdt med skemaet og klasselærerens oplysninger viser, hvilke børn, der gi- ver anledning til observation, kontrol, undersøgelse, evt. behandling. Hjemmebesøg, tilkaldelse af forældre og evt. særlige forundersøgelser kan effektivisere skolelægens vurdering og stillingtagen i det enkelte tilfælde.

De klasser, vi skal undersøge rutinemæssigt, har vi dels taget aller- først, dels allersidst på skoleåret. Tidligt har vi taget begynderklasserne (for at opfylde loven) og afgangsklasser i eksamensskolen (for ikke at forstyrre unødigt), sidst har vi taget 4. klasser og eksamensfri afgangs- klasser, idet vi herved mente at have en vis mulighed for at se, hvordan kontrollen har virket.

I det følgende kaldes Danmarksgades skole forsøgskolen (forsøgsk.), de systematisk undersøgte klasser (begynder-, 4. og afgangsklasser) kal- des rutineklasser (rut.kl.), alle de øvrige klasser kaldes her observa- tionsklasser (obs.kl.).

Tabel I giver en oversigt over arbejdet. Til sammenligning er opført de tilsvarende tal fra to andre skoler (smlg.sk.), der har en lignende størrelse, har børn fra et ganske tilsvarende socialt miljø, har ganske samme struktur og har samme skolelæge som forsøgskolen.

Tab. I. Antal børn undersøgt, antal kontrolbørn og -undersøgelser, læge- henvisninger og hjemmebesøg på forsøgsk. og smlg.sk.

Forsøgsk. 1954/55	Antal børn	Kontrol- børn	Antal kontrol- undersøgelser	Hjemme- besøg	Lægehen- visninger
Rut. kl.	328	101 = 31 ⁰ / ₀	182	30	53 = 16 ⁰ / ₀
Obs. kl.	624	328 = 52 ⁰ / ₀	445	55	102 = 16 ⁰ / ₀
I alt	952	429 = 42 ⁰ / ₀	627	85	155 = 16 ⁰ / ₀
Forsøgsk. 1955/56	Antal børn	Kontrol- børn	Antal kontrol- undersøgelser	Hjemme- besøg	Lægehen- visninger
Rut. kl.	298	99 = 33 ⁰ / ₀	182	24	54 = 18 ⁰ / ₀
Obs. kl.	684	302 = 44 ⁰ / ₀	550	89	127 = 19 ⁰ / ₀
I alt	982	401 = 41 ⁰ / ₀	732	113	181 = 18 ⁰ / ₀
Smlg. sk. 1955/56 (alle klasser rutinemæssigt undersøgt)	1706	233 = 13 ⁰ / ₀	397	119	150 = 9 ⁰ / ₀

Det ses af tabellen, at ca. $\frac{2}{3}$ af forsøgskolens elever er undersøgt af skolelægen, og at antallet af kontrolbørn vel er størst i obs.kl., men at dog ca. $\frac{1}{3}$ af rut.kl.s elever kommer til kontrol (udover rutineundersøgelsen). Det skal bemærkes, at procenten af kontrolbørn ved Esbjerg kommunes skoler gennem mange år har ligget ganske konstant på ca. 13. Der er aflagt 85 resp. 113 hjemmebesøg af sundhedsplejersken, ca. dobbelt så mange forholdsvis som på vore andre skoler. Påfaldende er antallet af lægehenvvisninger, der er 2—3 dobbelt i forhold til tidligere år ved skolen og 2—3 dobbelt i sammenligning med henvvisninger fra vore andre skoler. I tallet for henvisninger er ikke medtaget børn henvist direkte til øreklínik eller talepædagog.

Det synes nærliggende at spørge, hvad der giver anledning til kontrol.

Vi understreger, at vi lægger samme vægt på fysiske symptomer og på afvigelser i det normale adfærdsmønster, og da vi får de fleste kontrolbørn på grundlag af lærerens oplysninger — altid sammenholdt med vore egne iagttagelser — har vi gruppeoptalt det *kontrolforanledigende symptom*, altså hvad læreren oftest mener at måtte gøre opmærksom på. Vi har endvidere gjort op, hvor ofte vi mener at finde en *tilfredsstillende forklaring* på symptomet, og hvor ofte denne forklaring findes i fysiske forhold eller i psykiske faktorer. Endelig har vi set, i hvor mange tilfælde vi senere har noteret en *absolut bedring*, og hvor ofte denne synes et resultat af henvisning til practicus, og hvor ofte den synes et resultat af de råd, vi kan give lærer/barn/forældre uden at overskride grænsen for »behandling«.

Resultatet ses i Tab. II.

Tab. II. Anledning til kontrolundersøgelse, tilfredsstillende forklaring fundet i fysiske eller psykiske forhold, skønnet resultat.

Forsøgsk. 1955/56	Fysisk anledn.	Psykisk anledn.	Tilfreds- st. forkl. fundet	Forkl. i fysiske forhold	Forkl. i miljø faktorer	Bedring af sympt.	$\frac{0}{0}$ af bedring henv. t. læge
Rut. kl. 99 børn	92=92 $\frac{0}{0}$	11=11 $\frac{0}{0}$	92=92 $\frac{0}{0}$	78=78 $\frac{0}{0}$	14=14 $\frac{0}{0}$	52=52 $\frac{0}{0}$	53 $\frac{0}{0}$
Obs. kl. 302 børn . . .	269=90 $\frac{0}{0}$	59=20 $\frac{0}{0}$	267=88 $\frac{0}{0}$	218=70 $\frac{0}{0}$	96=32 $\frac{0}{0}$	157=52 $\frac{0}{0}$	45 $\frac{0}{0}$
I alt 401 børn . . .	361=91 $\frac{0}{0}$	70=18 $\frac{0}{0}$	359=89 $\frac{0}{0}$	296=74 $\frac{0}{0}$	110=27 $\frac{0}{0}$	209=53 $\frac{0}{0}$	49 $\frac{0}{0}$

Det ses, at det symptom, som giver anledning til henvisning til skolelægen ganske overvejende er af fysisk karakter: konkrete klager, træt, bleg, hængende, manglende hygiejne etc. Ca. 18 % kommer på grund af afvigende adfærd: uro, apati, dagdrømmeri, uconcentration, manglende tilpasning til klassefællesskabet o. lign. Efter en undersøgelse af barnet og evt. af miljøet ved hjemmebesøg og/eller samtale med forældre på skolen (hvor ikke sjældent samtidig klasselæreren er til stede), mener vi i 89 % af tilfældene at kunne finde en plausibel forklaring, som vi i over halvdelen af tilfældene finder af fysisk/organisk art: forkert kost, mangel på søvn, tobaksnydelse, reelle sygdomme. I 27 % af tilfældene finder vi en forklaring i miljøet: boligforhold, familieforhold, kammeratindflydelse, forhold i skolen etc. I godt halvdelen af tilfældene har

vi noteret sikker bedring post eller propter vor indgriben, og af disse »bedrede« er halvdelen henvist til familiens læge, halvdelen mener vi selv at have ydet nogen hjælp.

Af tabellen ses ikke de mange tilfælde, som sundhedsplejersken selv har klaret i samarbejde med læreren.

Hvad giver anledning til det større antal henvisninger?

De dominerende diagnoser på henvisningskort for skolebørn er sikkert lidelser i de øvre luftveje, især øre, næse, hals samt synsdefekter, hvortil kommer det store pulterrum, der i årsberetningerne hedder »andre sygdomme«, og hvori skjuler sig de forskellige acutte, subacutte eller subchroniske lidelser. Vi har opgjort antallet af henvisninger for disse sygdomsgrupper vedkommende samt for »nervosismus«, og resultatet ses i tab. III.

Tab. III. Antallet af nogle henvisningsårsager på forsøgsk. og smlg.sk.

Forsøgsk.	Antal børn	Ører, næse og svælg	Synsdefekt	»Andre sygdomme«	»Nervosismus«
1954/55	952	43=4,5 ⁰ / ₀	40=4,2 ⁰ / ₀	55=6,0 ⁰ / ₀	4
1955/56	982	44=4,5 ⁰ / ₀	47=4,8 ⁰ / ₀	74=7,5 ⁰ / ₀	6
Smlg.sk. 1955/56	1706	33=2,0 ⁰ / ₀	52=3,0 ⁰ / ₀	52=3,0 ⁰ / ₀	1

Det fremgår af tabellen, at henvisningsprocenten for de tre hovedgrupper er ca. dobbelt så stor fra forsøgsk. som for de sammenlignede skoler. Tallene for nervosismus er særdeles små og dækker kun børn, som vi mener lider under en nervøs konstitution, og som er henvist, fordi vi har skønnet, at medicamentel eller anden lægelig behandling er påkrævet. Det kan tilføjes, at vi første år havde 4 tilfælde af nephropathi og andet år 3 tilfælde mod 0 på de andre skoler.

Ved rutineundersøgelserne af 4. klasserne og eksamensfri afgangsklasser skulle vi se, hvad vi finder af »nyt«, altså hvad der ikke er fundet ved den gennem året løbende lærer/sundhedsplejekontakt. Ved klasseundersøgelsen af de 171 elever i disse klasser i maj 1956 fandtes fire »nye« tilfælde, der alle henvistes: en sinuitis, en adenoid vegetation, en myopi og en pyelitis.

Konklusion må drages varsomt.

Vi er opmærksomme på, at hele materialet bortset fra begynderklasserne er velkendt af sundhedsplejerske og skolelæge fra foregående år, så en del børn er NB-børn i forvejen. At læreren også i rut.kl. har haft det omtalte skema, og at disse klasser har haft sundhedsplejerskens besøg i samme udstrækning som obs.kl. gør, at de ikke fungerer som egnet kontrolmateriale, der her må udgøres af de sammenlignede skoler. Sammenfattende kan vel siges, at det øgede antal af kontrolbørn og -undersøgelser synes at vise behovet for skolesundhedspleje, og viser betydningen af en sundhedsplejerskes indsats på skolen. Det store antal henvisninger tyder på et reelt behov for lægelig overvågen i skolerne.

Som omtalt (tab. III) falder henvisningerne især på tre hovedgrupper. Synsdefekter burde næppe have opvist en fordobling af henvisninger. Der er ikke flere bebrillede børn på forsøgskolen end på de andre skoler. Vi har imidlertid i øget grad fundet klager, hvor en undersøgelse

se hos øjenlæge har forekommet ønskelig. Den fordoblede henvisning af lidelser i ører, næse, hals og af »andre sygdomme« tyder vi derhen, at en skærpet opmærksomhed fra lærer sammen med mere tid disponibel for sundhedsplejersken får betydelig flere børn til behandling på et tidligere tidspunkt, end vi før har kunnet hjælpe dem til. At børnene er henvist til læge viser, at der er tale om ting, der kan og bør gøres noget ved, og da et barn, der ikke helbredsmæssigt er i orden næppe heller er i topform som skoleelev, betyder en tidlig diagnose og behandling formentlig en afkortning af en skolemæssig mindre god periode — til gavn for barnet selv og for klassen som helhed såvel som for lærer og hjem.

Lærerne har loyalt og interesseret været med i forsøget. Sundhedsplejersken har anvendt langt mere tid på klassebesøg, lærerkontakt og hjemmebesøg, end hun har kunnet de foregående år.

Argumentationen bag forsøget var, at en del tid brugt til rutineundersøgelser af raske børn skulle kunne anvendes bedre til hjælp for børn, der særlig har brug for skolesundhedsplejen. Det kan fastslås, at der er sparet tid på de 26 obs.kl., idet vejning og måling tager ca. en time pr. klasse, men det har vist sig begge de to år, at arbejdet på forsøgsk. har taget langt mere tid for såvel skolelæge som sundhedsplejerske end den obligatoriske arbejdsform tidligere har taget på skolen, og som den kræver på vore andre tilsvarende skoler i Esbjerg.

Tuberkuloseundersøgelse af børn m. fl.

(Ved overlæge dr. med. J. N. Lorenzen).

Undersøgelsen foregik efter de samme retningslinier som i de tidligere år.

Der er denne gang undersøgt 4864 elever samt 592 andre personer (lærere, rengørings- og skolelægepersonale).

291 af børnene blev på grundlag af skolelægenes tuberkulinprøver calmettevaccineret.

I modsætning til tidligere mødte probanderne ikke til røntgengennemslysning på skolerne, men derimod på tuberkulosestationen, hvor der anvendtes 2 moderne skærbilledapparater (billedformat 70×70 mm).

Fremgangsmåden, der egentlig skyldtes lægemangel, medførte ikke alene en hurtigere og mere smidig forretningsgang, men også en bedre undersøgelse, der tillige tillod dokumentation.

Nye fund var der, ganske som i de senere år, meget få af.

En 8-årig dreng, der tidligere ikke var calmettevaccineret, led af knuderosen med nogen infiltration af lungerodskirtlerne.

En 10-årig pige, der tidligere ikke var vaccineret, viste ligeledes nogen infiltration af lungerodskirtlerne.

En 7-årig dreng, der ikke tidligere var vaccineret, viste forandringer i lungehinden.

Hos ingen af disse 3 børn blev der påvist T. B. (ved dyrkning).

En 14-årig pige havde en medfødt hjertefejl med »kortslutning« mellem lungepulsåren og den store legemspulsåre.

En 15-årig dreng, der tidligere uden resultat flere gange var blevet calmettevaccineret, viste ret fremtrædende symmetriske fortætninger i

lungeroden og det omgivende lungevæv. En nærmere undersøgelse viste, at det drejede sig om Boecks sygdom (sarcoidose). Drengen blev derefter indlagt til behandling.

Som det ses, har der blandt de undersøgte ikke været nye tilfælde af lungetuberkulose og kun et par tilfælde med noget tvivlsomme forandringer i lungekirtlerne.

Denne glædelige kendsgerning må siges at være i god overensstemmelse med tuberkulosens almindelige tilbagegang, som allerede har givet anledning til en diskussion om, hvorvidt en gradvis afvikling af tuberkulosebekæmpelsens tildels ret vidtgående foranstaltninger ikke snart bør være aktuel.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 6 børnetandlæger og 1 halvdagsbørnetandlæge, desuden var ansat 1 børnetandlæge i 8 måneder.

Endvidere bestod personalet af 1 kontorassistent, 7 klinikassistenter og 2 klinikelever.

Der blev i skoleåret 1955—56 behandlet 4080 piger og 3950 drenge, ialt 8030 elever.

Oversigt over den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Antal børn	Ikke behandlede	Fyldning		Ekstraktion		Rødbehandlinger	Andre behandlinger	I alt
		Blivende tænder	Mælketænder	Blivende tænder	Mælketænder			
1055	31	2620	22	83	1050	29	2133	5937

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1955—56.

	Piger	Drenge	I alt
Rødbehandlinger	286	200	486
Sølvplomber	9721	7484	17205
Emaljplomber	2294	1471	3765
Cementplomber	3556	2578	6134
Tandudtrækning, blivende tænder	622	518	1140
do. mælketænder	2157	2042	4199
Andre behandlinger, blivende tænder	6274	4054	10328
do. mælketænder	1730	1550	3280
	26640	19897	46537

Der er foretaget lokal bedøvelse i 4126, reguleringer i 38 komplicerede og i 58 lettere tilfælde. Der er lavet 16 stifttænder, 4 indlæg, 5 fikskations-skiner, 2 proteser, taget 395 røntgenbilleder og udført 4 operationer.

Taleskolen.

(Ved talelærer Oluf Schultz).

I skoleåret 1955—56 blev der foretaget høreundersøgelser i 2. klasserne, If, IIf, Ix og IVx og tillige af tidligere fundne defekter. Der er i årets løb blevet undersøgt 6218 ører efter Esbjergmetoden (gruppeundersøgelser). Heraf er 448 ører blevet efterprøvet med luftledningsprøver og hørenerveprøver, 286 ører med udvidet luftledningsprøver og 526 ører med 5-tonede kontrolprøver. I alt omfatter undersøgelserne 7478 ører. Heraf er 66 ører på tunghørestadiet, men kun 13 elever (26 ører) er dobbeltsidige hørenedsættelser. Blandt disse findes 7 stk. med høreapparat og 1 indstillet til udlevering af apparat.

Der er blevet foretaget 197 skylninger for ørevokspropper. Kronisk udflod er blevet henvist til speciallæge eller skolesundhedsplejerskerne.

Der er i årets løb blevet behandlet for: Stammen, læsp, udtalefejl, hæshed, snøvl, høretræning med og uden apparat og mundaflæsning både på hold og enkeltvis. De udsendte forespørgsler til skolerne ang. talelidende er kommet retur med i alt 104 elever, der vil blive undersøgt i begyndelsen af det nye skoleår.

181 elever er blevet henvist til undersøgelse og evt. behandling af skolelægerne, og der er blevet ført 539 forældresamtaler. I alt har det samlede ekspeditions- og behandlingstal været 15039. Det er en lille nedgang fra sidste år. Årsagen er den, at samtlige langtidsbehandlinger af øretilfælde er blevet henvist til speciallæge.

I tunghøreklassen er blevet undervist 9 elever, heraf 5 med høreapparat. 2 elever er gennem 1 års varierende behandlinger blevet normalt-hørende og derfor indstillet til udskrivning. 3 elever er indstillet til optagelse. 48 elever med talelidelser er blevet behandlet her, 53 er blevet henvist til speciallæge p. gr. af lukket snøvl (adenoide vegetationer) og hæshed (laryngitis simplex). 3 elever, der havde mistet stemmen (afoni) er blevet optrænet og udskrevet.

Omstående grafiske fremstilling viser gruppeundersøgelserne. Hørenedsættelsen er afsat som abscisse, idet 1 decibel = 2 mm. (Decibel er enhed for lydstyrke). Som ordinat er afsat antal ører opgivet i % med 1 % = 40 mm. For at forenkle kurven, er toppen skåret fra. Der var 70 % af de fundne tilfælde, der havde fra 0—4 db høretab og 0,5 % med et høretab over 45 db (se ovenfor).

Af det samlede antal undersøgelser blev en del henvist til klinisk behandling. Da det i år har vist sig, at antallet af »ubetalte sygekasser« er stigende, har ca. 10 % undladt at følge henvisningerne. Elever med følgende lidelser har fulgt henvisningen til speciallæge:

Bihulelidelser	10
Forstørrede halsmandler	23
Fremmedlegeme i øret	4
Indre ørelidelse	8
Mellemørelidelser	38

Er dette et vordende
symfoniorkester?

Fremtidens husmoder?

Nål og tråd kan være
genstridige!

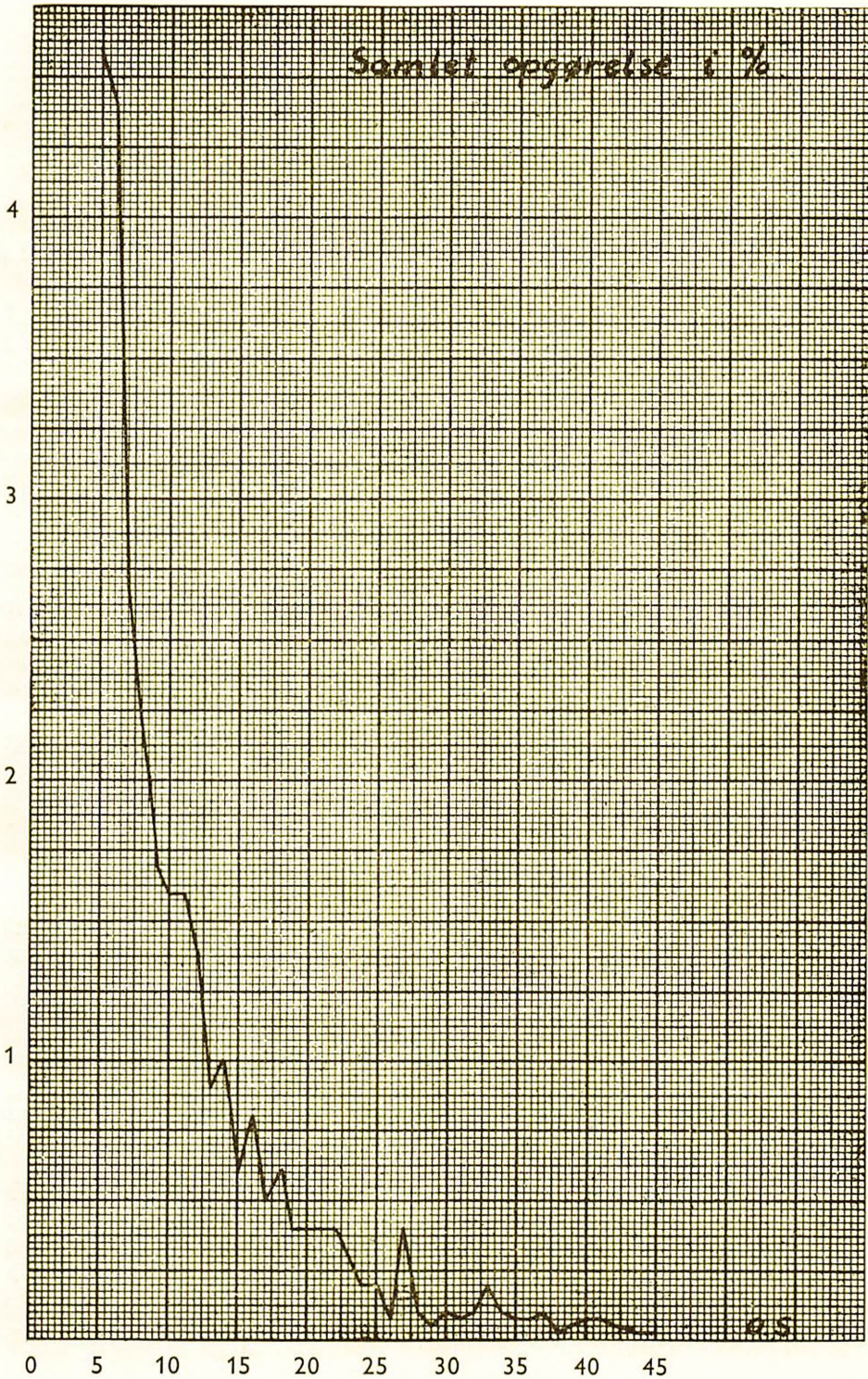

Eet med sit arbejde!

Sådan ser
»De pokkers unger«
ud på Grådybskolen.

Næsehulelidelser	8
Næsesvælgpolypper	59
Stemmebåndslidelser	19
Ekzem i øregangen	6
Akut øreflod	15
Kronisk øreflod	27

Lægekontrollen og otologisk behandling udøves af overlæge S. Fr. Nielsen (spec.: øre-, næse- og halssygdomme).

Assistent ved tunghøre og talekorrektion fru J. Mulvad Larsen.

Kontorarbejde, skylning og rutinekontrolprøver blev udført af frk. Birte Rølling.

I årets løb har følgende studiegæster aflagt besøg på taleskolen:

Skolesundhedsplejersker fra skolen i Århus:

Frk. Bækgård, frk. Dalgård.

Lærer Kartfjord, Stamsund, Narvik.

Talepædagog Erling Andersen, Nyborg.

Talepædagog Aagot Schledermand, Gentofte.

Skolebespisningen.

(Ved lærer Alfred Jørgensen).

Grundlaget for skolebespisningen i skoleåret 1955—56 har været lov af 11. juni 1954. Efter denne lov kan man tilbyde alle elever inden for de første syv skoleår skolefrokost i månederne november—april (incl.), og i tiden uden for den egentlige bespisningsperiode kan man tilbyde de samme elever en flaske mælk daglig.

På grund af week-end ordningen ved skolevæsenet fandt uddelingen af skolefrokost og mælk kun sted på ugens fem første dage.

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet den anvendte kostplan, hvorved man får garanti for frokostpakkens virkning som sikkerhedsmåltid. I lighed med tidligere år er der foretaget få ændringer, for at skabe større variation, men ikke mere, end at garantien som sikkerhedsmåltid stadig gælder.

I bespisningsperioden november—april blev der uddelt 485.431 portioner skolefrokost. Gennemsnitsprisen pr. pakke skolefrokost (mælk incl.) har været 56 øre. — I månederne august—oktober, maj og juni er der uddelt 378.248 flasker mælk, gennemsnitsprisen var her 14 øre.

I skolefrokosten i vinterperioden deltog 81,1 % af de berettigede elever, og i mælkeuddelingen i sommerperioden deltog 90,6 % af de berettigede elever.

Lærere og elever (III^f, III^x, IV^x og r), der falder uden for lovens rammer, har haft lejlighed til at købe skolefrokost og mælk. Der blev solgt 14.426 pakker skolefrokost og 5.466 flasker mælk.

På Rørkjær og Stormgades skoler har man ud over denne bespisning serveret morgenmad på alle skoledage hele året igennem. På Rørkjær er der serveret 22.875 portioner og på Stormgades serveredes 9.309 portioner. Der er grund til at henlede opmærksomheden på, at morgenbespisningen på Rørkjær og Stormgades ikke er forbeholdt disse skolers elever, men *alle* børn er velkomne her til en god portion morgenmad.

Det skolepsykologiske arbejde.

(Ved ledende konsulent for særundervisningen, cand. psych. Erik Matthiessen).

Skolepsykologisk kontor har i skoleåret 1955—56 foruden henvisningerne fra skolerne også fået en del henvendelser og anmodninger om undersøgelse af et barn direkte fra forældrene, fra hospitaler, børneværnsudvalg etc. Flere af byens praktiserende læger har også rettet henvendelse til kontoret om undersøgelse af et barn.

Henvisningen fra skolerne fordeler sig således, idet disse er grupperet efter den henvisningsgrund, som skolen har anført på indstillingskemaet:

Skole	Generelt dårligt skolest. punkt.	Læse- og retskrivningsvanskeligheder	Tale-, syns- og hørevanskeligheder	Tilpasnings- og/eller nervøse vanskeligheder	Sager, der er optaget påny	Andre grunde	I alt
Boldesager	9	11		3	9	3	35
Danmarksgades	2	5		6	15	2	30
Gammelby	9	11		1	5	1	27
Grådyb	15	5	1	7	3	2	33
Jerne	16	15		1	7	0	39
Rørkjær	10	15		5	13	14	57
Stormgades	3	9	1	5	11	4	33
Vestre	6	8		2	2	0	18
Østre	26	8	1	6	1	51	93
Veldbæk-Tourup	0	0		1	0	0	1
I alt	96	87	3	37	66	77	366

Foruden disse henvisninger er samtlige børn i læseklasser og på læsehold blevet efterprøvet i november 1955 og i maj 1956.

Af individuelle skolemodenhedsprøver, foretaget på foranledning af skolemyndighederne, er der i skoleårets løb foretaget 15.

Ovenstående skema giver et indtryk af, hvorfor børn i det hele taget indstilles til undersøgelse på Skolepsykologisk kontor. Selv om henvisningsgrunden i langt de fleste tilfælde falder sammen med den diagnose, skolepsykologen finder frem til, så er der alligevel i mange tilfælde tale om, at skolepsykologen finder frem til en diagnose og dermed et helt andet behandlingsgrundlag end det af skolen formodede, ligesom man også i utallige tilfælde finder frem til, at årsagerne til »generelt dårligt skolestandpunkt« ligger i nervøse vanskeligheder og/eller dårlige sociale forhold i hjemmet.

Alle børn, der indstilles til en skolepsykologisk undersøgelse, bliver intelligensundersøgt, ligesom der også i langt de fleste tilfælde foretages standpunktsprøver i de elementære skolefag. Foruden intelligensundersøgelser og pædagogiske prøver foretages der i adskillige tilfælde en række karakterologiske prøver, specielt på de børn, der er indstillet på grund af nervøse lidelser eller adfærdsforstyrrelser. Forinden nogen egentlig behandling foreslås, indkaldes forældrene til en eller flere samtaler.

De behandlingsmuligheder, der foreslås, kan resumeres i følgende punkter:

- 1) Ændret skoleplacering (omgænger, hjælpeklasse, tunghøreklasse, læseklasse og klasseflytning).
- 2) Henvisning til holdundervisning, hjemmeundervisning, privatundervisning etc.
- 3) Koloniophold. (Observationskolonien »Rendbjerghjemmet«).
- 4) Rådgivning (herunder forældrerådgivning, lettere psykoterapeutisk behandling etc.).
- 5) Henvisning til andre institutioner (herunder skolepsykiater, psykiatriske afdelinger, børneværn, åndssvageforsorg).

Undersøgelse og behandling af børn med tilpasningsvanskeligheder er et arbejde, der stadig kræver mere og mere tid. Der har i løbet af skoleåret været afholdt 7 skolepsykiaterkonsultationer, og ca. 30 børn har været til undersøgelse og efterundersøgelse (tidligere henviste børn).

Forældrerådgivningen indtager en fremtrædende plads i det skolepsykologiske arbejde. Den har i alle tilfælde drejet sig om at give forældrene råd og vejledning i behandlingen af deres børn, hvorimod man ikke har kunnet påtage sig mere indgående behandling af forældrenes egne konflikter og vanskeligheder.

Rendbjerghjemmet har været så godt som fuldt belagt hele skoleåret, og der er stadigvæk børn, der står på venteliste til et ophold på hjemmet. Adskillige børn med lettere tilpasningsvanskeligheder har haft overordentlig stor gavn af opholdet, og forældrene og skolen har været meget glade for resultaterne. Da hjemmet i første række er et observationshjem og er oprettet som et sådant, har det ikke været muligt at foretage nogen egentlig psykoterapeutisk behandling af de børn, der er anbragt på hjemmet, hvilket i mange tilfælde kunne have været ønskeligt, men dette ville kræve, at kontoret havde en fuldt uddannet klinisk psykolog til disposition.

Frk. Skov har som i de tidligere år ledet en fritidsklub for piger med tilpasningsvanskeligheder.

Desuden har man forsøgsvis ladet en gruppe børn med kontaktvanskeligheder komme til en »legegruppe« her på kontoret. Dette arbejde har på en udmærket måde været ledet af børnehavelærerinde frk. Karen Hørup.

Andre opgaver.

Da hjælpeklasserne her ved skolevæsenet hører ind under skoleinspektørernes tilsynsområde, har man ikke fra konsulenternes side ført noget egentligt pædagogisk tilsyn med disse klasser, hvorimod man i adskillige tilfælde har givet råd og vejledning, når man er blevet anmodet derom, ligesom en stor del af børnene i hjælpeklasserne er blevet efterundersøgt med standpunktsprøver, og nye intelligensundersøgelser er i enkelte tilfælde blevet foretaget. Dette arbejde er i hovedsagen blevet udført af overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole.

Samtlige konsulenter har deltaget i tilsynet med læsehold og læseklasser. Dette tilsyn har ikke været særligt omfattende, idet så godt som alle lærere, der bestrider undervisningen i disse klasser har fuld uddannelse

som læseklasselærere. Indkøb og distribuering af undervisningsmaterialer til læseundervisningen har også været en af de opgaver, Skolepsykologisk kontor har taget sig af.

Skolemodenhedsundersøgelser.

I juni 1956 er der foretaget skolemodenhedsprøver på de børn, der er indskrevet i 1. kl. på Danmarksgades, Stormgades, Rørkjær og Østre skoler. Formålet med disse prøver har dels været at give skolerne en rettesnor ved fordelingen af børnene i de nye 1.-klasser, således at man sikrer, at der ikke bliver en ophobning af skoleumodne børn i en enkelt klasse, dels at forhindre at endnu ikke undervisningspligtige børn, der er skoleumodne, begynder skolegangen i 1. klasse. Desuden er prøverne tænkt som en vejledning for klasselærerne i 1. klasse, således at man allerede på et tidligt tidspunkt er klar over, hvilke børn, der trænger til særlig støtte i begyndelsen af skolegangen.

På Rørkjær skole er der prøvet 87 børn, af disse blev 5 rådet til at udsætte skolegangen et år.

På Stormgades skole er der prøvet 80 børn. Her rådede man 4 til at udsætte skolegangen.

På Danmarksgades skole er prøvet 58 børn. Af dem rådede man 5 til at udsætte skolegangen et år.

På Østre skole er der prøvet 80 børn.

Forældrene har vist en meget forstående og samarbejdende holdning over for skolemodenhedsproblemet. Således har alle de forældre, der blev anmodet derom, været til en samtale på Skolepsykologisk kontor, og så godt som alle fulgte de råd, der blev givet dem.

Der vil i begyndelsen af 1. klasse blive foretaget individuelle undersøgelser på de børn, der har ligget meget lavt i skolemodenhedsprøven.

Samarbejde med andre institutioner.

I løbet af skoleåret har der været afholdt en 4—5 kontaktmøder mellem skolelægerne, skole sundhedsplejerskerne, socialrådgiverne og skolepsykologerne. Man har på disse møder gennemdrøftet enkelte konkrete tilfælde, hvor både medicinske, psykologiske og sociale faktorer har spillet ind for en bedømmelse af diagnose og behandling.

Med børneværn, særforborg og psykiatriske afdelinger har der været ført en stadig voksende korrespondance og udveksling af akter.

Deltagelse i skolepsykologisk samarbejde.

Der har i skoleåret været afholdt 3 skolepsykologiske fællesmøder, hvor der har været diskuteret faglige problemer i forbindelse med det skolepsykologiske arbejde. Til dette meget vigtige formål har skoleudvalget beredvilligt stillet et beløb til rådighed til rejser.

Kursusvirksomhed.

Skolepsykolog, fru B. Binger og skolepsykolog Erik Matthiessen har medvirket ved det af »Esbjerg Årskursus« arrangerede kursus for læse-

klasselærere (se beretningen fra Esbjerg Årskursus), og kontoret har arrangeret læseklassepraktikken.

Særundervisningen.

Særundervisningen i skoleåret 1955—56 omfattede 51 læsehold, 4 læseklasser samt en lunghøreklasse.

Der blev desuden i løbet af skoleåret oprettet et såkaldt »opsamlerlæsehold« for noget ældre elever. Det ser ud til, at der også i nogen grad er brug for læsehold til de ordblinde elever, der notorisk findes i eksamensmellemskolen. Det har hidtil ikke været muligt at give disse elever særundervisning inden for et læseholds rammer, idet timerne på disse hold i almindelighed ligger inden for skoletiden. Man vil i skoleåret 1956—57 forsøgsvis oprette et par læsehold, hvor timerne ligger uden for den egentlige skoletid, og der er allerede anmeldt elever fra Gamleby og Østre skoler.

Personale.

På Skolepsykologisk kontor er ansat:

Ledende konsulent for særundervisningen,
 cand. psych. Erik Matthiessen.
 Konsulent for særundervisningen,
 cand. psych. Birte Binger.
 Konsulent for særundervisningen,
 cand. psych. Harald Rasmussen.
 Kontorist Jørgen Schwartz.

Desuden har overlærer, frk. Anna Rasmussen, Stormgades skole og kommunelærer C. V. Sørensen, Østre skole, virket som assistenter med henholdsvis 8 og 6 ugentlige timer.

Da hr. C. V. Sørensen er blevet udnævnt til viceskoleinspektør ved hjælpeskolen i Horsens fra det nye skoleårs begyndelse, har skolevæsenet som assistent antaget kommunelærer Edv. Fønsmark, Danmarks-gades skole, der skal stå til rådighed for kontoret i 6 ugentlige timer.

De skolepsykiatriske konsultationer er blevet forestået af reservelæge, dr. Birthe Jørgensen, Thisted.

Sidst, men ikke mindst, har man haft et udmærket samarbejde med skolevæsenets to socialrådgivere, frk. I. Mogensen og fru I. Christiansen, der specielt har været os behjælpelige ved tilrettelæggelse af de skolepsykiatriske konsultationer og fremskaffelse af sociale rapporter, ligesom de har aflagt en række hjemmebesøg.

Rendbjerghjemmet.

(Ved forstander Hans Novrup).

Rendbjerghjemmet, der blev taget i brug den 18. sept. 1954, har i de forløbne to år haft i alt 40 elever — 9 piger og 31 drenge — i alt 6358 elevdage.

Eleverne er kommet fra følgende skoler:

13	elever fra	Stormgades skole
6	»	Vestre skole
1	»	Grådybskolen
4	»	Danmarksgades skole
4	»	Boldesager skole
5	»	Østre skole
5	»	Rørkjær skole
4	»	Gammelby skole
0	»	Jerne skole.

I undervisningen af eleverne lægger vi størst vægt på fagene dansk, regning og skrivning, og det har gennem skolepsykologens undersøgelser vist sig, at selv svage elever har gjort endog store fremskridt i disse fag.

En aftale med Broager sogneråd om tilladelse til at lade indtil 6 elever undervise på skolen i Egernsund om året, har været benyttet af 8 elever her fra Rendbjerghjemmet.

Foruden i skolearbejdet har vi gennem mange forskellige småjobs lejlighed til at iagttage den enkelte elevs praktiske kunnen og koncentration. En hel del småarbejder indenfor husførelsen er for en uge ad gangen delt ud til eleverne, så de opdrages til at kunne hjælpe hjemme. Det har været opmuntrende fra hjemmene at erfare, at såvel drenge som piger i ferier som efter hjemsendelse har været og er flinke til at hjælpe mor i det daglige arbejde. Vi har gennem samtaler med forældrene og kolleger erfaret, at et ophold på Rendbjerghjemmet har haft god indflydelse på eleverne.

I det forløbne år har undertegnede aflagt uanmeldte besøg i hjemmene — 1 à 2 besøg mellem ferierne, og i disse har min kone og jeg under ferieophold i Eshjerg ligeledes været rundt og besøge eleverne og deres forældre. Det er vor opfattelse, at disse besøg har værdi i vort arbejde med børnene.

Som fritidsarbejde har haven været overordentlig værdifuld. Det var i starten på tale, at lade hver elev få et passende stykke jord som egen have. Det har vi undladt og i stedet dyrket haven ved fælles hjælp. Også her er der god lejlighed til at iagttage den enkelte elev. — Urteudbyttet er i år meget stort — vi har bl. a. kunnet levere en del til feriehjemmet i sommerens løb. — Til haven har vi selv lavet mistbænke og har planer om bygning af drivhus, der skal opføres ved hjælp af en del ledige mistbænkramer. På indeværende tidspunkt er hylderne i kælderen ret godt belastet af fyldte flasker og krukker.

Det har været interessant at se, hvorledes et akkordarbejde i haven har kunnet sætte selv en lad og initiativløs elev i gang.

I børnenes fritid går det løs på skrammellegepladsen, der en overgang var bebygget med seks stenhytter med haver omkring. Det har været meget oplivende at se disse miljøskadede børn falde til ro ved dette specielle havearbejde, hvor der virkelig skulle udholdenhed og energi til. — Der blev leget i fred og fordragelighed, og ofte sad de samlet om et bål ved eller i en af hytterne. For tiden samles eleverne om en fællesopgave: bygge et stenhus, et fælles legehhus. Stenene hentes på feriehjemmets

grund, og med mørtel, som de selv blander, lægges sten på sten, selv af den noget forvildede og rastløse Erik. Han tilbragte forrige søndag som muremester ved legehuset.

Også fiskeriet er en kær beskæftigelse. Fra påske til dags dato har vi været selvforsynende med fisk: ål, ålekvabber og torsk. En fisketur på fjorden med 7—8 vanskelige drenge eller piger skal opleves, for at man kan få det rette indtryk af, hvor stor betydning denne form for terapi har i vort arbejde.

Foruden at levere fisk til eget køkken, har vi solgt en del, så vi nu har et beløb til køb af flere ruser eller til et fladfiskegarn.

Hvor vi sidste år havde nogle drenge som medlemmer i fodboldklubben i Egersund, har der i år ikke været yttret ønske derom. Drengene har i den grad været lystbetonet beskæftiget på hobbyværkstederne, ved fiskeri, på skrammellegepladsen og i haven, så der ikke har været behov derfor.

En selv nok så urolig og uligevægtig dreng eller pige falder faktisk til ro, når blot han eller hun beskæftiges på den rette måde og behandles med venlighed og konsekvens, — og har eleven i fritiden lært at se glæden over og nytten af udført og fuldført arbejde, er det straks lettere at få skolearbejdet til at glide mere gnidningsløst.

Men — for at nå måske selv nok så små resultater, må der en gang imellem spildes et og andet. Også her har erfaringen lært os, at et brækket stemmejern f. eks. kan være medvirkende til at få det stejle og løgnagtige sind blødgjort, så eleven ved senere slige hændelser selv kommer og meddeler os om et evt. uheld, inden andre kommer for at sladre.

Er talen om Rendbjerghjemmets elever, melder spørgsmålet sig altid: Hvad så når eleven kommer hjem? — Her er et ømt punkt — for er det hjemlige miljø ændret, medens barnet har været her? — Vel næppe. Vi prøver at bidrage vort til en bedring ved vore besøg med samtaler i hjemmene. Årsagen, eller rettere årsagerne ligger nu heller ikke alene i hjemmet. Der melder sig f. eks. spørgsmålet om at prøve skoleflytning ved hjemkomst fra Rendbjerghjemmet. — Og for de større elever, der af flere årsager efterhånden er »skoletrætte«, mangler vi faktisk den rette praktiske mellemkoleklasse, hvor der skulle gives eleven en oplæring til enten handel, kontor, søliv, mekanik, håndværk eller anden beskæftigelse, som eleven ville vælge efter endt skoletid. Vi har haft 5 drenge, der efter hjemsendelse her fra blev udskrevet af skolen. Det er bittert at se dem indrulleret i asfaltens cowboygarde. Mange større drenge og piger ville have godt af denne praktiske skole, men specielt ville måske netop disse fem kunne rygstødes så meget, at de kom i lære og fik rettet sig.

Frejser på statsbanerne 1955.

Der blev i alt udstedt 5472 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg, hvoraf 2133 billetter var til elever over 12 år og 3339 billetter til elever under 12 år. Desuden ydedes der fri rejse til sommerlejre m. v. for 1373 børn og 132 ledsagere.

Kommunens andel i udgifter til billetpriser for disse rejser har i alt andraget 19.525,78 kr.

Svaghørnskolonier.

Om reglerne for optagelse på kolonierne og om de til rådighed værende pladser i Rendbjerg og Sønderho henvises til den udførlige omtale i årsberetningen for skoleåret 1954—55.

Der indkom 1320 ansøgninger om ophold i sommeren 1956 fordelt således:

III _{xx}	8	II _x	123
III _x	56	II	164
III	844	I	125

Det bemærkes, at betegnelsen III betyder »anbefales til det længst mulige ophold«, II betyder »anbefales til et ophold« og I betyder »ophold skønnes ikke nødvendigt«. Tilføjelse af x betyder, at der anbefales en særlig præference i den pågældende gruppe.

Til kolonien i Rendbjerg, der er beregnet til de større børn, sendtes 3 hold hver med ophold i 21 dage og bestående af i alt 319 elever svarende til i alt 6699 kostdage. Opholdet strakte sig over tiden 1. juni 1956—7. august 1956. Den samlede vægtforøgelse udgjorde 444 kg.

2 børn er taget hjem, før holdet sluttede, i anledning af, at de længtes.

1 elev blev indlagt på hospital til operation for blindtarmsbetændelse, 1 elev blev indlagt til observation for blindtarmsbetændelse, og der har været 4 tilfælde af mellemørebetændelse.

På det hold, der lå før skolesommerferien, har man haft 2 timers daglig undervisning i dansk og regning.

Eleverne har spillet bold og har deltaget i håndbold- og fodboldkampe med elever fra Egersund og Skodsbøl. De har været beskæftiget med at samle sten fra et areal, der udlægges til sportsplads, og med at anbringe stenene som fyld ved bolværket langs en del af stranden. Endvidere har de gravet bålplads og bygget hytter og fæstninger af træ og mursten, og badelivet har floreret livligt. De har også under ledsagelse af en lærer deltaget i roture på fjorden med en lejet robåd. Man har desuden tilrettelagt lange traveture for dem.

Til kolonien i Sønderho, der er beregnet til de mindre børn, sendtes 6 hold hver med ophold i 21 dage og bestående af i alt 682 elever svarende til i alt 14322 kostdage. Opholdet strakte sig over tiden 8. maj 1956—25. september 1956. Den samlede vægtforøgelse udgjorde 716 kg.

1 elev, der udviste dårlig opførsel, og 2 elever, der gentagne gange løb bort fra kolonien, blev hjemsendt, 4 elever blev på forældrebesøgsdage taget med hjem af forældrene. 3 elever hjemsendtes på grund af sygdom.

Der har blandt eleverne været 3 tilfælde af fåresyge, 1 tilfælde af pandehulebetændelse, 2 tilfælde af eksem, enkelte tilfælde med dårlig hals, med hovedpine og med dårlig mave. I et par dage var 32 elever angrebet af Roskildesyge.

Holdene før og efter skolesommerferien har haft 2 timers daglig undervisning i dansk og regning.

Eleverne har iøvrigt badet ved stranden, deltaget i forskellige lege og boldspil, dyrket gymnastik og atletik, botaniseret og været på traveture. Nogle elever har aflagt besøg på en landbrugsejendom, og nogle har været i kirke. Endvidere har de deltaget i arbejde med opfyldelse af et

vandhul, i rengøringsarbejde og i arbejde med opsætning af hegn, og de har passet koloniens bestand af kaniner. Nogle piger har syet lomme-tørklæder. På visse aftener har der været arrangeret film, lysbilleder, sang og oplæsning for eleverne.

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiverne Iris Mogensen og Irene Christiansen).

I det store og hele vil vi henvise til foregående årsberetninger, men vil endnu en gang gerne rette en appel til lærerne — specielt lærerne i de første klasser — om at sætte os i forbindelse med hjemmene ved først givne lejlighed.

Det er næsten altid den samme kreds af lærere, der retter henvendelse til os om forskellige børn, men det er ikke, fordi børn i andre klasser ikke forsømmer ulovligt. — Vi oplever adskillige gange at komme ud i hjem på grund af et barns formodede ulovlige forsømmelse og så finde en søster eller bror, der også forsømmer ulovligt, men broderen eller søsteren går på en anden skole, hvorfra intet er meldt. Mange ulovlige forsømmelser går som »sygedage«, men send bare bud! Vi går hellere et par gange forgæves end slet ikke, for jo flere gange »sygdom« er forsøgt med held, jo vanskeligere er det at rette barnet eller hjemmet.

Endelig tager vi os jo da også af andet end ulovlige forsømmelser: Hvis De ser, barnets påklædning afviger stærkt fra den øvrige klasses, så send bud! — Hvis De mener, barnet er for meget overladt til sig selv i fritiden, eller under dårlige kammeraters indflydelse i fritiden, så send bud! Vi prøver efter bedste evne at afhjælpe disse forhold, men jo før De sender bud, jo større er chancerne for at kunne hjælpe, og selv om det ikke altid lykkes 100 %, så har vi et så godt samarbejde med Børnernes Kontor, fritidshjem o. l. institutioner, så skolen i hvert fald altid bør *forsøge* at afhjælpe de forskellige forhold ved at telefonere til os.

Det er straks sværere, når skolepsykologerne og skolens psykiater konkluderer deres undersøgelser i, at den største årsag til for eksempel barnets adfærdsforstyrrelser skyldes dårlige boligforhold, familiefadernes arbejdsløshed el. l. — Der står vi næsten magtesløse. Vi skriver næsten, for den vejledning og de opmuntringer til selvstændig initiativtagning, vi kan give, giver ofte de mennesker en smule tilbage af den selvtillid, de efterhånden helt havde mistet.

Den stigende konkurrence på arbejdsmarkedet mellem de unge om at komme først til lærepladserne afspejler sig i skoleårets sidste månedsberetninger om ulovlige forsømmelser. Mange unge griber chancen uden at få skolens tilladelse til udskrivning, men ved henvendelse til hjemmene og de fremtidige arbejdsgivere klares de fleste situationer. I nogle tilfælde har skolekommissionen dog måttet pålægge bøder.

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Med det tredobbelte sigte dels at holde børnene borte fra gaderne i nogle eftermiddagstimer, dels at lade dem opleve, hvor frugtbart det er at falde til ro i en yndlingsbeskæftigelse, og dels at give dem en nyttig forberedelse til fritidsbenyttelse efter skolegangens ophør, opretholder skolevæsenet en udstrakt fritidsvirksomhed for skoleelever, idet man udnytter en af arbejds- og socialministeriet gennem overinspektionen for børneforsorgen given anerkendelse af det kommunale skolevæsenes fritidsvirksomhed som institution for forebyggende børneforsorg i henhold til forsorgslovens paragraffer 126 og 127.

Mens vinterhalvårets virksomhed er indendørs, tillades om sommeren kun udendørs virksomhed, idet dog sang- og musikhold, der af den respektive skole kan få pålagt opgaver ved f. eks. årsafslutning eller lign., har tilladelse til at virke hele året.

Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1955—30. september 1956 haft følgende omfang:

Vinterhalvåret:

Hobbyvirksomhed	10 hold	
Småsløjd	12 »	
Sløjd	9 »	
Håndarbejde	4 »	
Keramik	9 »	
Tegning	1 »	
Skak	2 »	
Skoleteater	6 »	
Sang og musik	14 »	
Folkedans	2 »	
Fritidsklub	1 »	
Gymnastik	4 »	
		74 hold

Sommerhalvåret:

Skolehaver	7 hold	
Roning	25 »	
Svømning	205 »	
Kricket	1 »	
Sang og musik	6 »	
Småsløjd	1 »	
		245 »
I alt		319 hold

I alt har 5657 elever deltaget i fritidsvirksomhederne, hvilket i gennemsnit giver 17,7 pr. hold.

Svømning 1956.

(Ved overlærer Erik Vind).

Svømmesæsonen i Boldesager friluftsbad begyndte medio maj og sluttede medio september, og da vandet konstant holdes opvarmet til 18—20°, betyder ustadigt vejr ikke så meget for tilslutningen.

Planen var lagt som foregående år. Undervisningen var fra kl. 15,20—18,50 i skoletiden og fra kl. 8,00—12,00 i ferien.

		Deltagere
I	14. maj — 4. juni Gammelby, Jerne Rørkjær	524
II	6. juni — 22. juni Boldesager og Damarksgade . . .	447
III	25. juni — 13. juli	368
IV	16. juli — 28. juli } for alle skoler	316
V	30. juli — 11. aug. }	319
VI	13. aug. — 24. aug. Veldbæk, Vestre og Østre	357
	27. aug. — 31. aug. Svømmeugen.	
VII	3. sept. — 14. sept. Grådybskolen og Stormgade . . .	412
I alt		2743

Vi kan fra kl. 15,20 til kl. 18,50 maksimalt have 450 børn. Vi har derfor opdelt skolerne i 4 grupper, så hver skole får et kursus i skoletiden, idet vi regner med, der kommer 35—40 % af de indbudte. I I kursus kom der imidlertid 524 børn. Det klarede vi ved at ansætte en ekstra lærer og strækket undervisningstiden til kl. 19,10, men det var ikke heldigt.

I ferien kan alle skoler deltage, idet vi har længere tid til rådighed (kl. 7,00—13,00), og der kommer knap 10 % af børnene. I ferien modtog vi endvidere udenbys ferie børn.

Oversigt over aflagte prøver.

	Deltagere	Svømme- prøver	Fri- svømme- prøver	Liv- redder prøver	Prøver i alt
Boldesager	448	39	32	16	87
Jerne	274	29	10	13	52
Gammelby	223	17	9	2	28
Grådyb	413	56	13	9	78
Rørkjær	298	26	15	19	60
Stormgade	273	37	18	5	60
Veldbæk	31	2	1	0	3
Vestre	206	35	7	1	43
Østre	240	29	14	3	46
Gæster	48	2	3	2	7
Ialt	2743	291	141	75	507

Følgende svømmelærere medvirkede: Marie Elholm Christensen, Kirsten Dige, Erna Faurholt Hansen, Ketty Hansen, Mogens Kruse Hansen, Bent K. Jacobsen, E. Damm Jensen, Alfred Jørgensen, Ole Klintø, Vagn Larsen, Ejvin Lau, Børge H. Nielsen, Niels H. Nielsen, Ib Nielsen og Erik Vind.

Roning 1956.

(Ved kommunelærer Jørgen Erenbjerg).

Til skoleroning har i år været tilmeldt 25 hold, som har roet 204 ture à 2 timer, hvilket er blevet til ca. 2000 km. Der har herudover været

week-end- og langture til Vesterhavsbadet, Skallingen, Marbæk og »De hvide bjerge« på Fanø, ca. 175 km.

Ved den årlige kaproning, afholdt af Esbjerg roklub den 22. september 1956, var der et skoleløb for drenge, der blev vundet af Jerne skole, og et skoleløb for piger, der blev vundet af Danmarksgades skole.

Esbjerg roklub havde i år fået lavet et robassin, som er blevet benyttet i dårligt vejr og ved de første timer for begyndere.

Som lærere har medvirket: Fru H. B. Nielsen, Niels H. Nielsen, Aksel Jensen og Jørgen Erenbjerg.

Skolehaverne ved Rørkjær skole sommeren 1956.

(Ved overlærer S. Holt Jensen).

I sommeren 1956 har der været god tilslutning til skolehavearbejdet i Rørkjær skoles skolehave. Der har været ca. 75 elever fordelt på 3 hold og omfattende elever fra 5. kl. og opefter. Det nye stykke er nu rensat for ukrudt, og der står en god avl både i de små haver og i de stykker, der dyrkes kollektivt, og hver dag slæber eleverne store byrder med sig hjem: Kartoffler, kål, bønner, ærter og gulerødder m. v. Vel er der nogle, der taber lysten og falder fra, men de fleste er meget interesserede og passer arbejdet, selv om det regner og blæser.

Vesterbyens skolehaver 1956.

(Ved kommunelærer Bent Otto Jensen).

Efter at have fået 122 indmeldelser til skolehave, begyndte vi den første sæson lørdag den 14. april. Skolehaven er beliggende mellem Vardevej og Gravlundvejen bag Dano-anlægget. Børnene kom fra 5. klasserne og opefter på Grådybskolen og blev delt op i 4 hold, således at hvert hold fik en ugentlig mødedag à 2 timer. Interessen for at pusle i »eget« jordstykke var meget stor — ikke mindst blandt pigerne. Efter at de 18 m² (2×9 m) var revet ud, tog vi fat på tilsåningen — ofte med vindens hjælp. Der er desværre endnu ikke vokset noget læbælte op — så vestenvinden stryger ganske uhindret gennem. Og den har været hård

ved de forskellige planter. Nogle tåler dog knubsene. Men en del erfaring har det jo givet, og det kommer os til hjælp næste år. Jorden — Dano-kompost — er jo af en egen beskaffenhed, og der er gjort interessante fund i den. I sommerferien har der været 2 ugentlige mødedage (formiddag) for alle 4 hold.

Sang og musik.

I erkendelse af, at netop disse to discipliner indeholder spiren til ægte glæde og fornemmelse af samhørighed, vises der fra skolevæsenets side stor interesse for disse ting, og skolerne stimuleres til at oprette kor og orkester.

Det har da også gennem de senere år været en stor glæde at se såvel kor som orkester gro op. Blokfløjten er ved at vinde indpas, og særligt påskønnelsesværdigt er det, når elever og lærere side om side tager plads i et skoleorkester.

Det er efterhånden almindeligt, at forældremøder og lignende arrangementer får indslag af skolens kor eller orkester, og der er ingen tvivl om, at løsning af sådanne opgaver er med til at holde arbejdet i gang.

For løsning af større lokale opgaver og opgaver af mere repræsentativ art udadtil har vi

Esbjerg skolevæsenes musikkreds.

Under ovenstående benævnelse samler sig den del af fritidsvirksomhedens musikalske aktivitet, der udadtil fremtræder som Esbjerg skolevæsenes strygeorkester, pigekor og blæseorkester. Disse ensembler har øvelseslokaler på Stormgades skole, men adgangen til dem er åben for alle skolers elever efter en optagelsesprøve. Hvert af orkestrene og koret har gennemsnitlig to øvedage ugentlig, men desuden drives der en udstrakt musikundervisning i mindre hold, idet orkestermedlemmerne som regel læres op fra det rene begynderstadium.

Strygeorkestret og pigekoret, der hver tæller ca. 35 medlemmer, er allerede »gamle« institutioner, idet de kan se tilbage på 7 års virksomhed. Det ledes af lærer Viggo Birch og har i årets løb givet flere kon-

certer, medvirket ved forskellige arrangementer og var i efterårsferien 1954 på en koncertrejse til venskabsbyen Eskilstuna, hvor de fik en enestående hjertelig modtagelse og høstede megen ros for deres koncert i Fors Kyrka.

Blæseorkestret, »Vesterhavsdrengene« fra Esbjerg, trådte efter godt et års intenst arbejde under ledelse af musiker Bent O. Dalby første gang frem for offentligheden ved en præsentationskoncert ved Esbjerg kommunes administrationsbygning d. 20. juni 1955, hvorefter man samme og næste dag spillede i skolegården i anledning af forældredagene. »Vesterhavsdrengene« bærer en enkelt og smagfuld uniform, tæller nu 26 medlemmer og er allerede kendt for godt og præcist spil.

Musikkredsens arbejde koordineres af en komité bestående af skoledirektør N. P. Andersen (formand), skoleinspektør Sv. Å. Werborg, viceinspektør G. Carlsen og de to dirigenter, lærer V. Birch og musiker Bent O. Dalby; tillidsmænd fra hver af de to orkestre og koret tiltræder.

Skoleorkester og pigekor.

Kor og orkesters virksomhed i det forløbne år har fulgt den samme linie som tidligere med hensyn til undervisning af eleverne i grupper og optræden nu og da. Det er nu efterhånden en tradition, at vi hvert forår i forbindelse med organist Riberholt afholder en kirkekoncert i Vor Frelsers kirke, og i radioserien »Over sund og bælt« havde man afsat en halv time, hvor vi spillede og sang. Den største opgave, der nogen sinde er stillet os, var en koncertrejse til Schweiz i efterårsferien, hvor vi under »Det danske Selskabs« patronat, med cand. mag. H. J. Schultz som en glimrende arrangør, gav en række koncerter i forskellige byer (Zürich, Ebnat-Kappel og Willisau). Efter de schweiziske avisreferater at dømme, indfrie vi forventningerne, der var stillet os, samtidig med, at vi havde nogle vidunderlige dage i det skønne bjergland. Mens vi var dernede, blev vi opfordret til at give endnu flere koncerter — bl. a. i Basel, men vi måtte afstå fra det på grund af manglende tid. For denne tur skylder vi Esbjerg kommune en stor tak, da det ikke uden økonomisk støtte ville have været muligt at gennemføre et så stort program.

Af årets øvrige virksomhed må nævnes efterårskoncerten i Statsskolens aula, koncert på Statsseminariet i Haderslev, julekoncert i Arnbjerghallen i Varde og medvirken ved »Vestkysten«s julekoncert.

Om fremtiden kan ingen spå; men vi håber, det i den kommende tid skulle være muligt at præsentere et orkester af børn og unge med fuld symfonisk besætning, og dermed måske være med til at tilføre Vestjylland nogle meget savnede specielle blæserinstrumenter som obo og fløjte foruden de uundværlige valdhorn.

Viggo Birch.

Blæseorkestret »Vesterhavsdrengene«.

(Ved viceinspektør G. Carlsen).

Efter præsentationen for offentligheden og skolerne lige før sommerferien 1955 fortsatte blæseorkestret sit arbejde straks efter det nye skoleårs begyndelse under fortsat ledelse af musiker Bent O. Dalby, der i det forløbne skoleår yderligere har arbejdet intensivt med orkestrets dygtiggørelse og udvidelse, således at det ved årets slutning tæller 26 medlemmer, medens ca. 10 elever er under uddannelse til udfyldning og erstatning af afgåede medlemmer. Som nedenstående opgørelse viser, har »Vesterhavsdrengene« fået tildelt og på fortræffelig måde løst en række forskelligartede opgaver, og fra alle sider fået ros for præcist og velklingende spil, velvalgt repertoire og stor spilleglæde.

»Vesterhavsdrengene«s største opgave og oplevelse var besøget i Stavanger 17. maj-dagen 1956, muliggjort ved skoledirektør N. P. Andersens initiativ og med støtte fra Danmarkssamfundet, der skænkede or-

kestret en Dannebrogspane og et beløb til delvis dækning af rejseudgifter. »Vesterhavsdrengene« fik en enestående hjertelig modtagelse i venskabsbyen. Opholdet og deltagelsen i 17.maj-festlighederne var tilrettelagt af Stavanger skolevæsen ved skoledirektør Lars Beite, og efter Stavangerpressens udsagn vandt »Vesterhavsdrengene« opmærksomhed ved »deres friske og fejende spil«. Under opholdet knyttedes frugtbar forbindelse og venskab med Buøy skoles musikkorps, som inviteredes på besøg i Esbjerg sommeren 1957. »Vesterhavsdrengene« rejste hjem med et overvældende indtryk af Stavangergæstfrihed og det imponerende opbud af store og dygtige Stavanger skolekorps. Turen var en stor inspiration til fortsat arbejde på dygtiggørelse.

»Vesterhavsdrengene«s indsats:

1955	4—6/8	Medvirken ved byfesten i Esbjerg.
	2/9	I Århus til Jyske Turistforeningers jubilæum.
	7/9	Skoleidrætsstævne.
	15/9	Skoleidrætsstævne.
	9/10	Skolevæsenets fest på Grådybskolen for Svagføretoget.
	1/11	Gammelby skoles 50-års jubilæum.
	10/12	Mønstring på Stormgades skole.
	19/12	Koncert på Rådhuset.
1956	9/3	Ribe amts skolemøde på Paladshotellet.
	6/5	Skolevæsenets Sang- og musikstævne i Badmintonhallen.
	16—21/5	I Stavanger til 17.-maj fest.
	2/6	Børnehjælpsdag. Indsamling og koncert på Torvet.
	15/6	Valdemarsdagen. I spidsen for fanetoget. Fancoverrækelse.
	23/6	Sct. Georgs Gildets Sct. Hans bål i Vognsbølparken.
	24/6	Esbjerg højskole, koncert for tunghøre.

Samarbejdende organer.

Blandt andet ud fra den grundindstilling, at skolen ikke har endeligt mål i sig selv, har skolevæsenet nært samarbejde med en række organer med undervisnings- og opdragelsesmæssigt formål og finder det derfor rimeligt, at også disse organers virksomhed kommer til udtryk i en årsberetning, der skal tegne et helhedsbillede af det kommunale skolevæsen.

Esbjerg kommune, Børnebibliotekerne.

(Ved overbibliotekar Ingrid Vig Jensen).

Børnebibliotekernes bestyrelse:

Valgt af Esbjerg byråd:

Typograf Werner Fievé, næstformand.

Fru Rikke Jensen.

Fru Agnes Jensen, medlem af skolekommissionen.

Snedkermester C. Bjerregaard, medlem af skolekommissionen.

Valgt af Centralbiblioteket:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

	Bogbestanden						Fag- litt.
	Fag- litt.	Skøn- litt.	I alt 31/1 56	I alt 31/3 55	Heraf på læsesal 31/3 56 31/3 55		
Hovedbiblioteket	5.246	9.690	14.936	(13.918)	1.565	(1.467)	18.745
Boldesager skole	1.278	2.190	3.468	(3.133)	529	(464)	1.788
Danmarksgades skole.....	1.774	2.275	4.049	(4.019)	945	(926)	899
Gammelby skole	1.153	1.764	2.917	(2.256)	506	(434)	1.985
Grådybskolen	1.170	2.182	3.352	(2.760)	498	(410)	2.840
Jerne skole.....	1.278	1.823	3.101	(2.624)	588	(524)	2.089
Rørkjær skole	2.137	2.679	4.816	(4.352)	1.202	(1.142)	2.261
Stormgades skole.....	1.891	2.861	4.752	(4.560)	1.176	(1.150)	1.636
Veldbæk skole.....	644	510	1.154	(1.047)	305	(286)	264
Vestre skole.....	1.443	2.586	4.029	(3.612)	609	(543)	791
Østre skole.....	1.418	2.573	3.991	(3.720)	656	(606)	1.107
I alt	19.432	31.133	50.565	(46.001)	8.579	(7.952)	34.400

Valgt af fælleslærerrådet:

Skoleinspektør S. Å. Werborg.

Selvskrevet medlem:

Skoledirektør N. P. Andersen.

Forretningsudvalget består af:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Skoledirektør N. P. Andersen.

Typograf Werner Fievé.

Børnebibliotekerne, der udgør en administrativ enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket) i Centralbibliotekets bygning.
2. Skolebibliotekerne:

Boldesager skole,
Danmarksgades skole,
Gammelby skole,
Grådybskolen,
Jerne skole,

Rørkjær skole,
Stormgades skole,
Veldbæk skole,
Vestre skole,
Østre skole.

Den vældige stigning i børnebibliotekernes udlånstal, der gør sig gældende landet over, har også været mærkbar i Esbjerg, hvor udlånet af børnebøger er steget med 9,2 %. Størst har stigningen været på hoved-

955—56.

Udlån				Antal lånere		Læsesalsbesøg		Udlån af fritlesnings- sæt til 1.—3. klasser 1955/56	
1955-56		1954-55		1955/56	1954/55	1955/56	1954/55	Antal sæt	Antal bind
Udenl. kønlitt.	Dansk skønlitt.	I alt	I alt						
647	56.640	76.032	(68.646)	3.057	(3.256)	2.520	(2.970)	31	965 *)
	7.885	9.673	(10.105)	389	(335)	1.216	(2.304)	18	484 *)
	3.727	4.626	(7.300)	431	(503)	1.493	(1.562)	16	480 *)
	6.894	8.879	(6.968)	339	(326)	2.749	(3.209)	15	402 *)
	14.874	17.714	(13.919)	566	(467)	2.176	(2.168)	38	860 *)
	6.161	8.250	(7.017)	377	(339)	2.614	(2.627)	6	210 *)
	9.994	9.255	(8.723)	460	(450)	2.818	(3.672)	25	685 *)
	8.124	9.760	(10.957)	407	(431)	1.595	(2.416)	17	504 *)
	1.095	1.359	(1.637)	49	(53)				
	4.461	5.252	(4.373)	253	(194)	546	(746)	36	900 *)
	6.288	7.395	(5.130)	284	(316)	1.148	(1.246)	20	710 *)
647	123.143	158.195	(144.775)	6.612	(6.670)	18.875	(22.920)	222	6.200 *)

*) Disse tal er ikke medregnet i den alm. udlånsstatistik. 1954/55 udlåntes ialt: 192 sæt med 5.748 bd.

biblioteket og Grådybskolen, medens forskydning i børnetal bevirker op- eller nedadgående benyttelsesgrad for de øvrige skoler.

Bogbestanden tæller 50.565 bd. eller ca. 6 bd. pr. skolesøgende barn. Der er således trods en nettotilvækst årligt på ca. 4000 bd. et godt stykke vej til 70.000 bd., hvilket skulle være normen for et godt udbygget skole- og børnebibliotek.

Læsesalsbesøgene viser også i år en nedadgående linie. Med de mange tilbud på fritidsbeskæftigelse fører læsestuerne en mere tilbagetrukket tilværelse end tidligere, og læsestuearbejdet på hovedbiblioteket har på grund af de elendige pladsforhold næsten helt været opgivet.

Den 1. oktober havde *overlærer Just Villumsen* været ansat som skolebibliotekar ved Danmarksgades skole i 25 år. Just Villumsens venlige og interesserede biblioteksvirksomhed har været værdsat af skolens mange elever gennem årene, og børnebiblioteket siger tak for de mange års godt samarbejde.

Den 1. september afholdtes et møde for skolebibliotekarerne, hvor *børnebibliotekar Eleonora Sørensen*, Vejle, indledte en drøftelse af former for biblioteksorientering i skolerne.

Bogudvalget har afholdt 3 møder.

VIRKSOMHEDEN I HOVEDBIBLIOTEKET.

Udlånet:

Der har været åbent for udlån mandag, onsdag og fredag kl. 14—19, ialt 148 udlånsdage (1954/55: 147 dage), og der har været udlånt 76.032 bd. (1954/55: 68.646 bd.), en stigning på 10,76 %.

Lånertallet:

3.057 børn (1954/55: 3.256) har benyttet biblioteket, deraf er 726 nyindmeldelser og 2.331 tidligere indmeldte, en nedgang på 6,1 %.

Det samlede udlån er steget med 13.420 bd., en stigning på 9,27 %, mens det samlede læsesalsbesøg er faldet med 4.045 besøg, en nedgang på 17,65 %.

Læsesalen:

Der har været åbent for læsesalsbesøgende tirsdag, torsdag og lørdag kl. 15—19 (i tiden 1/6—31/8 dog lukket lørdag), ialt 135 dage (1954/55: 132 dage). 2.520 børn har besøgt læsesalen (1954/55: 2.970), en nedgang på 15,39 %.

Øvrige virksomhed:

Hver torsdag i tiden 1. oktober til 31. marts har der været oplæsning, »Eventyrtime« for mindre børn, og tirsdag aften oplæsning for større børn. Eventyrtimerne har været besøgt af 360 børn (1954/55: 605 børn). Oplæsningsaftnerne for større børn har været besøgt af 474 børn (1954/55: 617 børn).

Esbjerg børnehjem har haft 62 bd. udstationeret, Centralbibliotekets filialer i Boldesager og Jerne, henholdsvis 24 og 30 bd., desuden er der til Fritidshjemmet Hans Tavsensvej og Eksternatskolen i Haraldsgade regelmæssigt udlånt bøger for længere tid.

Til Esbjerg børnehjem og til fritidshjemmet i Nørregade er udarbejdet forslagslister til bogindkøb.

Der er udsendt 6.086 1.—2. hjemkaldelser (1954/55: 6.846) og 1.150 andre skrivelser (1954/55: 1.226).

Bibliotekets bud har måttet afhente uafleverede bøger 167 steder (1954/55: 140 steder).

Den samlede bogtilvækst har været 7.144 bd. + 586 bd. til dubletsamlingen (1954/55: 6.475 + 321 bd.), og der er kasseret ialt 2.580 bd. (1954/55: 1.830 bd.), en nettotilvækst på ialt 4.564 bd. + 370 til dubletsamlingen (1954/55: 4.645 bd. + 244 bd. til dubletsamlingen).

Samarbejdet med skolerne:

26 klasser (samtlige 2fm og 3xm klasser) har besøgt Centralbiblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse 2 timer hver.

Der er udarbejdet 3 emnebiblioteker, samt 6 andre klassebiblioteker, og udlånt 25 sæt frilæsningsbøger (880 bd.), der sammen med udlån af supplerende litteratur til skolebibliotekerne og udlån til enkelte lærere udgør ialt 1.597 bd. (1954/55: 1.310 bd.)

Desuden har skolebibliotekerne på Boldesager skole, Grådybskolen og Stormgades skole haft udstationeret henholdsvis 15, 313 og 97 bd., ialt 425 bd.

Til skolevæsenets klassesætsamling, fællessamlingen som findes på skoledirektørens kontor, er indgået 16 sæt (550 bd.), som er ordnet og katalogiseret af børnebiblioteket, og til Danmarksgades skole er ordnet og katalogiseret 4 klassesæt (72 bd.), ligesom ekspeditionen af fællessamlingens klassesæt er foretaget af børnebiblioteket.

Til skolevæsenets feriekolonier er udlånt depoter af kasserede bøger, samt oplæsningsstof og »beskæftigelsesbøger«.

Rendbjerghjemmet har som supplement til sin egen bogsamling lånt 26 bd.

Der er foretaget hylderevision på Boldesager, Danmarksgades, Jerne, Stormgades, Østre og Veldbæk skoler.

Skoleopsparingen.

Må jeg have lov til at betragte dette led i vor skoles virke som en del af *samfundslæren*, denne disciplin, der vel i gamle dages skole i det væsentlige var læren om den udøvende, den dømmende og den lovgivende magt, om fordeling af mandater o. s. v., o. s. v., noget ret livsfjernt, der ligesom ikke rigtig kom skoleelever ved — men som nu under den mere livsnære betegnelse medborgerkundskab er rykket også eleverne nærmere ind på livet.

Undervisningsminister Julius Bomholt har om skoleopsparing sagt bl. a.: »Det er af den største betydning også for vort samfund, at den enkelte allerede i barnealderen lærer, hvad det vil sige at spare op til et eller andet fornuftigt formål, i stedet for at bruge de småbeløb, barnet har rådighed over, straks uden at få noget af blivende værdi for dem. Børnene får gennem denne spareordning forståelse af og respekt for indtjente værdier og lærer vigtigheden af at have orden i den personlige økonomi at kende«.

Også vore skoler er med i skoleopsparingen. Esbjerg og omegns sparekasse, der formidler funktionen, giver for skoleåret 1955/56 følgende oversigt:

Indbetalt i sparemærker	kr. 55.712,60
Indbetalt i kontanter	» 186.151,18
	<hr/>
	kr. 241.863,78
Der udbetaltes	» 198.427,92
	<hr/>
Nettoindskuddet	kr. 43.435,86
plus tilskrevne renter	» 25.949,23
og sparepræmier	» 959,00
	<hr/>
giver en fremgang på	kr. 70.344,09
Der indestod pr. 1. august 1955	» 560.385,85
	<hr/>
Skolesparernes tilgodehavende udgjorde derefter pr. 31. juli 1956	kr. 630.729,94

Derudover blev der på alm. sparekassevilkår i sparemærker indbetalt
kr. 2.918,35

af børn, der over en kortere tid ønskede at spare til et bestemt formål.

Antal konti pr. 1. august 1955	7010
Nye konti	1017
Udgåede konti	493
	<hr/>
	524
	<hr/>
Antal konti pr. 31. juli 1956	<u>7534</u>

I skolespareafdelingen indgik der

	i sparemærker	i kontanter	samlet indskud
1948/49	kr. 71.855,90	kr. 15.323,25	kr. 87.179,15
1949/50	» 55.419,80	» 28.385,87	» 83.805,67
1950/51	» 52.209,10	» 38.716,15	» 90.925,25
1951/52	» 52.846,70	» 60.759,58	» 113.606,28
1952/53	» 53.986,20	» 95.896,23	» 149.882,43
1953/54	» 47.578,30	» 109.667,10	» 157.245,40
1954/55	» 51.601,10	» 153.494,44	» 205.095,54
1955/56	» 55.712,60	» 186.151,18	» 241.863,78

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

Sæson 1955/56 gennemførtes i følgende omfang:

	Elever	Forældre seminarie- elever	Indbudte tilsyn- ordens- marsk.	I alt	antal opførel- ser	Sted
»Erasmus Montanus« og »Nej« (Andels- Teatret)	1.313	513	112	1.938	6	Nye scene Grådybskolen
»Du kan ikke ta' det med dig« (Landssko- lescenen)	1.032	629	104	1.765	5	» »
»Eventyr på fodrejsen« (Landsskolescenen) ..	1.039	610	95	1.744	4	Esbjerg teater
»Hamlet« (Dansk Folke- scene)	400		36	436	1	» »
	3.784	1.752	347	5.883	16	

Ved forestillingen, der bestod af »Erasmus Montanus« og »Nej«, deltog også skoler fra Bramminge, Ribe m. fl. byer med i alt 273 personer, men efter at Landsskolescenen har oprettet spillested i Bramminge, falder disse skoler uden for vort arbejdsområde.

»Hamlet«-opførelsen var et eksperiment, idet man fra Landsskolescenens side var interesseret i at prøve, hvorledes en forestilling specielt for ældre elever (realklasse, gymnasium, seminarium samt forældreforening) ville falde ud i provinsen, efter at man med stort held havde gennemført den i København. — Også her gennemførtes den med stort held.

Det var Dansk Folkescene's udgave med Erik Mørk i titelrollen, der med Landsskolescenen som formidler blev stillet til vor rådighed, og vi håber på gentagelse.

Til »Hamlet«-forestillingen var selvstændigt billetsalg, medens de øvrige tre forestillinger dannede vor faste abonnementsordning, der går ud på følgende:

Så snart man har klarhed over, hvilke forestillinger der kan bydes på, udsendes brochurer og indmeldeskort.

For sæsonens tre faste forestillinger betales i alt 8 kr., der i givet fald kan betales i to rater (5 + 3 kr.).

Afregning til Landsskolescenen sker med 2,75 kr. pr. solgt billet med fradrag af de lokale udgifter; det herefter af de 8 kr. tiloversblevne lille beløb anvendes i den lokale administration.

Efter sæsonens slutning ansøgte Landsskolescenen Esbjerg byråd om et tilskud til virksomheden. Byrådet bevilgede efter skolekommissionens anbefaling 3.500 kr. gældende for sæsonen 1955/56.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved viceinspektør J. Holmberg).

Skolebio har haft 4060 elever som abonnenter.

Foruden kommuneskolerne har deltaget: Esbjerg Realskole, Esbjerg Statsskole, Hjerting og Gjesing skole.

Programmet har bestået af: »En dag med Disney«, »Martin Luther«, »Pimpernel Smith«, »Ædelt blod« og »Stenblomsten«.

Fortsættelsesskolerne og ungdomsnævnets øvrige virksomhed.

(Ved forstander H. Mogensén).

Sæson 1955—56 fik en noget vanskelig start. Folk havde vanskeligt ved at omstille sig fra den fine sommer til vinterens arbejde, og tilmeldelserne kom trevent. Tilslutningen blev da også lidt mindre end forrige år.

Der er i det forløbne år som tidligere tilstræbt den mest hensigtsmæssige placering af eleverne. Mange elever er henvist til tilmeldte hold, der hermed i nogle tilfælde har fået den nødvendige tilvækst for at kunne gennemføres. Samarbejdet er forløbet godt og gnidningsløst med oplysningsforbund, foreninger, skoler og myndigheder. Ungdomsnævnet har interesseret fulgt arbejdet og har aflagt en del besøg på de forskellige kursus.

Aftenskolen:

Der blev i sæsonen 1955—56 gennemført 154 kursus (160) med 2.689 elever (2.910), 17,4 elever i gennemsnit pr. kursus (18,2). Omfanget af undervisningen opgøres i elevtimer. 1955—56 havde 143.613½ elevtimer (160.591). Heraf forsømtes 32.954 (36.052) eller 22,9 % (22,4 %). Alle tal i parentes henviser til 1954—55.

Eleverne fordeler sig således:

646 mandlige (721), heraf 111 14—18 år, 96 18—25 år og 439 derover.
2.043 kvindel. (2189), heraf 283 14—18 år, 469 18—25 år og 1291 derover.

Fordeling af kursus:

	Kursus	Elever	Elevtimer
Aftenskolen	37 (36)	653 (680)	38.172 (43.162)
A. O. F.	42 (49)	672 (794)	34.625 (40.986)
F. O. F.	31 (28)	575 (513)	27.446 (24.963)

	Kursus	Elever	Elevtimer
Esbjerg husmoderforening ..	20 (21)	357 (380)	21.165 (23.104)
L. O. F.	8 (10)	152 (207)	6.998 (9.612)
Dansk kvindesamfund	6 (5)	94 (110)	5.246 (6.271)
Coop. husmoderforening	3 (6)	63 (112)	4.273½ (6.918)
Fra private og foreninger ...	7 (5)	123 (114)	5.718 (5.575)

Fagene fordeler sig således:

Fag	Antal kursus		Elevtal		Gennemsnit pr. kursus		Elevtimer	
Håndgerning	59	(60)	961	(1.005)	16,2	(16,8)	57.906	(59.118)
Husgerning	16	(22)	334	(479)	20,9	(21,8)	23.519½	(33.908)
Engelsk	17	(16)	343	(306)	20,2	(19,1)	12.778	(12.743)
Tysk	8	(4)	146	(98)	18,3	(24,5)	5.411	(4.631)
Fransk	4	(3)	85	(72)	21,2	(24,0)	2.947	(2.450)
Bogføring	5	(2)	78	(23)	15,6	(11,5)	2.508	(506)
Regning	2	(7)	26	(111)	13,0	(15,8)	660	(4.429)
Samfundslære	4	(6)	67	(103)	16,7	(17,1)	1.856	(2.901)
Porcelænsmaling og tegning	8	(8)	131	(149)	16,4	(18,6)	7.530	(8.970)
Bast, peddigør og læderarbejde	2	(4)	33	(74)	16,5	(18,5)	1.377	(3.450)
Bogbinding	8	(6)	125	(105)	15,6	(17,5)	7.356	(6.426)
Sløjd	3	(3)	52	(40)	17,3	(13,3)	5.277	(3.954)
Sang og musik	9	(10)	150	(175)	16,6	(17,5)	8.072	(9.432)
Forskellige fag	9	(7)	158	(126)	17,5	(18,0)	6.446	(6.001)
I alt	154	(160)	2.689	(2.910)	17,4	(18,2)	143.543½	(160.591)

Forskellige fag omfatter: stoftryk, keramik, litteratur, dansk, fysik, fjerkræavl og sundhedslære.

Husgerning fordeler sig således:

Aftenskolen	5 kursus (7)	103 elever (169)	med 9.751 elevt. (14.886).
Esbj. husm.f.	6 » (8)	132 » (174)	» 7.875 » (10.972).
Coop. husm.f.	3 » (5)	63 » (95)	» 4.273½ » (5.898).
D. kv. samf.	2 » (2)	36 » (41)	» 1.620 » (2.152).

Af eleverne i husgerning var 314 kvinder (446) og 20 mænd (33).

Undervisningen er besørget af 82 lærere, studiekredsledere, husholdningslærere, syersker, bogbindere, bogholdere m. v.

Medhjælp ved tilsynet: viceinspektør H. Jacobsen, kommunelærerne Werner Petersen, O. Poulsen, A. Krogh, Bøgh Hansen, B. Hansen Nielsen og B. O. Jensen.

Aftenhøjskolen:

Der oprettedes 4 kursus (4) med 89 elever (80), 22,2 pr. kursus og med 3.233 elevtimer (3.298). Alle kursus var tilmeldte, nemlig F. O. F. 2 hold, 43 elever, 2.001 elevtimer. Litteratur og talerkursus. Museumsforen. 1 hold, 32 elever, 896 elevtimer. Oldtidskundskab. A. O. F. 1 hold,

14 elever, 336 elevtimer. Kirkeproblemer. Desuden gennemførtes 2 kursus med 36 elever og 864 elevtimer — samfundsøkonomi — tilmeldt af bankfunktionærerne. Desværre blev disse to kursus ikke godkendt af ministeriet. Afslaget kom, efter at kursus var afsluttet!

Ungdomsskolen:

Ungdomsskolen åbnede mandag den 19. september med 170 elever (96 piger og 74 drenge) og sluttede torsdag den 8. marts med 119 elever (61 piger og 55 drenge).

Der har været 3 alm. pigeklasser + 1 husassistentklasse samt 3 drengeklasser.

Den obligatoriske undervisning var henlagt til ugens 3 første dage i lighed med tidligere år. Undervisningstiden var fra kl. 19—22, for husassisterne kl. 14—20.

De obligatoriske fag var

Piger: Husgerning, barnepleje, boliglære og litteratur.

Drenge: Værkstedslære, samfundslære, erhvervsorientering og dansk — regning.

Pigerne har i forbindelse med undervisningen aflagt besøg på en møbeludstilling, en køkkenudstudsstilling samt på et børnehjem. Drengene har bl. a. fået forevist »Vestkraft«.

I år har gymnastik været frivilligt fag, og der har været 2 gode hold, 1 drengehold og 1 pigehold.

Torsdagsaftenerne har været klubaftener, hvor hobbyværkstedet, sportsafdelingen, systuen og det egentlige klublokale har været stærkt søgt. Der har været vist flere film, bl. a. af rejsesekretæren for Dansk vandrelaug: Harzen og Tyrol. Desuden skal nævnes »Mens læserne venter«.

Af større arrangementer kan foruden den traditionelle julefest og den lige så traditionelle afslutningsfest nævnes en amatørraften med amatører både udefra og indefra og et håndboldstævne i Badmintonhallen, hvor otte klubber en lørdag eftermiddag kæmpede om en pokal udsat af ungdomsskolens elever. Om aftenen mødtes de 8 klubber ved et festligt karneval på ungdomsskolen.

Der har i vinter været tilfredsstillende fremmøde.

Kommunelærer Hemming Mortensen har ført det daglige tilsyn.

De unges haver:

Sommeren 1955 blev den første sæson i det nye haveanlæg. Vejret var gunstigt for jorden. Læhegnet er stadig lavt, og blæsten kan rigtig få tag i askejorden. Der blev dyrket meget. Desværre havde afdelingen været lukket året før, så vi havde ikke »gamle« elever at fortsætte med. 30 elever deltog i undervisningen med 5.550 elevtimer.

Forsøgsassistent Jess Seidler varetog som tidligere år undervisningen.

Kulturelle arrangementer:

Ved samarbejde mellem Esbjerg husmoderforening, F. O. F., Ungdommens fællesråd og Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler gennemførtes tre teateraftener: »Candida« og »Den kloge mand« på Grådyb-

skolen samt »Hamlet« på Esbjerg teater. Alle tre aftener blev succes, selv om der kunne have været flere deltagere til »Hamlet«.

Næste sæson står ungdomsnævnet som indbyder til disse arrangementer.

Ungdomsnævnets virksomhed.

Udover den sædvanlige kontakt med skolevirksomheden har der i det forløbne år været en del opgaver at løse for ungdomsnævnet og dets udvalg vedr. fritidsforanstaltninger.

Jeg må her først nævne den store undersøgelse af de 14—18-åriges arbejds- og fritidsforhold. En undersøgelse, der i sig har stof til mangan diskussion, og som kan danne grundlag for de beslutninger, som i de kommende år må tages for at sikre de store årgange en så hensigtsmæssig udnyttelse af tiden som vel muligt.

Et andet stort område, der var nyt for ungdomsnævnets fritidsudvalg, var klubberne. Man stod her så godt som på bar bund. Gennem mange møder og forhandlinger kom man til det resultat, at fire nye klubber kunne oprettes. Den »gamle« klub i Kongensgade fortsatte og var på flere måder mønster for de nye. Der var i året 1955—56 følgende klubber:

1. Fritidsklubben i Kongensgade, leder assurandør A. Skeem.
2. » » »Centrum« i Norgesgade, leder lærer Villy Nielsen.
3. » » »Grådyb«, Grådybet, leder fritidshjems lærerinde fru Birgit Jørgensen.
4. » » Gammelby, Gammelby skole, leder assistent Ejev. Mogensen.
5. » » Jerne idrætsforening, Jerne, leder dekoratør Bruno Nielsen.

Klubberne har egne bestyrelser, der selvstændigt — indenfor lovens rammer — tilrettelægger klubbens drift og indretning. Ungdomsnævnets formand og hans frue tog initiativet til, sammen med H. Mogensen, at afholde en del møder med de nye klubledere. På disse møder drøftede man begynderproblemerne igennem, og det er mit indtryk, at disse møder har deres del af æren for, at denne første sæson fik et så vellykket forløb, som tilfældet var.

Det har nu vist sig, at der er et behov for disse klubber, og samtidig har man set, at der er disponeret rigtigt. Flere steder har tilslutningen været større, end forholdene tillod, men udvidelser må blive følgen.

Her følger en oversigt over det gennemsnitlige månedlige medlemstal og det gennemsnitlige fremmøde pr. aften:

1. Kongensgade	gennemsn.	100	medlemmer,	gennemsn.	70	pr. aften.
2. »Centrum«	»	60	»	»	45	» »
3. »Grådyb«	»	45	»	»	40	» »
4. Gammelby	»	60	»	»	42	» »
5. Jerne	»	65	»	»	40	» »

Disse mange unge har i det nye fristed fundet kammerater, haft lejlighed til at læse, høre radio, spille skak, bordtennis, billard og andre

spil. Der har været lejlighed til hobbyarbejde i bast, peddigrør, horn, ben, træ og andre ting. Klubben i Kongensgade har desuden haft syning for pigerne. En aften om ugen har som regel været en mere samlet aften, hvor der har været vist film, holdt korte foredrag, oplæsning eller opførelse af småkomedier. Klubben i Gammelby har med held haft sangaftener i forbindelse med oplæsning.

Det skal også nævnes, at disse fem klubber samarbejder med ungdomsskolens klub samt klubberne i Nørregade og Hans Tavsens Vej. Samarbejdet har foreløbig haft sportsstævne og karneval som resultat. Endelig skal nævnes, at klubben i Kongensgade blev Danmarksmester i bordtennis indenfor ungdomsklubberne i Danmark i 1955.

Alt i alt en vellykket start med gode resultater, men med samme tilslutning næste år som i det forløbne må der udvides og skaffes medhjælpere til klublederne.

Ungdomsnævnet har ud over disse nævnte opgaver ydet tilskud til lokaler hos K. F. U. M., samt ydet tilskud til 6 elever på forskellige ungdoms- og efterskoler, ligesom man har anvist fripladser til 18 piger og 6 drenge på ungdomskostskolen i Holsted.

Med denne beretning bringer jeg min bedste tak for samarbejde og hjælp. Denne tak gælder alle, godkendende og bevilgende myndigheder, medarbejdere ved tilsyn og på kontor, skoleinspektørerne, lærerstab, oplysningsforbund og foreninger.

En speciel tak til skoledirektøren og hr. Arne Jørgensen.

Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved skoleinspektør Sv. Å. Werborg).

Esbjerg Årskursus oprettedes i 1936 af Esbjerg Lærerforening.

Bortset fra korte instruktionskursus var et ophold på Danmarks Lærerhøjskole den eneste form, under hvilken en lærer kunne erhverve sig pædagogisk uddannelse før dette tidspunkt.

De mange årskursus, der i slutningen af trediverne oprettedes i provinsen, må derfor ses som et led i bestræbelserne for at gøre den undervisning, som gives på Danmarks Lærerhøjskole, tilgængelig for et større publikum og hermed imødekomme et fra lærerne længe næret ønske om at stå bedre rustet til det daglige arbejde i skolens tjeneste.

Esbjerg Årskursus er af undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, dansk, svensk, fysik og kemi at give en undervisning svarende til den, der meddeles på Danmarks Lærerhøjskoles 1. årskursus i disse fag, således at der for kursister, der har gennemgået undervisningen på tilfredsstillende måde, udstedes et af undervisningsministeriet godkendt vidnesbyrd, der giver adgang til optagelse på Danmarks Lærerhøjskoles 2. årskursus i de pågældende fag. Kursus oprettes overalt i Ribe amt.

Et kursus, der skal svare til et 1. års kursus på Danmarks Lærerhøjskole, må omfatte ca. 210 timers undervisning fordelt på 2—3 år.

Foruden at oprette kursus i disse »anerkendte« fag har årskursus til opgave at oprette kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal lærere udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen

af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling.

I kursusåret 1950—51 opnåede Esbjerg Årskursus som det første i landet tilladelse til at oprette kursus for læseklasselærere i lighed med de kursus, der arrangeredes af undervisningsministeriets særklasseudvalg. Det er glædeligt at se, at provinsens øvrige årskursus har taget denne idé op og dermed skabt basis for at fremskaffe velkvalificerede lærere og lærerinder til at undervise læseklasser og læsehold.

Gennem de sidste år har der været en glædelig tendens til at lægge an på det praktisk-pædagogiske ved siden af det faglige. Der har således været afholdt kursus i regnemethodik, individuel undervisning og aktivitetspædagogik. Desuden har der været arrangeret kursus for skolebibliotekarer, kursus til fremstilling af naturhistoriske præparater og i vedligeholdelse af sløjdværktøj samt kursus i erhvervsvejledning og i lejrskolearbejde.

Esbjerg Årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen består af skoledirektøren i Esbjerg, amtsskolekonsulenten for Ribe amt og 3 medlemmer valgt af Esbjerg Lærerforenings bestyrelse.

Medlemmer af bestyrelsen er i øjeblikket skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Starup, overlærer frk. E. Nielsen og skoleinspektør frk. K. M. Nielsen samt kommunelærer P. Vedde, der er bestyrelsens formand. Skoleinspektør Sv. Å. Werborg varetager den daglige ledelse af kursus.

Esbjerg Årskursus har i det forløbne år fået følgende tilskud: Esbjerg byråd 2500 kr., Varde byråd 500 kr., Ribe amts skolefond 2400 kr. og fra undervisningsministeriets særklasseudvalg 700 kr.; desuden har staten ydet 9,50 kr. pr. lærertime i fagene dansk, engelsk, tysk, fransk, fysik og matematik. — Kursisterne har indbetalt 10.848 kr.

På 20 hold er i undervisningsåret undervist 328 deltagere, 149 fra Esbjerg og 179 fra andre steder i Ribe amt.

Fra Esbjerg har der været deltagere på følgende hold:

Engelsk III (lærer: lektor E. Halager): Hans P. Fogd, Anne M. Jensen, Ejvin Lau, Else Mandal Pedersen, Maria Rasmussen, Gerda B. Poulsen, Gunnar Søvad, Birgit Henriksen, Birgit W. Carlsen, N. J. Svanne Nielsen, Annelise Mogensén.

Fransk I (lektor E. Tyrrestrup): Ole Klintø, Bente Jegindø, Niels H. Nielsen, Else Christensen, Irene Christiansen, Børge E. Christiansen, Svend Rasmussen, Bent K. Jakobsen, T. Elbæk Pedersen, C. Bork Sørensen, Viggo Schøtt, Inga Vedde Nielsen, Anna Kildegård Olesen.

Dansk I (rektor J. Jørgensen, Ribe): Hans P. Fogd, S. Jørgensen, Kaj B. Nielsen, I. Nygård Jensen, Herluf Nielsen, Nanna Ovesen, Olav Falsig, Karl Andersen, Knud B. Knudsen, Edith B. Knudsen, Dagny Nielsen, Else Gammelgård, Jørgen Phillipsen, Sigrød Ø. Andersen, Finn Staugård, Georg Pristed, Holger Kristiansen.

Matematik II (lektor T. Thoft): Bent O. Jensen, Kr. Mølgård, Harly Møller, V. Tanghøj, E. Bøgh Hansen, Poul C. Pedersen, Johs. Flebo, Bent Madsen, Jens Chr. Nielsen, Kr. B. Johansen, William Pedersen.

Matematik I (lektor T. Thoft): L. Foldager Pedersen, Ejler Hansen, Karen M. Hansen, Viggo Nielsen, Børge E. Christiansen, Irma Rasmussen, Poul Lodberg Jensen, Gudrun Falsig.

Fysik I (seminarielærer C. Dalsgård, Ribe, og lektor H. Leth): E. Bøbjerg Larsen, Alfr. Jørgensen, L. Foldager Pedersen, Niels Nøhr, Erik Hansen, Mogens Jensen, Carlo Thorstensen, P. G. Lodberg Jensen, Christian Nielsen, Hans Rode Petersen, Bent Madsen, Carlo Sørensen, Viggo Nielsen.

Historie II (lektor G. Kjærsgård Jensen): Lars S. Hansen, Anders Dalgård, Åge Bach Sørensen, Holger Henriksen, Karen M. Mikkelsen, Vagn Jacobsen, S. Holt Jensen, M. Lundsgård-Leth, Ellen Johansen, Jens Bach.

Engelsk (lektor E. Tyrrestrup): Mariane Nielsen, Peter Daugård, Henning Nielsen, Bent K. Jacobsen, Arne Schmidt, Ellen Nielsen, H. Schnell, Duval Christensen, Marie Sørensen, Nanna Kruse Hansen, Mogens Kruse Hansen, Synnøve Jørgensen, Elbæk Pedersen.

Børnekeramik (overlærer Th. Østerskov): Karen Hørup, Birte Halum, Eva Andreassen, Jens Lambertsen, Inger Nellemann, Sigrid Ø. Andersen, Karen Møller, Bente Jegindø, Peter Brogård, Johanne Nielsen, Otto Lauf, Poul C. Pedersen, Johs. Sole Pedersen, E. M. Sønderby, Henry Sørensen.

Lejrskolekursus (viceinsp. E. Steen Vestergård, Søborg, overlærer R. P. Sørensen, Padborg, forst. H. Nøvrup, viceinsp. H. Jacobsen og skoleinsp. Sv. Å. Werborg): Erik Hansen, Foldager Pedersen, J. Flebo, V. Birch, O. Klintø, E. Engsted, H. P. Fogd, Anna M. Jensen, J. Phillipson, Vagn Jacobsen, Bodil Andersen, Frederik Riis, Sole Pedersen, C. Thorstensen, Axel Madsen, Ellen Johansen, R. Bebe Hansen, Flemming Joensen, Erik Hansen, Finn Staugård, Jytte Pedersen, K. Bækgård, Asbjørn Madsen, Rode Pedersen, Elman Olesen, Duval Christensen, Børge Christiansen, O. Lauf, Henning Nielsen, Sigrid Andersen, Bent Pavar, Viggo Nielsen, Nygård Jensen, N. Grønbæk, Eva Andersen, Karen M. Guldager, Carlo Sørensen, Bente Jegindø.

Boldesager friluftsbad.

Badet blev i sin tid projekteret som et friluftsbad forbeholdt Boldesager skole.

Anlægget består af et svømmebassin, der er 25 m langt, 10 m bredt, i den dybe afdeling 3,10 m dybt og i den lave afdeling 0,90 m dybt. Der er opstillet en 1 m vippe og en 3 m vippe. Vandet holdes rent ved et rensningsanlæg, og det opvarmes i skolens varmeanlæg. Som omklædnings- og afvaskningsafdelinger benyttes omklædnings- og baderum ved skolens gymnastiksale.

Straks efter badets åbning viste det sig imidlertid, at det var i stand til at honorere flere formål, og da byens behov for bade- og svømmemulighed er stort, åbnedes badet for såvel kommunens egne skoler som andre skoler i byen, byens svømmeklub og for offentligheden.

Badet har i sommeren 1956 været i drift i tiden 16. maj—16. september og har været benyttet i følgende omfang:

Det kommunale skolevæsen i undervisningstiden	231	driftstimer	9.718	bade
Det kommunale skolevæsens fritidsvirksomhed	303	»	27.844	»
Skolevæsenets »svømmeuge«	18	»	800	»

Esbjerg statsskole	33	driftstimer	520	bade
Set. Nicolai skole	2	»	91	»
Statens sømandsskole	15	»	1.080	»
Svømmeklubben Esbjerg	85½	»	4.080	»
Offentligheden	434½	»	18.580	»
Dansk livredningsforbund	10	»	50	»
Falck's frømand	5	»	10	»
I alt 1.137		driftstimer	62.773	bade

Den gennemsnitlige bruttoudgift har været:

pr. badetime	20,92 kr.
pr. bad	37,88 øre

Sydjydsk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

I skoleåret 1955—56 har Sydjydsk ungdomskostskole ligesom i tidligere år været besøgt af 3 elevhold: April, maj, juni 44 piger, september til jul 45 piger og januar, februar, marts 40 drenge, ialt 129 elever.

For pigernes vedkommende undervises der ugentlig i madlavning og rengøring 8 timer, barnepleje 2 timer, folkedans 2, kjolesyning 3, gymnastik 3, sløjd 3, erhvervsorientering 2, boliglære 3, næringsmiddel-lære og økonomi 3, tekstillære 2, dansk 3, regning 3, sang 2, litteratur 3, sundhedslære 1 og samfundslære 1 time, hvilket giver 44 regulære undervisningstimer for hver elev. Men da holdet om formiddagen er delt i 3 klasser (bl. a. af hensyn til undervisningen i husgerning) og om eftermiddagen i 2 klasser, bliver de 44 timer pr. elev til 112 lærertimer. Hertil kommer, at eleverne om aftenen er beskæftiget med oplæsning, håndgerning eller hobbyarbejde i sløjdsal eller keramikværksted, hvilket lægger beslag på 22 lærertimer om ugen, hvorved det samlede timetal bliver 134 om ugen. Heraf besørges 9 timer af en timelærerinde i kjolesyning og 6 timer af en gymnastiklærerinde, mens 119 timer besørges af en lærerinde, 2 lærere og forstanderen, ligesom disse 4 har vagt hver 4. week-end.

For drengenes vedkommende er fagene og deres timetal: praktisk arbejde 3, rengøring og madlavning 6, erhvervslære 2, sløjd 4, boliglære 2, motorlære 1, gymnastik 6, sundhedslære 2, samfundslære 2, litteratur 3, sang 1, vedligeholdelse af garderobe 2, produktionslære 4, regning 2, dansk 3 og regnskabsføring 1 time, altså ligeledes 44 timer, men da drengene kun er delt i 3 klasser, 3 hele og 3 halve formiddage, giver det kun 128 lærertimer om ugen, idet aftenerne former sig som for pigerne. Ved drengeholdet besørges alle timerne af det faste lærerpersonale. Lærerpersonalet består af fru Blicher Christensen og lærer Rosendahl, som har været her siden skolens start, mens den yngste lærer — for tiden Osvald Turell, København — ikke er fast ansat.

Skolens bestyrelse dannes af politikommissær Schytt Larsen, Esbjerg, formand, rektor Buchreitz, Åbenrå, stadsskoleinspektør H. A. Hansen, Kolding, sparekassedirektør Bunch, Ribe, og journalist Kirkegaard, Silkeborg, mens skoledirektør N. P. Andersen, Esbjerg, er skolens kasserer og bestyrelsens sekretær.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skolevæsenet 1955—56.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1. Lærerlønninger m. v.	2.003.877,64 kr.
2. Lønninger til pedeller m. v.	162.645,75 »
3. Pensionering af kommunalt ansat personale	56.796,97 »
4. De faste ejendomme	904.548,75 »
5. Drift af skolebotanisk have	2.565,75 »
6. 1. Skolelæge m. v.	77.795,08 »
6. 2. Skoletandklinikker	259.532,61 »
7. Inventar og materiel	334.418,93 »
8. Brændsel, belysning og vandforsyning	338.817,01 »
9-1. Undervisningsmidler	436.949,31 »
9-2. Kontorhold	156.943,07 »
9-3. Rengøring	582.187,77 »
9-4. Børnenes badning	10.968,44 »
10. Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler (befordring til og fra sportspladser samt af fjernboende børn og hjælpeskolebørn m. fl.)	2.964,36 »
11-1. Udgift til lærerbogsamlinger	10.013,56 »
11-2. Tilskud til skole- og børnebiblioteker	64.863,48 »
11-3. Understøttelser til elever over den undervisningspligtige alder	46.167,33 »
12. Forsikringsudgifter	8.758,69 »
13. Ungdomsskoler, aftenskoler, tekniske skoler, efterskoler, handelsskoler o. lign.	267.098,28 »
14. Tilskud til andre kommuner	8.063,52 »
15. Diverse udgifter	568.179,24 »
31. Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler	12.325,00 »
	6.316.480,54 kr.
16. Indtægter	10.474,32 kr.
41. Tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	781.920,00 »
	792.394,32 »
	5.524.086,22 kr.

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Udgifter til ungdomsskoler, aftenskoler, tekniske skoler, efterskoler, handelsskoler o. lign.	267.098,28 kr.
Tilskud til undervisning af børn i andre kommuners skoler	8.063,52 »
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager friluftsbad	3.253,53 »
Overføres	278.415,33 kr.

	Overført	278.415,33 kr.
Tilskud til undervisning af børn fra kommunen i private skoler (Esbjerg realskole og Set. Nicolai skole)		12.325,00 »
		<u>290.740,33 kr.</u>

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens netto-udgifter	5.233.345,89 kr.
Når hertil lægges	
de i denne sum fradragne refusioner fra staten og amtet vedrørende lærerlønninger m. v., skolelægeordningen og forrentning af og afdrag på skolelån	2.885.537,82 »
og det ligeledes fradragne tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	781.920,00 »
fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørnene i kommunens skoler	<u>8.900.803,71 kr.</u>

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger.

	pr. barn	pr. indbygger
Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	591,27 kr.	102,20 kr.
Refusioner fra stat og amt	326,01 »	56,35 »
Tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond	88,34 »	15,27 »
	<u>1.005,62 kr.</u>	<u>173,82 kr.</u>

Efterskrift.

Skolebyggeri, lærermangel, jagt på nøddlokaler, besværligheder med at få vikariater tilfredsstillende besat

Det er problemer *af denne art*, der lægger beslag på *lederens* arbejdsdag, mens »de store årgange« ruller op gennem skolens klasser, samtidig med at kommunerne kæmper om de sparsomme byggetilladelser, og seminarierne er ude af stand til at tilfredsstille behovet for nye lærerkræfter.

Sandt nok problemer af den alvorligste art, men for dem må lederen ikke glemme, at tingenes tilstand også for medarbejderen i skolestuens hverdag — den menige lærer og lærerinde — indebærer de alvorligste problemer om end af anden art end lederens: Vagabonderende klasser med deraf følgende uro og vanskeligheder af såvel pædagogisk som praktisk art, undervisning i ikke tilfredsstillende lokaler, tidens almindelige jag, der selvsagt forplanter sig også inden for skolens mure o. s. v.

At den menige kollega fortjener ledelsens tak, fordi vanskelighederne overvindes, er en selvfølge, men at *uttale* denne tak er en for billig foranstaltning, om takken ikke på mere »kontant« måde bilægges ledelsens alvorligste bestræbelser for at lette arbejdsvilkårene.

Den menige kollega bærer sin store del af dagens byrde, men bærekraften forøges betydeligt, om hverdagen også indeholder en portion arbejdsglæde.

N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

<i>Administration, ledelse og tilsyn:</i>		Sydjysk ungdomskostskole,	
Skolekommissionen	3	Holsted	94
Byrådets skoleudvalg	3	<i>Skolevæsenets fritidsvirksom-</i>	
Skolevæsenets administration ...	3	<i>heder</i>	75
Skolevæsenets kontor	3	Svømning	75
De kommunale skoler	4	Roning	76
Fælleslærerrådet	4	Skolehaverne ved Rørkjær skole	77
Lærerrådene	4	Vesterbyens skolehaver	77
Skolepsykologisk kontor	4	Sang og musik	78
Skolelægeinstitutionen	5	<i>Sundhed:</i>	
Skoletandklinikkerne	5	Skolesundhedsplejen	54
Skolevæsenets socialrådgivere ...	5	Toårig forsøgsomlægning af skole-	
Fortsættelsesskolerne	5	sundhedsplejen på en skole ...	58
Ungdomsnævnet for Esbjerg køb-		Tuberkuloseundersøgelse	62
stad	6	Skoletandplejen	63
<i>Efterskrift</i>	97	Taleskolen	64
<i>Elever:</i>		Skolebespisningen	66
Skolesøgende og undervisnings-		Det skolepsykologiske arbejde ...	67
pligtige børn i Esbjerg	29	Rendbjerghjemmet	70
Klassetal og børnetal	30	Frirejser på statsbanerne	72
Elevforsømmelser	31	Svaghørnsskolonier	73
Elevunderstøttelse	32	Socialrådgivernes virksomhed ...	74
<i>Lærerpersonalet:</i>		<i>Undervisning</i>	32
Normering	16	Årsprøve	32
Til- og afgang i lærerpersonalet	16	Optagelsesprøve til eksamens-	
Lærerpersonalets fraværelse	17	mellemskole	35
Moder	17	Mellemskoleeksamen	37
Jubilæer	17	Realeksamen	37
Lærernes videreuddannelse	18	Afbrudt skolegang	37
Esbjerg lærerforenings instruk-		Fortsat skolegang	37
tiionskursus	18	Overgang til gymnasium	37
Studierejser til venskabsbyer ...	18	Forsøg i III f klasser	37
<i>Regnskaboversigt:</i>		Skoleidrætsstævnet	46
Udgifter til skolevæsenet	95	Skolebolanisk have	47
Den gennemsnitlige udgift pr.		Færdselslære	48
barn og pr. indbygger	96	Skolesvømmestævnet	48
<i>Samarbejdende organer:</i>		Skoleradio — båndcentral	49
Børnebibliotekerne	81	Udveksling med venskabsbyer ...	49
Skoleopsparingen	85	<i>Undervisningslokaler:</i>	
Esbjerg og omegns skolescene ...	86	Antal undervisningslokaler	6
Esbjerg og omegns skolebio	87	Af Grådybskolens gæstebog	7
Fortsættelsesskolerne m. v.	87	Gammelby skole	9
Esbjerg årskursus for lærere ...	91	Særlige arbejder og nyanskaffel-	
Boldesager friluftsbad	93	ser	12
		Udlån af lokaler	13